

ILIE I. CATALINA

ORAȘUL ALEXANDRIA

(JUDEȚUL TELEORMAN)

MONOGRAFIE

1834

1934

BUCUREȘTI

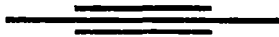
TIPOGRAFIA "GRAIUL ROMÂNESC", CHITILEI 3-a

ILIE CATALINA
DIRECTORUL ȘCOALEI PRIMARE „C. POENĂRESCU”
BUCUREȘTI

ORAȘUL
ALEXANDRIA

(MONOGRAFIE)

1834 — 1934

TIPOGRAFIA „GRAIUL ROMÂNESC”, BUCUREȘTI
Strada Chitilei Nr. 3-A (Parcul Delavrancea)
1934

P R E F A Ț A

Astăzi, 14 Iulie 1934, se împlinesc 100 de ani, de când orașul Alexandria și-a luat ființa aici, pe mânoasele câmpii ale Teleormanului. E un frumos popas de înălțare sufletească, de reamintire și reconstituire a trecutului, de admirație și recunoștință către ziditorii cari s'au străduit, să-l urzească, să-l înflorească și să-l lase urmașilor așa cum se vede astăzi.

Sunt rare astfel de ocaziuni mărețe în viața unui oraș, de aceea când le întâlnim se cade să le dăm toată atențiunea, să le slăvim la înălțimea la care se cuvine și să le evidențiem ca un frumos exemplu pentru educația tineretului, care trebuie să afle ce au făcut strămoșii și să se însufletească de cele ce are el de făcut.

Animat de astfel de sentimente și apreciind importanța acestor clipe, ca unul ce și eu timp de 7 ani, mi-am petrecut viața în acest oraș, de care mă leagă multe umintiri frumoase, am alcătuit modesta monografie de față. În cuprinsul ei, am căutat cu mijloacele ce mi-au stat la îndemână, să înfățișez Alexandria pe cât mai multe laturi, astfel ca cetitorul să-și facă în general, o idee clară despre acest oraș.

Am întâmpinat mari greutăți în culegerea datelor statistice, deoarece fără noastră nu are statistici oficiale publicate, pentru nici o localitate, decât în câțiva ani și acelea necomplete. Deabia din 1930 s'a înființat și la noi „Institutul demografic“ care a început a lucra în mod serios și sperăm că ne va da statistici așa cum sunt mai în toate țările occidentale.

N'am întâmpinat aceleași greutăți și în ce privește cellalt material, din care am strâns din abundență atât la fața locului, cât și din documente, ori din informațiile ce mi le-au dat cunoscuții și prietenii. De aș fi cuprins aci toată această strânsură, ar fi rezultat un volum poate de 2 ori mai bogat dar și mai costisitor ca acesta.

Având în vedere însă, că toate cheltuielile monografiei de față le-am făcut pe contul meu, mijloacele materiale de care dispun nu mi-ar fi permis a-i da o extindere mai mare.

Sunt decis însă cu toată hotărîrea, ca atunci când voiu avea ajutoare materiale, în afară de cele care dispun eu, să revăd această lucrare și să-i dau extensiunea ce i se poate da, pentru ca astfel și Alexandria să aibă o monografie cum au unele orașe ale țării noastre și cum ar trebui să aibă toate localitățile României.

Cu modul acesta, conducerea țării ar găsi izvoade cu situații reale de orientare și ar face mai puține erori, decât cum face când se bazează pe presupuneri și imaginație.

AUTORUL

AȘEZAREA ORAȘULUI

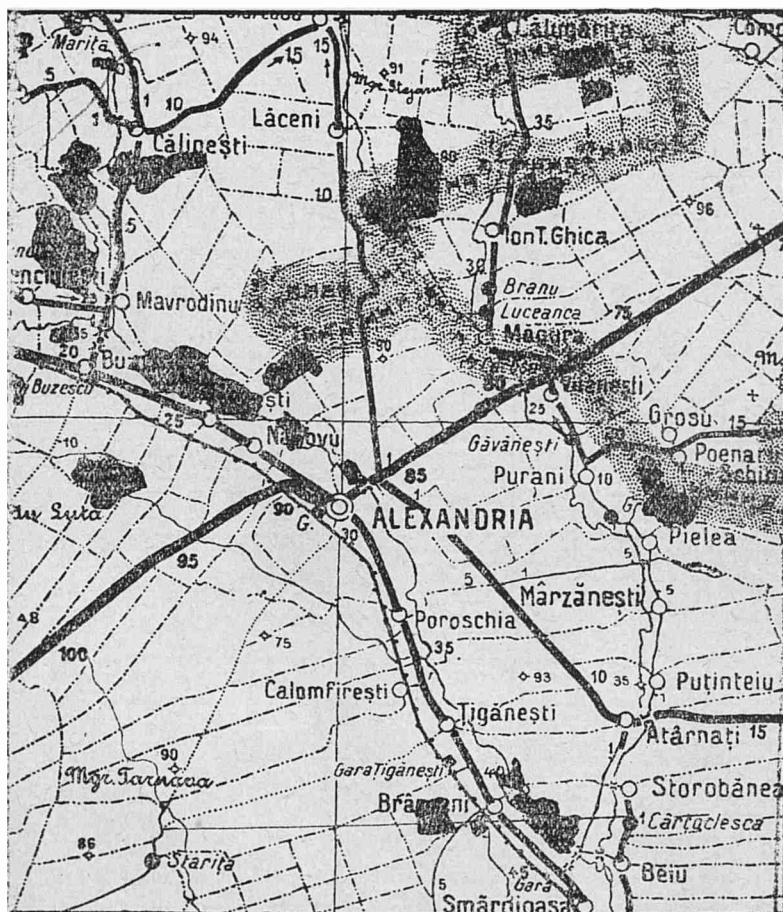
Venind din spre București, pe șoseaua națională București—T.-Măgurele, la vre-o 7 km. spre apus de hotarul jud. Vlașca, întâlnim orașul **Alexandria**, pe malul drept al râului Vedea.

E așezat tocmai la întretăierea drumurilor București—T.-Măgurele, Roșiorii-de-Vede—Zimnicea, Giurgiu—Roșiori, la distanță de 39 km. de Zimnicea, 46 km. de Turnu-Măgurele, 30 km. de Roșiori, 63 km. de Giurgiu și 84 km. de București.

Până la Roșiori se poate ajunge cu piciorul în 6 ore, iar cu căruța în 3 ore. Până la Zimnicea în 8 ore cu piciorul, în 4 ore cu căruța. Până la T.-Măgurele în 9 ore cu piciorul, în 5 ore cu căruța. Până la Giurgiu în 12 ore cu piciorul, în 6 ore cu căruța. Trenul merge 1 oră la Roșiori, 1 oră și jumătate până la Zimnicea.

Se află situat la o altitudine de 42,88 m. deasupra nivelului mării, la 43° longitudine estică și 43.5° latitudine nordică, pe o luncă întinsă, între colinele ce încadrează dealungul, valea râului Vedea, în mijlocul „grânarului țării românești“.

Orașul și domeniul său, care astăzi e divizat prin improprietărea de la 1920, se învecinește la M. N. cu moșia Nanov, la M. Z. cu moșia Poroschia, la R. cu

Alexandria și împrejurimile.

moșiile : Pielea, Purani, Găvănești și Măgura, iar la A. cu moșia Furculești.

In trecut, Alexandria a fost reședința plășii Mar-

ginea, iar pânăla 1892, a plășilor unite, Călmățiu — Marginea.

În prezent este reședința plășii Alexandria. E reședință a 2 judecătorii, una rurală, una mixtă și reședința unei circ. fiscale. Are un regiment de jandarmi, un oficiu telegrafo-poștal și un spital comunal județean.

Clima. Orașul Alexandria, fiind așezat în mijlocul câmpiilor mari ale jud. Teleorman, se înțelege dela sine că în timpul verii, va avea o climă foarte călduroasă și uneori secetoasă, nefiind înconjurată de păduri mari cari să atragă ploile, iar în timp de iarnă, o climă foarte aspră, orașul fiind bantuit de curenți reci și vifore sălbatice, care năpustindu-se dela o margine la alta, ne oprite de nimic, aduc multă zăpadă și chin locuitorilor.

Primăvara și toamna, în Alexandria sunt anotimpuri frumoase, cu ploi potrivite și fără schimbări brusce dela căldură la frig, ceea ce îngăduie ca lucrările agricole de primăvară să înceapă din vreme, iar cele de toamnă să se continue până prin Noemvrie.

CUM S'A INTEMEIAT ORAȘUL

Pe la anul 1810, Bulgarii din Șistov, cea mai mare parte din ei comercianți, speriați de arderea orașului de către Ruși, și-au găsit refugiul, trecând Dunărea pe la Zimnicea. Unii au rămas în Zimnicea, alții s'au îndreptat spre T.-Măgurele, Roșiori, Giurgiu, iar alții întemeeară târgul **Mavrodin**, la 23 km. spre răsărit și miază-zi de Roșiori.

În anul 1832—33, liniștea Mavrodinenilor, în mare parte comercianți, fu turburată de condițiile Regulamentului Organic, care obliga pe anumiți locuitori, la dăjdia suplimentare și zile de clacă.

Mavrodinenii se credeau nedreptățiți a fi supuși acestor obligații, pe motivul că ei sunt negustori ce locuiesc în oraș spre deosebire de locuitorii satelor cari, ziceau ei, numai aceștia cad sub prevederile regulamentului. De drept însă și ei trebuiau să îndeplinească aceste condiții, deoarece orașul lor era așezat pe moșia unui proprietar și regulamentul viza pe orice fel de locuitor, ce nu locuia pe moșie liberă.

Mavrodinenii au mers cu jalbă la generalul Kiseleff, guvernatorul principatelor pe acea vreme.

Acesta n'avu posibilitatea să le facă altfel dreptate, decât să-i sfătuiască să-și cumpere o moșie, alături de Mavrodin, pe care să întemeeze un nou oraș. Totdeodată el se obliga să le dea ajutorul ce-l vor cere împrejurările.

De aceleași neajunsuri sufereau și locuitorii Zimnicii, din partea familiei Ipsilante, proprietarii moșiei pe care era așezat orașelul, cari de când trecuseră Bulgarii dela Șiștov, mulți din ei, împreună cu noii oaspeți, se făcuseră negustori.

Nemulțumirile Mavrodinenilor asuprași, se uniră cu ale Zimnicenilor, într'o dorință arzătoare de a-și cumpăra o moșie, pe care să întemeeze un oraș nou al lor.

Marele boier Mihăiță Filipescu-Buzatu, având mare trecere în divan, le făgădui tot sprijinul.

Negustorii Mavrodineni și Zimniceni, în deplin acord, au și format o obște de cumpărarea moșiei ce le trebuia.

Pentru găsirea terenului căutat și începerea tratativelor, au fost însărcinați boernașul Tache Repezeanu din Mavrodin și Ștefănașche Ion din București, om priceput în astfel de afaceri.

O condiție unanimă între Mavrodineni și Zimniceni, era să aleagă un teren care să fie așezat între Mavrodin și Zimnicea, iar alta, să aibă în jur și locuri bune pentru plantarea viței de vie, ocupație ce plăcea și Mavrodinenilor și Zimnicenilor, deoarece vinul alături de negoțul lor, era o bogăție apreciată bine și de unii și de alții.

Nu trecu mult și locul fu găsit la miez-noapte de com. Poroschia, *moșia Bâcâianca*, donată Mitropoliei din București de către boierii: Dobre Stolnicul, Radu Nă-

noveanu, Aga C-tin Bălăceanu, Mihai Kivireț, Mihai Nănoveanu și jupâneasa Anica Vistiereasa. Mitropolia nu consimția s'o vândă, decât în schimbul altei moșii. În acest scop, Obștea, prin mijlocirea boierului Filipescu, găsi să cumpere moșia Brezoaia din jud. Dâmbovița, cu 250.000 lei vechi. Acum urma să se facă schimbul cu moșia Băcăianca, pe care să se așeze noul oraș.

Cu toate că proprietarii moșilor Mavrodin și Zimnicea interveniră cu intrigi a zădărnici tratativele, schimbul s'a făcut cu act în toată regula, al cărui cuprins e următorul :

„Având netăgăduita datorie, nu spre a împuțina veniturile casei sf. Mitropolii care dela „Dumnezeiasca Pronie ne e încredințată, ci spre „a le îmulți spre ajungerile neapăratelor cheltuieli „ale casei și ajutoarelor săracilor, de cuviință am „socotit a fi cererea ce fac unii din locuitorii „boernași și negustori ce se află șezători pe moșia „Mavrodinului, a Domnului Baron Cristofi Sa- „chelarie din jud. Teleorman, că adică Sf. Mi- „tropolie să dea trupul moșiei ce o are la acest „județ, cu 4 numiri : Băcăieni,, Albești, Bucure- „șteanca și Negreanca, care câte și patru aceste „numiri se cuprinde un trup, suma de stânjeni „2090, adică două mii nouăzeci, după sineturi și „harta ce este întocmită și în locul acestei moșii „numite mai sus să se dea schimb Sfintei Mitro- „polii moșia Brezoaia din jud. Dâmbovița ce au „cumpărat-o prin mezat dela D-nul căminierul „Polizache Dumitru.

„Deci, fiindcă moșia Brezoaia nu numai că „este aproape de București, care totdeauna poate „fi cercetată de Sf. Mitropolie mai cu inlesnire, „ci însă peste toate are și prețul arendei mai „îndoit cât al moșiei Sfintei Mitropolii, Băcăeni, „cu hotarele ce s’au zis mai sus, am binevoit a „face ascultare cererii boernașilor și neguțătorilor „din Mavrodin și prin acest înscris întărit cu „însăși iscălitura și pecetea smereniei noastre și „adeverit de frații episcopi, le dăm trupul moșiei „ce se cuprinde mai sus, în cele 4 numiri, ca să „stăpânească din an în an în pace și nesupărați „de către sfânta Mitropolie, întocmai după sineturile „ce li se încredințează și vechea stăpânire a Mi- „tropoliei în locul cărei moșii a primit și Sf. Mi- „tropolie schimb Brezoaia de Sud, Dâmbovița, ce „o au numiții boernași cu ceilalți, cumpărată dela „pomenitul căminar Polizache, prin pricinile ce s’au „zis mai sus.

„Însă, fiindcă moșia sfintei Mitropolii ce o „schimbăm e cu hotărnicie împietrită și fără nici „o pricină de către vecinii răzăși, asemenea să „fie datori, numiții după hotărîrea judecății ce acum „este pornită, să se dea Sf. Mitropolii moșia Bre- „zoaia împietrită și hotărîtă de către toți vecinii „răzași, atât în lățime cât și în lungime, cu mul- „țumirea vecinilor spre a nu mai avea Sf. Mitro- „polie în urmă, pricini de judecătă și în suma de „stânjeni 1800 (una mie opt sute) pe cât s’a „arătat în pitacul mezatului, iar nu mai puțin, cari „cheltueli ale judecății și hotarului, toate au să

„fie dela dumnealor, iar Sf. Mitropolie întru nimic
„să nu sufere căci așa ne-a fost așezământul“.

Grigore al Ungro-Vlahiei *1834, Mai 12*

Martori { **Neofit al Râmnicului**
Ilarion al Argeșului
Kesarie al Buzăului

În urma încheierii acestui act de schimb, Zimnicenii simțindu-se nedreptățiți de cuprinsul său, prin aceea că în el se pomenea numai de Mavrodineni, făcură cu aceștia un alt act de lăgământ, unde se recunoștea cu deopotrivă drepturi și cealaltă parte din compunerea obștii, adică a Zimnicenilor.

Locul pe care urma să se întemeieze orașul, adică *moșia Băcăianca*, era un suhat pentru îngrășarea vitelor, la marginea de vest a râului Vedea și cuprins între cele două coline ce merg dealungul râului, la depărtare de peste 3 km. una de alta.

În marginea acestei câmpii din spre satul Poroschia, se află un cătun cu vre-o 40 de familii, numit Băcăeni. Pe dealul din spre pârâiașul Nanov, se mai găsea un mic sat, numit Mitropolia, cu vre-o 80 de familii de Bulgari, cari se bănuște că ar fi fost aduși pentru muncile câmpului de către Radu Calomfirescu, în timpul lui Mihai Viteazul. Mai târziu s'au intrupat și aceste două sate, orașului Alexandria.

În vederea noii așezări, se făcură toate pregătirile, aducându-se din București un inginer austriac, anume Otto, care a făcut planul orașului, după modelul celor mai frumoase orașe din Europa.

La început, viitorii orășeni, căutând a găsi cea mai potrivită numire pentru orașul lor, căzuseră de acord a-l numi „Mitropolia“ ca recunoștință către sf. Mitropolie, că le înlesnise procurarea terenului.

În anul acela însă, veni ca nou domnitor al țării, Alexandru Dumitru Ghica. Obștenii înțelegând că botezând orașul cu numele său, vor avea pe viitor mult sprijin pentru desăvârșirea operii începute, aleseră din ei o delegație de 4 și anume: Teodor Hagi Ion, Ion Lazăr, Hagi Stoica și Dumitru Moscu, cari arătară noului domnitor dorința ce o aveau. Domnitorul, măgulit, primi bucuros și le făgădui a le da tot ajutorul, ca orașul să înflorească și să progreseze așa cum doriau și intemeietorii.

Fără să întârzieze prea mult, obștenii Mavrodineni și Zimniceni aleg o comisiune pentru întocmirea unui statut care să reglementeze noua așezare și totdeodată hotărâsc epitropii, cari să împartă locurile, după planul alcătuit de inginer.

În acest statut, redactat la 1 Iulie 1834, se prevede amănunțit, în 42 de articole, modul de posesie, instalare și gospodărie al locuitorilor, precum și drepturile și datoriile ce au ca cetățeni.

Pentru întărirea actelor ce aveau să urmeze și ca o emblemă a noiei localități, conducerea obștii a hotărît și executarea unei ștampile, ce închipuia un cu piciorul drept ridicat, lângă care se afla un steag alb cu o cruce la căpătâiul de sus. Dedesubt două mâini împreunate, în semn de unire. Acestea erau înconjurate de o mică coroană de frunze și flori și toate

ocolite de un cadran în formă de elipsă, în care scria : „Obștea orașului Alexandria“.

După slujba religioasă săvârșită cu ocazia sfeștaniei și botezului noului oraș, precum și după praznicul la care au luat parte toți obștenii și multă lume din

Pecetea obștii orașului.

-mprejurimi, chiar a 2-a zi au și început să se împartă locuri de prăvălii și de case.

Prima construcție a fost bordeiul lui Avram Re-panovici, pe locul ce i se destinase pentru prăvălie. Parul a fost bătut de Ilie Simion Țigăneșteanu, ținut de Lalu și Valcu Băcanu. Acest bordei a fost prima prăvălie a orașului în care, pe lângă alte feluri de mărfuri, se vindea vin și rachiu.

Cum s'a dezvoltat orașul

Numărul cărciumilor se mărea foarte repede, intrucât băuturile fiind monopolizate prin regulamentul organic de către proprietarii moșiilor: găseau aci loc de vânzare.

S'a început o activitate intensă de înjghebare a gospodăriilor, dar mai ales a prăvăliilor. S'a format și o piață provizorie, care în zile de târg era plină de lume venită din depărtări pentru vânzări și cumpărări de vite, cereale, ba chiar și unele obiecte casnice.

Orășelul progresa văzând cu ochii, în ciuda proprietarilor moșiilor Mavrodin și Zimnicea, care ascultați fiind de ocârmuirea județului și folosindu-se de unele dispoziții ale Regulamentului Organic, puneau tot felul de piedici cu scopul de a zădărnici noua așezare, sau cel puțin propășirea ei.

În două rânduri delegații de cetățeni au mers cu jelbi la domnitorul Alexandru Ghica, spre a le face dreptate și în ambele rânduri domnitorul le-a arătat multă bunăvoință, sprijinindu-i cu cea mai mare dragoste.

La prima jalbă, unde se plâneau că sunt împiedicați de ocârmuirea județului de a-și clădi case, domnitorul dete următorul hrisov :

„Noi, Alexandru Dimitrie Ghica Voevod, cu „mila lui Dumnezeu, Domn a toată Țara Românească. Marea vornicie din Lăuntru să dea poruncă a li se slobozi îndată, lucrarea caselor și așezarea lor pe moșia lor“.

1834 August 24.

La a doua jalbă, în care se plâneau că ocârmuirea județului le-a închis prăvăliile și-i silește să se înapoieze pe moșiile de unde au plecat, sub pretext

că aplică dispozițiile Regulamentului Organic, domnitorul dete porunca aceasta :

„Noi, Alexandru Dimitrie Ghica Voevod, cu „mila lui Dumnezeu, Domn a toată Țara Românească : Domnul marele logofăt al dreptății va „lua în băgare de seamă această jalbă și va porunci a se urma după chipul art. 144 din legea „giuirea drepturilor reciproce“.

1834 Noemvrie 16.

În urma judecăților ce s'au făcut la tribunalul județean, locuitorii Alexandriei căpătară toate drepturile ce le cereau, afară de despăgubirile asupra cărora aveau pretenția, pentru închiderea prăvăliilor și pentru mărfurile stricate.

Locuitorii mulțumiți de aceste izbânzi, trimit o scrisoare domnitorului, în care arată multă recunoștință și respect. Odată cu aceasta ei mai trimit și un mic dar, care n'avea mare valoare materială, cât mulțumirea sufletească nemărginit de mare, ce o simțeau prin această manifestare, către acela care le-a făcut atâta de mult bine.

Iată cum se exprimau ei în acea scrisoare :

Prea Înălțate Doamne,

„Pe lângă nenumăratele mari bunătăți, mântuitor ai fost la un însemnat număr de suflete, „ce căzuseră în haosul pierzării, desnădăjduiți, „cei ce nu dobândiseră vre-o mângâiere de nicăerea „și îmbrăcați de nevoie era să ne împrăștiem în „țări streine, iar slăvita Măriei Tale trecere dela

„Constantinopol în Prințipat, nefiind însoțită de
 „blandetea și apururea pornite spre mângâerea
 „celor cuprinși de groaza întristării n’au voit să
 „treacă cu vederea cele ce cu lacrimi fierbinți
 „și din adâncul inimilor jelibilor date în Giurgiu
 „și București, cu brațe părintești primindu-le și
 „cu desăvârșit viitor de bine nu numai al patriei,
 „ci și ori alt cărui supus al Măriei Tale, milo-
 „stivește a da poruncă, ca să nu fim popriți, ci
 „slobozi de a ne strămuta la cumpăratul nostru
 „pământ (pe acesta vom fi statorniciți într’o
 „epocă îndelungată, făcând și oraș ce impodo-
 „bește Prințipatul și aduce folos la stat) fără a
 „avea vreun fel de ajutor, nădăjduind numai la
 „mai marii Prințipatului, cei ce sunt doritorii binelui
 „public, dar neprețuiți dreptății ale Măriei Tale,
 „intr’alt chip n’am fost destoinici ca să potrivim
 „mulțumirea, noi foștii locuitori din Zimnicea și
 „Mavrodin ce cu sfat de obște am chibzuit ca
 „acestui din nou și în pajiște alcătuit oraș, să-i
 „dăm numirea de „**Alexandria**“, pe strălucitul nume
 „al Măriei Tale, spre neincetată pomenire și fală în
 „veci“.

Prea Înălțate Milostivule și Luminate Doamne,

„In cursul acestei vremi, nestătută mișcare
 „de bucurie a fost în adâncul inimilor noastre,
 „de nespusa bunătate ce ați săvârșit pentru noi
 „și cu ochii neclipind, nădăjduim că doar se va
 „întâmpla a vă fi vreodată și pe la noi lăudată

„trecere a Măriei Tale, ca să săltăm bucurându-ne
 „iar nedobândind infierbântata dorință până acum,
 „până într'atata s'au inflăcărat dragostea ce o
 „avem asupra prea luminatei persoane a Măriei
 „Tale, încât ne-a făcut astfel infierbântați ca să
 „punem toată știința și nimicnicia noastră la o
 „parte, (care până acum ne-a ținut robi în sfială)
 „și să mărturisim drepturile ce am gustat cu in-
 „drăsneală, pe cât ne-am priceput, cunoscând că
 „pe lângă blanda oblăduire a Măriei Tale, pă-
 „rintească mângâere și neconținută îngrijire ce
 „ai pentru îmbelșugarea fericirii norodului, ați re-
 „vărsat milostivirea și asupra noastră, aceste firești
 „daruri de bunătăți dela Înalta Pronie îți sunt date,
 „nu ca să mărturisesc de noi ci sunt dovedite
 „de răsunarea glasurilor recunoștinții publice“.

„A Tot Făcătorul și Ziditorul lumii să-ți bla-
 „goslovească cu ani îndelungați și fericți, iar prea
 „Înălțatul Tron al Măriei Tale sub care săltăm cu
 „întreaga veselie, avem nădejde de a fi mângâiați
 „și ocrotiți și pe viitorime și dăruște cu luminatul
 „hrisov al Măriei Tale asupra instrucțiunilor ora-
 „șului, spre mai bună întemeiere a orașului și pentru
 „înfocata dragoste ce din adâncul sufletelor noa-
 „stre izvorăște, binevoește de a primi dela credin-
 „cioșii supuși ai Măriei Tale, dar, un pește morun
 „de Dunăre și șase putinele, icre negre de morun
 „semn al umilicioasei noastre închinăciuni și ca
 „fiind netălmăcită bucurie în inimile noastre și
 „urmașilor noștri“.

1835 August 12

După această scrisoare, în care se vede, puțină dibăcie de exprimare într'o astfel de solemnă împrejurare, în care se mai vede oarecare simplitate, cum era și natural, cetățenii încă neavând în jurul lor, oameni de învățătură mai înaltă de carte, rămân pe deplin de satisfăcuți în sufletele lor curate și recunoscătoare, față de acela pe care îl adorau pentru dragostea ce le-a arătat și pentru ajutorul ce le-a dat într'o operă atât de măreață.

Cu aceasta însă nu li s'au terminat necazurile și piedicile puse la cale de foștii lor stăpâni, mai ales cei din Mavrodin, care izbutiseră pe deoparte să aducă lucrurile aproape de anularea actului de schimb cu Mitropolia, iar pe de altă parte să împiedice aproape 40 de clăcași de pe moșiile lor a se strămuta în Alexandria, prin folosirea drepturilor ce le dedeau unele dispozițiuni ale Regulamentului organic.

Mulțumită însă bunăvoinții și dragostei nemărginite ce domnitorul Alex. Ghica o purta înjghebării a a cărei naș eră, a hotărît, chiar călcând dispozițiunile Regulamentului organic, cu sufletul împăcat că face un bine unor oameni cu năzuințe atât de frumoase, și a dat ordin în anul 1840, Martie 12, pentru înlăturarea piedicilor arătate.

Ca să nu mai întâmpine atâtea dificultăți în acțiunea lor cinstită și dreaptă, cetățenii Alexandriei depuseră o aprigă stăruință pe lângă înalții dregători de pe atunci: Mihai Ghica, fratele domnitorului și Iancu Manu mari vornici 1836—1842, precum și pe lângă ocrotitorul Mihăiță Filipescu, ca să intervină să se re-

cunoască întemeierea noului oraș, printr'un hrisov domnesc.

În vederea acestui scop și spre buna convingere asupra dreptei cereri ce o fac, ei izbutesc să și aducă aceste mărimi să le viziteze munca și să aprecieze

Marele vornic Iancu Manu

seriozitatea și stăruința depusă, într'un timp atât de scurt, pentru înlăptuirea dorințelor lor.

În cele din urmă, ajung cu cererea până la Domnitor, în care aveau ultima și cea mai sigură speranță. După multă trudă și cu bunăvoința „nașului“ căpătară și mult doritul hrisov domnesc de recunoașterea

oraşului, în 4 Septembrie 1840, care e întocmit în 45 de articole arătate în următorul cuprins :

„NOI, ALEXANDRU DIMITRIE GHICA VOEVOD,
 „CU MILA LUI DUMNEZEU DOMN ŞI STĂPÂNITOR A
 „TOATĂ ȚARA ROMÂNEASCĂ :

„Unii din locuitorii, negustori și boer-nași, dorind să-și
 „dobândească odihna locuinței și pământul de hrană și de
 „negot slobod și statornic pentru totdeauna pe seama lor
 „și a urmașilor lor după obșteasca unire între dânșii s'au
 „hotărât a contribui cu toții o sumă de bani spre cumpa-
 „rătorea unei moșii, într'o parte îndemănatecă și la hrană
 „și locuința lor și la negoțul ce-l uneltesc fiecare; și orga-
 „nizând pe dânsa oraș obștesc după un plan regulat și cu
 „islanz trebuincios prin lucrare de inginer să se așeze acolo
 „cu statornicie atât ei, precum și alții ce vor trebui să
 „conlocuiască cu dânșii și vor cumpăra locuri de casa și
 „prăvălii într'acest nou oraș. Statornici dar întru aceasta
 „a lor înțeleaptă hotărâre, au și făcut cuviincioasă impru-
 „mutare cu dobândă și au cumpărat de la mezat pe numele
 „pomeniților, prin Dumnealui, credincios și cinstit boer al
 „Doamnei Mele, Biv-Mare Logofăt al Dreptății, Mihăiță Fi-
 „lipescu, moșia Brezoaia din județul Dâmbovița a Domnu-
 „lui Căminarul Polizache, care ne fiind îndemănatec a putea
 „locui pe dânsa din pricină că nu putea unelti pe ea felul
 „negoțului ce obișnuesc. Iară și prin mai sus zisul boer au
 „făcut schimb cu Sfânta Mitropolie, luând în locul ei trupul
 „moșiei ce avea în județul Teleorman, cu patru numiri :
 „Bacăieni, Albești, Bucureșteanca și Negreasca și care al-
 „cătuește stânjini 2090, hotărâta și impietrită după vecinii
 „răzași, după sineturile ce are și cu sat pe dânsa numit
 „Bacăianca, clăcași ai acestei moșii, după arătarea ce se
 „face în actul de schimb al Sfintei Mitropolii în anul 1834
 „Mai 12, iscălit de iubitorul de Dumnezeu răposatul Mitro-
 „polit Grigorie și iubitorii de Dumnezeu părinți episcopi
 „Neofit al Râmnicului, Ilarion al Argeșului și Kezarie al
 „Buzăului, întărit și cu pecetia Sfintei Mitropolii, pe care
 „moșie alegând locul îndemănatec pentru clădirea orașului,
 „prin inginer l-a și croit pe fața pământului, deosebind
 „ulițele și piețele de locurile de prăvălii și case, le-au im-
 „părțit în quartaluri cu numiri și văpseli, mahalalele și

„părți mici, pe lângă care alegând totdeauna și o sumă
 „de pogoane pentru islaz de vite, după slobozania ce li s'a
 „dat, potrivit cu cererea ce prin jalbă a fost făcută, s'au
 „și mutat pomeniții acolo, clădind case și prăvălii și au
 „statornicit oraș, dându-i denumirea de „Alexandria“ și
 „vânzând și pe la alți doritori locuri atât în oraș, cât și pe
 „moșie pentru arături de hrană și livezi de fân.

„După ce s'a întemeiat orașul cu un însemnat număr
 „de locuitori, s'au îndemnat cu jalbă către Domnia Mea
 „toți cei de acum locuitori ai acestui oraș, prin patru îm-
 „puterniciți vechili din partea tuturor orașenilor și anume:
 „Hristache Hagî Paraschiva, Ion Lazar, Dencu Pașaliu și
 „Petre Anghel cu înscris vechilet, adevărit de judecătoria
 „locală în anul 1840 Genarie 4 sub No. 33 cerând ca prin
 „hrisov domnesc să le statornicim dreptățile de ohavnica
 „stăpânire și statornicire cu numirile pomenite mai sus pe
 „seama obștei orașului Alexandria și să le întărim orân-
 „duelile ce cu obștească unire între dânșii au întocmit.
 „pentru chipul strănerii venitului acestei moșii și a vân-
 „zării locurilor pe la doritori în oraș și afară în cealalta
 „parte a moșiei printr'o Epitropie aleasă din sânul lor,
 „cari bani se vor da în plata datorii cu dobânda lor cu
 „care s'a cumpărat această moșie, iar după a ei răfuire
 „sumele ce se vor mai aduna vor sluji pentru înfrumuse-
 „țarea orașului cu clădiri publice și folositoare în trebuința
 „orașenilor acestui oraș. Deci cu toată mulțumirea primind
 „Domnia Mea aceasta jalbă și laudând cugetul și faptele
 „celor dintâi întreprinzători ai statorniciei acestui oraș, cu
 „rânduiala ce s'a zis mai sus, am binevoit Domnia Mea,
 „prin acest domnesc al nostru hrisov, a le primi și a le
 „întări următoarele așezămături și întocmiri ale locuito-
 „rilor orasului Alexandria din județul Teleorman:

„I-iu. — Trupurile de moșie luate în schimb dela Sfânta
 „Mitropolie sub numire de Băcăianca, Albești, Bucureș-
 „teanca și Negreasca în sumă de stânjeni 2090, precum se
 „numește în actul de schimb după cuprinderea semnăturii
 „lor celor vechi și a hotărniciei ce are în toate acareturile
 „și înbunătățirile aflate pe dansa și câte se vor mai face
 „și cu satele după ea, va fi ohavnică și nestrămutată în
 „veci moșia orașului Alexandria din județul Teleorman,
 „fără a se putea niciodată de către nimeni a se lua din
 „stăpânirea acestui oraș, nici cu vânzarea nici cu schimb-
 „și nici sub nici un fel de prigonire de pricinuire.

„II-lea.—Alexandria se va socoti în rândul celorlalte „orașe ale țării și locuitorii acestui oraș se vor bucura și „ei de toate drepturile și întocmirile legitime prin regula- „mentul orașănesc pentru celelalte orașe de Prințipat.

„III-lea.—Slobod va fi ori cine de legea creștinească va „vrea să se așeze cu locuința în orașul Alexandria prin „cumpărătoare de pământ pentru case și prăvălii în naun- „trul planului orașului, sau afară în moșie, după ce va plăti „prețul cumpărătorii locurilor după cum se arată mai jos „pe de înscris ce va fi totdeauna păzitor, îndeplinitor ob- „șteștilor întocmiri aci prevăzute și va contribui pentru „folosul și înfrumusețarea orașului și își va primi biletul „de stăpânire cu cuprinderea stănjiniilor ce au cumpărat și „în ce parte a orașului sau a moșiei, adevărit cu iscăliturile „epitropilor însărcinați cu chivernisirea veniturilor și chel- „tuelilor orașului și se va trece și în condica întocmită „pentru asemenea cumpărări atât biletul, cât și înscrisul lui.

„IV-lea.—Obștea locuitorilor acestui oraș va avea drep- „tul a-și alege pe fieșcare an până la sfârșitul lui Decem- „brle din sânul lor patru obraze cele mai cinstite epitropi, „cari vor fi însărcinați cu strângerea veniturilor orașului, „adunarea clăcii de la clăcașii ei supt adevărită, vânzarea „locurilor pe la doritori a să statornici într'acest oraș cu „chipul zis mai sus; plata datoriei cu dobânda lor ce s'a „făcut pentru cumpărătoarea moșiei, săvârșirea cheltuelilor „intâmplătoare ale orașului și aducerea la îndeplinirea in- „frumusețării ce se vor chibzui de către orașani a se „face într'acest oraș.

„V-lea.—Osebit de acești patru epitropi să vor mai „alege încă două obraze din cei mai cuminți fruntași lo- „cuitori ai orașului, cari vor fi privighetori ai lucrărilor „epitropilor, aceștia să vor alege mai cu seamă dintre per- „soanele ce au contribuit întâi la întocmirea orașului, cari „ca niște fondatori ai acestui oraș urmează firește a avea „mai multă durere de inimă la lucrările lui, alegându-se „odată vor fi lucrarea aceasta pe viață, dacă își vor înde- „plini însărcinarea pusă asupra-le de către obște cu cinste „și credință, îndatorirea privighetorilor va fi a băga de „seamă la toate lucrările epitropilor și a cere de la dânșii „îndreptare când ar cunoaște abatere din partea la câte „sânt întocmite pentru folosul și înfrumusețarea orașului „sau văzând neînțelegere, să facă cunoscut obștii spre a șe

„face îndreptarea și a depărta din lucrare pe săvârșitorii
„neorânduieii.

„VI-lea.—Alegerea și a episcopilor și-a priveghetorilor
„să va face de către obștea orașenilor cu chipul următor:
„locuitorii fieșcării mahala adunându-se în luna lui Noem-
„vrie la casa preotului sau a celui mai însemnat dintre ma-
„halagii; pentru fieșcare număr de zece mahalagii un de-
„putat. Iar acești deputați la I-iu de Decemvrie să vor a-
„duna la casa episcopiei și alcătuiind între dânșii o comisie
„vor alege pe episcopi, cari au să între în lucrare de la
„I-iu Genarie totd'auna, tot cu asemenea chip să va alege
„și priveghetorii, atât acum sau or și când să va întâmpla
„vacanție de vre unul dintr'nșii, ori din pricini de moarte
„sau tragere din slujbă de sineș, sau depărtare din acea
„însărcinare pentru pricini binecuvântate.

„VII-lea.—Și episcopii și priveghetorii să vor alege
„dintre cei mai cinstiți orașeni și care vor avea într'acest
„oraș proprietate până la „zece mii“ lei nesupus la nici o
„împrejurare zălogire de datorie.

„VIII-lea.—Episcopii cei vechi la sfârșitul anului până
„la 15 Decemvrie vor fi datori aș așterne cu toată lămu-
„rirea socotelile anului ce au lucrat ei, pentru toate veni-
„turile ce au primit, cheltuelile ce au făcut datoriile ora-
„șului cu dobânzile ce vor fi plătit și or ce alte lucrări vor
„fi mai făcut și la 20 Decemvrie vor fi datori a le paradosi
„către deputați; atunci de obște pentru alegerea noilor e-
„piscopi și către aleșii cu toată scumpătatea și văzându-se
„cuviiincioasă, să vor iscăli de toți și să vor da noilor epi-
„scopi a urma și ei șirul lor cu asemenea orânduială în
„cursul anului ce s'au însemnat cu această îndatorire.

„IX-lea.—Orașul acesta fiind de curând clădit la o parte
„a județului Teleorman și fiindcă reședința plășii în care
„cade se află la schela Zimniții cu depărtare de dânșul și
„pentrucă în Alexandria să face și târg pe toată săptă-
„mâna, iar pe de altă partă locuitorii cu privilegiul îndelet-
„nicirii clădirilor ce fac într'acest oraș urmează a se învoi
„între dânșii și prigoniri și pentru alișvelişurile urmate în
„târg și asupra tocmelilor clădirilor și altele, pentru a-
„ceastă trebuință cere a se afla statornicit într'acest oraș
„o autoritate cu drept de a cerceta și a da sfârșit prigo-
„nirilor celor mici dintre dânși ca să nu fie siliți locuitori
„a se trepăda pe la dregătoriile județelor pentru pricini
„neînsemnate. Pentru aceste cuvinte dar episcopopia întoc-

„mită într'acest oraș, va avea caracter de comisie împă-
 „ciuitoare, va avea drept a cerceta și a împăciui pricinile
 „dintre orășeni; pentru câte încă nu le vor putea împăciui
 „le vor îndrepta pe amândouă părțile pricinuitoare la ju-
 „decătoria județului. Iar când pricinuitoarele părții toate
 „pentru pricini dintre dânșii politicești sau comerciale, ne-
 „vrând a urma către judecătoresc, să vor îndrepta către
 „epitropie și vor da înscris că să mulțumesc a li se cer-
 „ceta pricina și a li se hotări cu desevărsire de epitropi,
 „fară a mai avea vre unul drept a se mai porni cu jude-
 „cată în urmă asupra acei prigoniri, asemenea pricini iar
 „le vor putea judeca și hotări în temeiul înscrisului dat de
 „prigonitoarele părți și dându-le și alegere înscris de aceea
 „hotărăște supt a le lor iscălituri și pecetea orașului vor
 „putea aduce și la îndeplinire îndată acea hotărâre, soco-
 „tindu-să acea cercetare și hotărâre a lor ca un compromis
 „urmat după mulțumirea tutulor prigonitoarelor părți; vor
 „fi încă datori epitropii a înștiința și pe judecătoria jude-
 „țului și hotărârea ce au dat, cărei îi va trimite și origi-
 „nalul înscrisului dat de prigonitoarele părți și copia după
 „a epitropiei hotărâre, ca văzându-să îndeplinirea formelor
 „legiuite, să nu mai primească judecătoria jalbă dela nici
 „unul dintre acești împricinași în această pricină. Iar la
 „pricinile polițienești, corecționale și criminale nu vor avea
 „drept a se amesteca decât prinzând pe săvârșitorii neo-
 „rânduelli, îndată cu tacrinurile înscris luate dela dânșii
 „și cu raport de scurgerea pricinii să-i innainteze în pază
 „la supt ocărmuirea locală, ca și aceasta după o zi de is-
 „noavă cercetare să-i innainteze la ocărmuire spre a le da
 „concursul cuviincios împrejurării.

„X-lea. — Invoelile înscris urmate între orășanii acestui
 „oraș, la vre orice întreprindere între dânșii se vor adeveri
 „de epitropie cu iscăliturile epitropilor și pecetea orașului
 „și asemenea actului arătându-să la judecătoria sau orice
 „judecătoria sau orice dregătorie vor fi crezute și ținute
 „în seamă.

„XI-lea. — Epitropia va putea ține pe lângă dânsa și doi
 „slujbași mai mici alegători, cu leafă cât se va chibzui
 „fieștecare din casa orașului, ca să-i întrebuințeze întru a-
 „ducerea la îndeplinire a însărcinărilor puse asupra epi-
 „tropii.

„XII-lea. — La fieșcare început de an să va alcătui și
 „două condiții, care să vor șnurui și să vor pecetlui cu

„pecetea obștii orașului însemnând pe foaia cea din urmă
 „și numărul foilor câte sunt într'insele și sa adevereze cu
 „iscăliturile a tuturor deputaților și a priveghetorilor și
 „să vor da acestor aleși epitropii spre a sluji în cursul
 „anului ca să treacă într'insele toate veniturile ce se vor
 „primi ale orașului și în cealaltă asemenea cheltuelile ce se
 „vor face în seama orașului.

„XIII-lea.—Trecerea veniturilor și a cheltuelilor într'a-
 „ceste condiții se vor face cu următoarea orânduială, adică
 „ori câți bani se vor primi de epitropi de la ori cine din
 „orice ramură de venit a orașului se va trece în condica
 „de venituri cu deslușita arătare de suma ce au primit în
 „ce monede și în care zi a lunii și va iscăli înaintea în
 „condica spre încredințare cel ce iau răspuns, asemenea
 „se va urma și cu cheltuelile, se vor trece în condica de
 „cheltueli cu arătare de suma ce se va răspunde pentru ce
 „pricină, către cine, în ce moneda și în care zi a lunii și
 „va iscăli înaintea în condică primitorul banilor, sau ne-
 „fiind acesta de față, în locu priveghetorii; pe lângă doua
 „condici se va mai face încă două osebit tot cu orânduiala
 „zisă la art. . . . care vor sluji pentru totdeauna, spre a
 „se trece într'una după orânduiala alfabetica numele cum-
 „părătorului de locuri în oraș și în moșie, cu aratare de-
 „slușita în ce vopsea și ce mahala și ce nu are biletul de
 „stăpânire ce i s'au dat, în care leat și ce zi a lunii i s'au
 „vândut, cu câți bani au plătit stânjenul și ce bani au răs-
 „puns, ce au mai ramas a mai plăti până la desavârșita
 „răluire și până în ce soroc s'au făgăduit ai răspunde spre
 „desfacere și va iscăli înaintea în acele condiții cumpără-
 „torul locului după care i se va da și biletul de stăpânire
 „asemănat cu cuprinderea vorbirei din condică, care se va
 „iscăli de epitropi și se va adeveri cu pecetia orașului,
 „luându-i-se încă tot de odată și deosebit înscris cuprins
 „la art. . . . care va trece întocmai într'aceasta condică.
 „Iar în cealaltă se va trece întâi suma datoriei cu dobân-
 „zile lor cu care s'au cumpărat moșia după lămurită so-
 „coteală ce se va face și se va adeveri aceasta cu iscălitu-
 „rile deputaților ș'a priveghetorilor și apoi tot într'aceasta
 „condică se va trece și condeele de răspundere din această
 „datorie cu arătare anume a sumei banilor ce s'au raspuns
 „cât din capete și cât din dobânzi, la ce leat și zi a lunii
 „și va iscăli creditorul în condică că iau primit și asemenea
 „se va însemna și în dosul zapisului său și vor adeveri și

„în condică și în zăpis deputații și priveghetorii ca niște „martori când s'au răspuns.

„XIV-lea.—Epitropii sunt datori a da ascultare priveghetorilor că băgările de seamă ce le vor face ei asupra „lucrărilor lor să vor cunoaște în potriva folosului orașului, „sau neurmând aceasta priveghetorii vor fi datori a da în „cunoștință orășanilor prin deputații mahalalelor abaterea „lor și dovezile ce vor avea spre a se lua măsuri de in- „dreptare precum se va chibzui de obștea orășanilor.

„XV-lea. — Atât pentru păstrarea contabilității banilor „precum și pentru trebuința scrisului și regula cancelarii „trebuința cerând a fi un casier și un secretar al casei ob- „ștei se va numi casier unul din patru epitropi care se va „găsi cu cale iarăși de deputați la alegerea lor, iar secretar „se va orându-i un deosebit obraz cu știință după condei „și regulă de cancelare cu leafă pe lună din casa obștească „precum se va chibzui.

„XVI-lea. — Casierul și secretarul nimic nu vor putea „face de sineș, nici vor putea primi bani, sau să dea să „intrebuințeze ceva din al casei obștești fără înscrisă ordo- „nanțată a epitropilor că nu va fi ținut în seamă intru ni- „mic și se vor supune și ei la strajnică supunere.

Pentru taxa vânzării locurilor

„XVII-lea.—Taxa vânzării locurilor și în năuntru ora- „șului și afară de raionul orașului s'au hotărât după chipul „următor, pentru fieșcare stânjin cvadrat de loc în linia „târgului pentru clădire de prăvălii câte lei *cinci*, pentru „fieșcare asemenea stânjin cvadrat la mahala pentru clădire „de case, precum și pentru clădire de tăbăcării și altele „asemenea, afară din raionul orașului, câte parale *douăzeci* „de fieșcare stânjin, iar pentru pamântul ce se va întrebui- „nița altor sădiri și clădiri, precum și pentru livezi peste „raion și al islazului vor plăti câte *doi* galbeni de pogon.

„XVIII-lea.—Plata acestei taxe se va urma cu această „orânduială numai de către cei ce au cumpărat asemenea „locuri de la cumpăratoarea moșiei, până la întocmirea o- „rașului la anul 1834 Iulie I-iu. Iar cei ce au cumpărat și „vor mai cumpăra asemenea locuri în oraș și afară din o- „raș de la acest soroc înainte, fiind pe moșia sau cumpă- „rat prin contribuire de bani cu împrumutare și plata de „dobânzi, vor fi datori pe lângă taxa cea hotărâtă mai sus

„a plăti și dobânda ce se va analogisi pe fiecare stânjin pe
 „suma a toatei datorii socotită de la anul 1834 Iulie I-ii,
 „de când s'au Intocmit orașul, până când va răfui banii ce
 „Insumează cumpărătoarea locurilor sale. Iar după răfuirea
 „a toatei datorii cu dobânda ei, pentru locurile ce vor ră-
 „mânea nevândute și se vor vinde de aci Innainte va urma
 „numai plata taxei pentru locurile de prăvălii câte lei *opt*
 „stânjenul cvadrat, iar pentru locurile de case in mahalale
 „câte *un leu* de stânjen cvadrat.

„XIX-lea. — Când locurile cumpărate de cineva și in
 „oraș și afară din oraș vor trece cu stăpânire pe obrazul
 „altuia sau prin vânzare sau prin ori ce altă categorie, cel
 „dintâi stăpân al acestor locuri de odată cu schimbarea
 „stăpânirii pe obrazul celui nou stăpân va fi dator a da și
 „in cunoștința epitropii această schimbare a stăpânirii a-
 „cestor locuri, ca să se șteargă din condică numele său și
 „să se treacă numele noului stăpân, după ce va da încă a-
 „cest din urmă in scris de care se vorbește la art. 2-lea.

„XX-lea. — Epitropii se îndatorează ca când li se vor
 „infățișa asemenea împrejurări îndată fără cea mai mică
 „zăbavă să desăvârșească formalitățile cuprinse la art. 10,
 „că pentru cea mai mică fără cuvânt împiedicare sunt sub
 „răspundere către obștea orașenilor.

„XXI-lea. — Cel ce nu va avea loc cumpărat innăuntru
 „planului pentru casă sau prăvălie, nu va putea cumpăra
 „pământ afară din plan pentru livezi, vii și or ce altele.

„XXII-lea. — Ori care cumpărători de locuri și in oraș
 „și afară din oraș nu vor fi in stare a plăti îndată toată
 „suma banilor ce vor insuma locurile ce au cumpărat, pen-
 „tru cursul ce va rămâne va da zapis epitropii, cu arătarea
 „sumei ce a rămas dator cu plată de dobândă prăvilnică
 „și cu soroc hotărât și pentru siguranța casei obștești va
 „lăsa amanet biletul său de cumpașătoarea locurilor la e-
 „pitropie supt luare numai de adeverință, fiind dator a'și
 „răfui datoria sa cu dobânda cuvenită negreșit la soroc.
 „Sau neurmând i se va mai da un al doilea soroc și dacă
 „și după acesta nu va fi urmator i se va mai pune un al
 „treilea soroc scurt și când și atunci nu va plăti i se va
 „vinde locurile de epitropie prin mezat strigându-se casa
 „epitropii in soroc de patruzeci de zile către alți doritori
 „a le cumpăra și din prețul ce va prinde pe dânsese se va
 „scoate mai întâi datoria casei obștești cu dobânda cuve-
 „nită până atunci și mai prisosând ceva și se va intoarce

„vechiului stăpân înapoi, iar la întâmplare de a fi apucat
 „de a clădi pe dânsule se va vinde tot de odată la mezat
 „și acele clădiri și ne având casa să ia ceva și dela dânsul
 „se vor da prețul acestor nămeștii iarăși lui. Iar la întâm-
 „plare când ar mai fi dator ceva la casa orașului și nu se
 „va găsi nimeni doritor a cumpăra aceste nemeștii atunci
 „se va propri acele clădiri pe seama orașului spre despă-
 „gubirea datorii sale, sau iarăși dacă el nu va mai fi dator
 „nimic la casa orașului și nici nu se va găsi nimeni a cum-
 „păra acele clădiri, atunci va fi dator a și le ridica cu a sa
 „cheltuială ca să nu rămâie locul orașului ce au fost cum-
 „părat de dânsul fără să plătească toți banii prețului zálo-
 „guit cu acele clădiri ale sale ce nu s'au putut vinde și pen-
 „tru care pricină s'au vândut către alt doritor acel loc.

„XXIII-lea. — Ori care locuitor al acestui oraș având
 „vite pe seama casei sale are drept a paște în islazul ora-
 „șului până la zece vite mari și douăsprezece oi fără nici
 „o plată. Iar având mai multe și fiind islaz de ajuns, pen-
 „tru acel prisos de vite să plătească ierbărit la casa ora-
 „șului câte lei doi de vita mare. Iar vitele cele mici se vor
 „socoti cinci una mare.

„XXIV-lea. — Câți vor veni cu târle de oi să le lăpta-
 „rească la oraș de va fi iarbă de prisos pentru pașunea
 „lor să se invoască cu epitropia a plăti pentru aceasta
 „pașune la casa orașului.

„XXV-lea. — Țăranii cari vor veni cu care cu produc-
 „turi de vânzare în oraș sau cu vite slobode, nu vor fi su-
 „părați de vre-o plată supt numire de havaet al pământ-
 „tului sau erbărit pentru vitele lor.

„XXVI-lea. — Cumpărătorii de locuri de case și pravali
 „într'acest oraș cei cari le-au cumpărat de la statornicirea
 „orașului, au soroc de cinci ani de la organizarea orașului
 „de către inginer ca să-și săvârșească acele clădiri negreșit
 „și să se sălășluiască întrânsele. Iar cumpărătorii din urma
 „lucrării inginerului numai de trei ani și cei carei vor fi
 „luat locuri mai multe, li se va mai face păsuire și peste
 „acest soroc cu oareș care prelungire după o încredințare
 „încă că vor pune silință ași săvârși clădirile lor. Iar carc
 „până la soroacele ce li se pune nici vor urma ași începe
 „clădirile, nici vor veni a se așeza în oraș fără vre-o zá-
 „tichnire din vre-o întâmplare neprevăzută li se vor lua a-
 „ceste locuri a se da altor doritori a clădi pe dânsule spre

„locuirea și podoaba orașului și ei vor pierde banii ce au dat pentru a lor cumpărătoare.

„XXVII-lea. — Ori câți vor veni cu producturi, marfa și vite de vânzare la târgul ce se face pe toată săptămâna, Vinerea și Sâmbăta pe locul ce au hotărât în mijlocul orașului pentru această trebuință nu vor fi supărați de nișmeni de nici o plată de havaet al locului sau erbărit.

„XXVIII-lea. — După spargerea târgului cumpărătorii de vite nu sunt slobozi a le paște în islaz nici în moșia orașului, ci pe dată vor fi datori a le scoate afară din moșie

„XXIX-lea. — Banii ce se vor aduna din vânzarea pământului și ori din ce alte venituri ale moșiei îndată ce se va strânge sumă mai simțitoare, se vor da după orânduiala cuprinsă la art. 4-lea în plata datorii și la fieșcare șease luni printr'o prescurtă socoteală să se arate obștii câți bani s'au plătit din banii datori și din dobânzi.

XXX-lea.— După ce se va răfui toată datoria orașului cu dobânda ei, banii ce se vor mai aduna atât din vânzarea locurilor în oraș și afară, precum și din veniturile moșii, se vor alcătui cu obștească chibzuire și hotărâre a orașanilor în înfrumusețări și clădiri publice ale orașului, cum biserici, școale, poduri, cișmele și alte asemenea.

„XXXI-lea.— Nimeni nu va fi slobod a clădi prăvălii de or măcar ce speculație, nici cărciumi prin mahalalele de cât numai în locul hotărit pe plan pentru târg, până când se va incheia acest cu asemenea clădiri și atunci mai făcând trebuință și de alt loc pentru astfel de clădiri să va face atunci hotărâre cu obștească chibzuire.

„XXXII-lea.— Vin și rachiu la casele de prin mahalale nu să va putea vinde decât numai la cărciumile din târg și cine va voi a face vânzare de asemenea băuturi și în casele lor de prin mahalale, vor pntea vinde cu vadra și cu ocaua, însă cumpărătorul va fi dator a și-l lua și a merge să și-l bea acasă la dânsul sau la gazda sa, iar a face băutori la cep prin mahalale nici cum este de ertat.

„XXXIII-lea.— Ori care din locuitori să va dovedi călcători acestei orândueli, pentru întâia dată va fi osândit să dea la casa orașului straf lei cincisprezece, pentru a doa abatere lei treizeci. Iar pentru a treia lei cincizeci și tot așa lei cincizeci va plăti straf la casa orașului de câte ori să va dovedi abătut la acea neorânduială.

„XXXIV-lea. — Câți din locuitorii cirezari ai orașului „în soroc de zece zile fără să plătească erbărit, iar mai „mult nu.

„XXV-lea.—De să va face zahanale pe moșia orașului, „când trag vitele toamna canarale ale aduce spre tăiere la „aceste zalhanale, atât lăcuitorii orașului cât și streinii „stăpâni ai acestor vite să nu fie supărați de plată de er- „bărit pentru ele.

„XXXVI-lea.—Partea de loc din moșia orașului ce sau „hotărit pentru sădire de vii, și pe care sau mai sădit o „parte din vii și cât a să mai sădi, să va împărți în „plaiuri și nici un proprietar de vie nu va putea a să in- „tinde cu călcare peste locu ce a cumpărat și nici nu vor „fi slobozi toamna la cules a începe unul înaintea altuia, „ci vor fi datori toți a adesta să să hotărască cu obștească „hotărâre a tuturor poporanilor ziua începerii culesului, „căci la din potrivă cu aceasta pricinuieste la tot plaiu „vătămare și această zi hotărându-se după cum se zice „mai sus cu o săptămână înainte se va publicui în tot „cuprinsul orașului spre știința tuturor.

„XXXVII-lea.—Slobod va fi încă fleșcare proprietar de „vie de va voi săș vândă struguri din via sa și a ș'o cu- „lege și mai 'nainte hotărâtei zile, dar chiar în bătătura „viei sale, fără a fi slobozi aș căra strugurii cu șgeabu „săi calce la casa sa și cel care iș va culege via naintea „hotărâtei zile nu va putea slobozi paznicul ce lau avut „până nu să vor culege toate viile ca să pricinuiască cu „aceasta vătămare celorlalți poporani.

„XXXVIII-lea.—Poprirea de a nu-și putea culege viile „unul înaintea altuia și îndatorirea de a începe culesul in- „tr'o zi hotărâtă de către toți, s'au întocmit pentru cuvânt „că mulți obișnuind ași culege mai nainte și fiind înca „strugurii necoptți de se fac vinurile acre și cu aceasta se „strică reputația tuturor vinurilor din acest plai. Socotin- „du-se că păsuirea lui urmează din calitatea pământului pe „care sunt sădite aceste vii, iar nu din lăcomia celui ce „și-a cules via cu struguri necoptți.

„XXXIX-lea.—Pe moșia orașului aflândusă și trei va- „duri de moară pe apa Vezii, cei ce vor voi a face mori „pe dânsule, primindu-și locul trebuincios pentru bătătura „morii, va plăti la casa orașului pentru stânjenuț cvadrat „câte parale 20, după cum s'a întocmit de obște pentru „toți câți vor cumpăra locuri pe moșia orașului, va fi da-

„tar a-și face moară chiar în vadul ce au fost și mai
„înainte și cu orânduiala a nu înneca pe cel din susul său.

„XL-lea. — Ceice vor cumpăra locuri la aceste vaduri,
„plătind odată taxa stânjinilor pentru locul ce li s'au vân-
„dut, nu vor mai fi supărați de nici o altă plată și vor pu-
„tea în cuprinsul acestor stânjeni ce vor cumpăra la
„vadurile acestor mori a-și clădi și orice încăpere va avea
„trebuință, nu vor mai fi datori a se așeza și ei și cu la-
„cuința în orașul Alexandria.

„XLI-lea. — Acestora li să vor însemna și câte un loc
„în crâng în preajma vadului lor, după care ar putea lua
„crângul trebuincios numai pentru facerea zăgazurilor mo-
„rilor și vor plăti fieșcare pentru aceasta pe tot anul la
„casa orașului câte patru galbeni.

„XLII-lea. — Ei nu vor fi slobozi a popri vite în cu-
„prinsul acestor crânguri sub niciun cuvânt.

„XLIII-lea. — Vietle mărginătorilor vor fi slobode să
„pască pe islazul orașului fără nici o plata, asemenea vor
„avea proprietarii morilor voie a lua brazde după locu-
„rile ce le va arăta epitropia.

„XLIV-lea. — Cu această rânduială urmându-se vânzarea
„locurilor și în oraș și în moșie pentru toate clădirile câte
„s'au vorbit mai sus, nimeni din cumpărătorii acestor lo-
„curi nu vor fi supărați de nici o altă plată sub numire de
„embaticin, otatină sau zeciuală și fieșcare socotindu-să
„veașnic moșnean va fi slobod aș face negoțul său în pră-
„văliile sau casele lor, precum și în clădirile și în sedirile
„după moșie, după cum îndeletnicirile sale îl va povățui.

„XLV-lea. — Nimeni din lăcuiitorii acestui oraș nu va fi
„slobod a da jalbă către Stapânire sau veri ce dregătorie
„ca din partea orașului și pentru pricini ale orașului că
„nu vor fi ținute în seamă, ci asemenea jalbi pentru pă-
„surile orașului se vor da numai de epitropie, care la ase-
„menea împrejurări va fi datoare a avea și deosebită ve-
„chilimea iscălită de toți orașanii și adeverită cu pecetea
„obștii orașului și iscăliturile privighetorilor.

„Drept aceia dar mai sus zisele întocmiri în articole
„45 pentru întemeierea și înaintarea orașului Alexandria
„și adunarea veniturilor după a lor obștească și orașă-
„nească moșie Băcăianca, fiind întocnite cu înțelepciune
„și pentru obștesc folos al orașanilor din Alexandria ca
„săș aibă statornica lor urmare în vecile interim DOMNIA
„MEA printr'acest al NOSTRU DOMNESC HRISOV.

„iscălit cu mâna NOASTRĂ și pecetluit intocmai fără cea
„mai mică abatere.

„Sau scris acest hrisov întru al șaptelea an al DOM-
„NIEI NOASTRE în orașul București, la anul dela Hristos
„Una mie opt sute patruzeci“.

ALEXANDRU GHICA

Marele Logăfat al Dreptății
Barbu Știrbei

Nr. 5

1840 Septembrie, 4

Astăzi, acest hrisov se găsește distribuit în copii, tuturor orașelor țării, precum și tribunalului județului Teleorman.

Intâmplându-se ca D-torul Alexandu Ghica să fie silit a părăsi tronul țării și în locul său să fie numit Bibescu Vodă, locuitorii Alexandriei avură să mai sufere ultima șicană, în toamna anului 1842, când Mitropolia era gata să anuleze „*actul de schimb*“ pe motivul că i s'a dat lipsă din moșia Brezoaia 124 stânjeni pământ, în comparație cu numărul arătat în contract. Au avut norocul însă cu boierul Mihai Filipescu la care au alergat să-i ajute. Acesta, cum avea moșia lui vecină cu Brezoaia, a defalcat din trupul moșiei lui în favoarea Mitropoliei, cei 124 stânjeni și astfel a împăcat lucrurile pentru totdeauna.

Alexandrenii, drept recunoștință, au dat pieții dela deal, numele : „M. Filipescu“ precum și străzii ce trece prin apropiere de această piață, dincolo de școala No. 1.

În prezent însă, piața poartă numele : „Mihai Bravul“ ba încă și străzii i-au dat numele „mareșal Averescu“, ștergându-se prin aceasta, amintirea ce o aveau dela protectorul boier al lor.

**Vizitarea oraşului de către
domnitorul Alexandru Ghica**

Epitropii și frunțașii oraşului, încântați de cele ce realizaseră în timp numai de 8 ani, ardeau de dorința de a invita pe ocrotitorul lor, să vadă rezultatele

Domnitorul Alexandru Dimitrie Ghica.

muncii desfășurate. Ei puseră multă stăruință pe lângă vorniceasa Ecat. Ghica, cumnata domnitorului și pe lângă M. Filipescu, ca să invite pe Domnitor, să vadă la fața locului, ceia ce s'a săvârșit.

Domnitorul, care și el ținea să viziteze această operă, ocrotită atât de mult de el, s'a anunțat că vine în toamna anului 1842.

Intr'adevăr, în acest an, în ziua de 14 Octomvrie, Vinerea Mare, domnitorul Alex. Ghica sosea spre Alexandria cu toată suita. Orașul era în plină sărbătoare, mai ales că se întâmplase să fie și zi de târg. Străzi, localuri publice, bariere, toate erau pavoazate și împodobite cu arcuri de verdeață și flori. Când domnitorul sosi în bariera din spre București, mulțimea, bine organizată, îi făcu o manifestație impunătoare, aruncându-i flori în cale. Preotul Teodosie Economul îi servi tradiționala pâine cu sare, iar epitropii și frunțașii orașului îi sărutară mâna. Domnitorul merse apoi și vizită amănunțit toate așezările orașului, precum și viile și islazul. La sfârșit, se opri după programul fixat, la casa frunțașului Costea Mavrozantfir unde se întinse o masă bogată înalților oaspeți și frunțașilor orașului. Aci, Domnul a arătat cât de încântat și de mulțumit este de cele ce a văzut, laudând pe inițiatori și încurajându-i mai departe la cele ce mai aveau de făcut. Epitropii măguliți și încurajați de lauda domnitorului, văzându-l atât de bine dispus, îl mai rugară priintr'o cerere scrisă, să mute capitala județului dela T.-Măgurele, la Alexandria. Vodă luă jalba la plecare și le făgădui tot sprijinul. Se întâmplă însă, că puțin după aceea, fu înlocuit cu G. Bibescu, în urma intrigilor și uneltirilor rusești.

Mai încercară Alexandrenii și sub G. Bibescu, în anii 1843 — 1844 și 1845 să mute capitala județului la

Alexandria, dar nu izbutiră, pe motivul că cea mai mare parte din locuitori erau Bulgari cari deabia știau românește, unii nu știau deloc.

Ce credea despre Alexandria în 1849, Aug. Treboniu Laurian

În urma unei călătorii întreprinse în 1849 de marele nostru istoriograf, August Treboniu Laurian, acesta exprima astfel despre Alexandria în „Magazinul Istoric“ :

„Stăpânirea a făcut o mare greșală căci în loc de a cumpăra terenuri în Zimnicea, care e proprietatea particulară a familiei Ipsilante și a declara aci târg liber, deschise neguțătorilor din ținutul acela, un oraș liber la Alexandria, care e foarte departe de Dunăre și dete locuitorilor o constituțiune municipală, pentru cari din nenorocire încă cei mai mulți compatrioți ai noștri nu sunt încă maturi“.

EVENTIMENTE DIN VIAȚA ORAȘULUI

Revoluția din 1848

Această revoluție în Alexandria a trecut aproape nebăgată în seamă, deoarece locuitorii, fiind oameni pașnici și dornici de neconținute realizări și în afară de aceasta, mare parte din ei fiind Bulgari, cari încă nu cunoșteau bine nici limba și nici aspirațiile Românilor, rămăneau reci la îndemnul celor câtorva învățători pătrunși de spiritul vremii.

Nici chiar cu indemnul prefectului de pe atunci, Ghiță Cantacuzino, nu făcură nici o mișcare.

În anul 1853 și 1854 Alexandria a suferit și ea, odată cu întreaga țară, greutățile ocupației străine.

Aci avea stabilit armata rusă, depozitele de aprovizionare, spitale etc.

Epoca Unirii Principatelor

Și în timpul acestui mare eveniment, în Alexandria nu s'a remarcat vre-o deosebită manifestare. Unirea Munteniei cu Moldova s'a înregistrat aci ca un fapt la ordinea zilei și atâta tot. După vre-o câțiva ani însă, la 1864, s'au cunoscut și aici binefacerile unirii, prin aceia că mulți dintre locuitorii plugari, cari n'aveau pământuri, au fost împroprietăriți pe moșiile vecine. Ca drept recunoștință, Alexandrenii au ridicat o frumoasă statuie domnitorului A. I. Cuza pe care au așezat-o în grădina publică.

Războiul dela 1877.

În timpul războiului pentru independență, acest oraș a fost un centru însemnat de aprovizionare a trupelor rusești și când aceste trupe fuseră învinse în August 1877, în fața Plevnei, de oștirile lui Osman Pașa, spaima se răspândi și printre locuitorii Alexandriei, care începuseră a părăsi orașul apucând calea către munți.

Împăratul Alexandru al III-lea, Marele Duce Nicolae și Țareviciul stabilise pentru scurt timp cartierul.

general în Alexandria și apoi în comuna Dracea, Teleorman.

În acest război, ostașii trimiși de acest oraș, au luptat cu tot sufletul, murind, ca niște buni Români, pe câmpul de luptă.

Vizita Domnitorului Carol I

În anul 1875, Domnitorul Carol I se afla într'o excursie pe Dunăre pe porțiunea T.-Severin—T.-Măgurele. Era însoțit și de primul ministru din vremea aceea, Ion Brătianu și de Dr. C Davilla. Dela T.-Măgurele unde au debarcat, s'au suit în trăsură și s'au îndreptat spre Alexandria. Aci, au fost întâmpinați cu un însuflețit entusiasm, de școli, de autoritățile comunale în frunte cu primarul Pande Zaharescu, consilierii Anghelache Dumitriu, Anghel Abagiu, Anghel Repanovici, precum și demare parte din locuitorii orașului.

Domnitorul și însoțitorii săi au vizitat biserica Sf. Împărați, după care au fost conduși la casa primarului Pande Zaharescu.

A rămas foarte mult impresionat de frumusețea viilor Alexandriei, pe care le-a văzut la coborîrea din spre Nanov și de care se zice că ar fi exclamat către primar : „La Dumneavoastră aici sunt multe și frumoase vii. Cred că și exportați mult vin“. Un consilier i-a răspuns: — „Nu, Măria Ta, nici nu ne ajung, de aceea mai importăm“. Noaptea a dormit în casa primarului în str. General Averescu.

Dela Alexandria cu trăsurile și în uralele mulțimii a plecat spre București.

Revoluția din 1907 se începuse în Moldova, pe la sfârșitul lunii Fevruarie, provocând căderea guvernului conservator și venirea la conducere a partidului liberal, care a încredințat Ministerul de Război D-lui General Averescu.

Acesta, îndată a mobilizat armata, pentru a potoli rășcoala. În ziua de Mucenici, veneau la Alexandria mulțime de rezerviști, pentru a lua trenul spre T. Măgurele. Cei dinspre Zimnicea veneau cântând și chiuind într'un tren militar, care s'a oprit în gara Alexandria, spre a mai lua și de aci pe cei ce așteptau să se imbarce. Aci, vre-o câțiva tineri entuziaști, vorbi mulțimii despre cele ce se petrec în țară. Atâta a trebuit și mulțimea a lăsat trenul gol și a plecat să manifesteze prin oraș. Cel dintâi atac l-a dat asupra sinagogii. După aceasta a înaintat spre centrul comercial, unde a devastat magazinele evreilor, grecilor și în cele din urmă și pe cele ale bulgarilor, spărgându-le geamurile și aruncându-le mărfurile în stradă. Aceasta a fost toată furi- asupra orașului. Manifestanții au eșit din oraș în cete mari, fiecare spre comunele din care făceau parte, ca să facă și pe acolo pe la conacele boerilor, ce făcuse în Alexandria.

Trebue să se știe în mod precis, că revoluția din 1907 în Muntenia, a început de aci, dela Alexandria.

Campania din 1913

La întoarcerea trupelor române din Bulgaria, în August 1913, Alexandria a fost punctul de întretăiere a drumurilor pe care s'au scurs coloanele, către ora-

șele de reședință. Cum aceste trupe erau contaminate de holeră, s'au amenajat la Alexandria 2 spitale pentru holerici. Tot în jurul acestui oraș, multe regimente și-au făcut carantina ordonată de marele stat-major.

Alexandria în timpul războiului cel mare

În timpul războiului cel mare, Alexandria a dat și ea concursul la înlăptuirea idealului național. A contribuit la formarea opiniei publice, pentru intrarea în acțiune, prin mai multe întruniri publice, la care luau parte, pe lângă populația orașului și tineretul satelor din împrejurime. Inițiatorii acestor îndrumări erau intelectuali. Alexandria s'a entusiasmat de primele succese ale armatelor noastre în Ardeal și a format 2 spitale pentru răniții care veneau de pe frontul de nord. Tinerii din Alexandria, cei mai mulți făceau parte din regimentul 20 inf. și 60 inf. din T. Măgurele, care la începutul campaniei, 60 inf. era în paza Dunării, iar 20 inf. lupta pe frontul de nord.

Infrângerea rezistenței noastre în munți, în luna Octombrie, căreia i-a urmat trecerea Dunării unei armate Turco-Bulgare pe la Zimnicea, a făcut din Alexandria centrul unei rezistențe contra năvălitorilor din spre apus și sud. Alexandria îndură acum spectacolul calvarului retragerii populației civile din Oltenia și sudul Munteniei spre București și asista îndurerată la retragerea oștilor noastre.

Alexandria este primul oraș, asupra căruia se răsarsă răzburarea armatelor vecinilor noștri dela sud,

Langă cimitirul oraşului, pe deal, s'a înfiinţat un cimitir militar, în care au fost îngropaţi toţi cei căzuţi în jurul Alexandriei. În acest cimitir, sunt îngropaţi şi 5 aviatori francezi şi un prinţ german, căzut în luptele dela Drăgăneşti-Vlaşca. În timpul ocupaţiei inamice, Germanii înfiinţează în Alexandria un comandament militar economic, care avea de scop exploatarea economică a împrejurimilor oraşului. Aci Germanii au înfiinţat mai multe depozite de cereale, la moara A. Brătescu, de unde le trimeteau în Germania. Tot aci, Germanii înfiinţează şi un centru de concentrare a animalelor mari şi mici şi cari conform tratativelor dela Bucureşti, din Mai 1918, eram obligaţi să le dăm ca despăgubire de război. N'au apucat însă să expedieze prea multe vite din acest ocol, pentrucă în luna Oct. 1918, vestea ruperii frontului armatelor dela Salonic a ajuns până aci şi populaţia ţărănească, indemnata de câţiva tineri inimoşi, a oprit convoiurile de vite, tocmai când era să fie pornite. De trică, Germanii nu s'au împotrivit. În schimb, rechiziţia cerealelor se făcuse încă din Mai, aşa că până în Octomvrie se expediase aproape tot grâul adunat şi tot porumbul şi cum în vara anului 1918 a fost o secetă cumplită, populaţia a avut să sufere grozav din cauza foameţii, în toamna anului 1918 şi iarna şi primăvara anului 1919. Încă din toamna lui 1918, Germanii şi-au retras toate formaţiunile economice din Alexandria. Ultimii s'au retras în ziua de 11 Noemvrie 1918, ziua armistiţiului.

Intrarea victorioasă a Francezilor în Alexandria

Nu se știa încă de armistițiu la Alexandria. În zilele următoare, se aflase că Francezii au trecut Dunărea din Bulgaria pe la Zimnicea și acum erau așteptați și aci.

Alexandrenii făceau pregătiri de alimente și flori pentru primire. În ziua de 17 Noembrie, Duminică după amiazi, la ora 2 jum. apare cel dintâi francez, un ofițer de geniu, care căuta să facă legătura telefonică, întreruptă de Germani. Câțiva tineri studenți îl și recunoscără și-l luară pe sus. La aceștia se mai adăugară și alții și alții, din diferite straturi sociale. Incepură manifestații, urale, strigăte: „Trăiască Francezii, frații noștri !” Se înfiripă și un cor care cânta „Marseilleza”. Francezul era purtat pe umeri și plimbat pe străzi, în mijlocul unei mări de capete. Iși făcură apariția și fețele mai simandicoase. Un fruntaș, membru al baroului, cunoscut prin vocea-i tunătoare, căuta să înflăcăreze mai mult pe manifestanți și printr’o scurtă alocuțiune, făcu loc sentimentelor ce-l copleșea : „*A bas les boches, vive la France! Mamele lor de Nemți!*” Tinerii entuziaști, în lipsă de flori, încununau pe Francez cu rămurele de salcâm. Iși face apariția și pensionul de fete. Elevele, pregătite cu buchete de flori, îi fac o manifestație impresionantă. Toată lumea se îndrepta spre primărie. Aci, în sala de consiliu, primarul, D-l Al. Protopopescu aranjase o gustare în cinstea „eroului”. Se închină pahare cu vin și se începură discursurile. Francezul rămăsese uluit de onoarea

ce i se făcea. Mulțimea de afară îl cerea insistent, să-l vadă și să-l ovaționeze. Primarul, în cele din urmă, fu de acord să scoată pe Francez, să facă în placul lumii. Delirul manifestanților se deslănțui furtunos. Ofițerul, văzând dragostea ce i se arăta, vorbi mulțimii : „Cetățeni Alexandreni, primesc cu plăcere și mândrie, toată bucuria și dragostea ce v'ați manifestat-o cu atâta sinceritate și însuflețire, față de patria mea, Franța. Voiu păstra o plăcută și vie amintire a zilei de azi și voiu căuta să mă fac interpretul sentimentelor D-v., față de compatrioții mei. Constat cu multă bucurie, că aici aproape de gurile Dunării, curge acelaș sânge frățesc ca și pe malurile Senei. Această mândrie a gîntei latine, o citisem în poezia poetului vostru și al nostru V. Alexandri : „Ginta Latină în veci nu va pieri“. Studenții cântă : „Latina gîntă e regină“, „Pe-al nostru steag“, „Sambre-Meuse“. Mulțimea aplaudă furtunos. Uralele se prelungesc nesfârșite.

La 3 zile după aceasta, trupele Franceze, sub comanda generalului de divizie Nerel, intră în Alexandria. S'a făcut o primire grandioasă, organizată de autorități. Generalul Nerel sub faldurile drapelului francez și salutând cu zâmbetul pe buze, primește defilarea trupei.

Prin Alexandria au trecut 3 divizii franceze : două coloniale și una din metropolă.

O singură divizie a cantonat în regiunea Alexandriei, iar în oraș, un regiment de infanterie.

Această divizie luptase pe frontul de sud și luase parte la ruperea frontului bulgar. Câteva divizii franceze, împreună cu divizia generalului Nerel, primise însărcinarea să potolească revoluția din Sofia, condusă

de Stambolinski. Pe la începutul lui Noemvrie, aceste divizii se îndreptară spre Dunăre, să treacă în Muntenia, ca să o evacueze de Germani. Sosiți în Alexandria și soldații și animalele erau căzuți de oboseală. Animalele abia mai se puteau ține pe picioare. Comandamentul, văzând că n'are cu ce să le întreție, a luat măsura ca să vândă la licitație mare parte din ele, plugarilor din oraș și împrejurimi.

Au stat Francezii cantonați în Alexandria peste 2 luni de zile. În acest timp Alexandrenii și Francezii petreceau de-a valma într'o voioșie generală, până când oaspeții au primit ordin, să se îndrepte spre Carpați.

Săpături arheologice

Cu ocazia săpăturilor ce s'au făcut în jurul Alexandriei, în interes arheologic, s'au găsit diferite obiecte de olărie, pe care prof. N. Tocilescu le-a atribuit epocii pre-romane. Asemenea s'au găsit fragmente din diferite unelte.

INTINDEREA ȘI FIZIONOMIA ORAȘULUI

Intinderea

În 1834, Alexandria, sau cum îi zic țărani, Lixândria, Lisandria, cu terenul de muncă dimprejur, avea o suprafață de 2090 st. după cum arată actul de schimb dela întemeiere. În anul 1849, adăugându-i-se și moșia Bomborești, în suprafață de 1000 st., a însumat o suprafață totală de 3090 st.

În 1897, Alexandria e cunoscută, având o suprafață de 244 ha. 3209 m², numai vatra orașului. Până în 1912, suprafața orașului s'a mărit la 570 ha.

În prezent, suprafața orașului este tot de 570 ha.

Planul

Dela început i s'a croit un plan modern, de vestitul inginer austriac Otto din București, într'un cadru aproape dreptunghiular, cu direcția lungimii dela N. V. spre S. E.

Străzile largi, drepte și lungi, merg fiecare dela o margine a orașului la alta, întretându-se perfect perpendicular una pe alta, astfel că, în orice punct al orașului te-ai afla, trebuie să-i vezi neapărat în depărtare marginile.

Păcat că străzile ce merg în direcția lățimii au toate orientarea dela M. N. și R. spre M. Z. și A., așa încât, în timpul iernii, crivățul cu viforele cele sălbatice, se răsfășă liber, neimpiedicat de nimic, cutreerându-le dela un cap la altul.

În ce privește uniformitatea aceasta a planului, se poate zice că puține orașe din țara românească îi seamănă. E împărțit în 4 sectoare sau culori: roșu, galben, albastru și verde, aproape egale una cu alta. Sfertul de M. Z. și A., între bulevardul General Manu și str. Carol I, e culoarea de albastru. Alături, spre M. Z. și R., galben. Sfertul de M. N. și A. între bulevardul General Manu și str. Carol I, e culoarea de roșu. Alături spre M. N. și R. până în Vedea, e culoarea de verde.

În ce privește simetria așezării clădirilor și localurilor publice, poate să n'aibă pereche în țară, având o uniformitate cu adevărat curioasă, astfel: localurile și locurile publice, ce trebuiesc să existe numai una de fiecare, cum sunt: primăria, grădina publică, catedrala, hala, poșta, gara, baia comunală, podul peste Vedea, și liceul de băeți, sunt așezate toate, pe linia perfect mijlocie ce transversează lățimea orașului dela un cap la altul, în așa fel, ca să fie la aceeași distanță și față de „deleni“ ca și față de „văleni“ cum își zic Alexandrenii.

Celelalte, școli, biserici, piețe sunt iarăși în număr cu soț, câte în partea vălenilor tot atâtea și în a delenilor și încă așezate în mod absolut simetric, pe aceleași străzi și cu aceleași distanțe față de linia axei, așa încât dacă am îndoi planul orașului pe linia axei din lățime, cu jumătatea delenilor peste a vălenilor, am observa că în mod exact cade stradă peste stradă, în toată lungi-

mea lor, piață peste piață, biserică peste biserică, școală peste școală, etc. Excepție face numai liceul de fete, care fiind construit în timpul din urmă, când comuna nu mai avea locuri disponibile pentru simetrie, e așezat în partea vălenilor, mai aproape de mijloc, în comparație cu școala normală care e așezată la deal și mai depărtată de mijloc.

În modul acesta s'au așezat lucrările publice în aceeași localitate, ca să se păstreze buna armonie între cetățeni, și ca să nu se considere unii mai avantajați ca alții.

Infățișarea generală a acestui oraș, văzut de pe dealul de N. E., zis al cimitirului, cu perfecta simetrie arătată până aci, este asemănătoare unei grădini de zarzavat, unde străzile aseamănă potecile, iar porțiunile dreptunghiulare cu casele și grădinile dintre străzi, aseamănă straturile.

Construcții

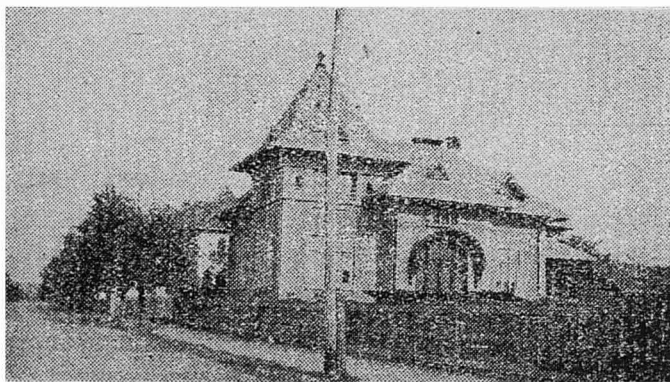
Ca construcții mai proeminente se pot remarca: catedrala, școala normală, liceul de fete, liceul de băieți, primăria, gara, 2 din școlile primare, hotel Iacovache, hotel Caracaș, vre-o 25 clădiri particulare cu magazine, ce dau aspect frumos străzii principale și mai departe, spre M. N. vest, regimentul de jandarmi. Toate acestea n'au mai mult ca un etaj. Altele, peste 150 magazine, fără etaj, sunt tescuite una lângă alta deoparte și de alta a străzii Carol I, cu fațade egale de 5 m. fiecare.

Alexandria numără ca la 3564 clădiri în total, cu 3581 gospodării, după recensământul din 1930. Din to-

talul clădirilor 75⁰/₀ sunt case micșoare, cuprinzând fiecare în mediu 2—3 camere, o sală și o bucătărie. Din acestea, 60⁰/₀ sunt clădite sau din pământ bătut între

O casa de agricultor.

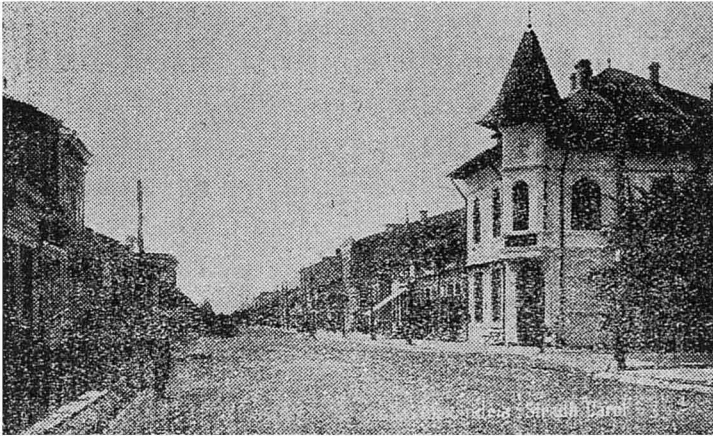

O casă lucrată în stil modern.

scânduri sau din paiantă, iar restul de 40⁰/₀ din cărămidă.

Cota cealaltă de 25⁰/₀ a clădirilor considerate mari,

sunt făcute din cărămidă. Și clădirile mari ca și cele mici sunt acoperite cu tablă de fier, în afară de cele

Strada Carol I.

Strada Carol I.

construite în ultimul timp, în stil românesc, care sunt acoperite cu țiglă.

Planul caselor mici e aproape unic: sala între cele două camere sau trei, în față prispa, iar în capul prispei la unele și în fundul sălii la altele, bucătăria sau celarul. Se aseamănă mult cu cele dela țară, atât numai că acestea din Alexandria sunt așezate toate la stradă, spre deosebire de cele dela țară, cari sunt în general depărtate de stradă.

Clădirile zise mari au felurite stiluri frumoase. Predomină însă stilul românesc.

Aproape toate casele Alexandriei au pe lângă ele și câte o grădiniță de flori sau de pomi, ceea ce dau un aspect plăcut gospodăriilor. Cei ce se ocupă cu agricultura au întreg dichisul gospodăriilor plugărești ca și la țară, adică: în curtea mare, sunt așezate deoparte păturulul, șopronul, coșarul ori grajdul, iar de altă parte, glugile de coceni, clăile de paie și altele. În fund grădina.

Strada principală a orașului, la început, a fost strada Fondatori, adică aceea care se întinde dela piața dela deal până la aceea dela vale.

În prezent, strada principală este strada Carol I ce traversează orașul drept prin mijloc, în toată lungimea.

Numai $\frac{1}{3}$ din ea, adică mijlocul e comercial, restul câte $\frac{1}{3}$ de fiecare extremitate, au gospodării de mahala.

Paralel, apropiat cu aceasta și tot numai mijloacele, mai au așezări comerciale numai vre-o 2 străzi din lungime și 2 din lățime, formând astfel un nod comercial la centru.

Celelalte, câteva străzi din imediata apropiere a acestui centru, sunt presărate cu gospodăriile oamenilor mai bogați ai orașului, iar restul, partea cea mare a orașului, o formează casele mahalagiilor cari, aci, marea majori-

tate a lor sunt agricultori cu gospodării țărănești. Se poate zice dar, pe drept cuvânt, că Alexandria este un orașel așezat în mijlocul unui sat mare.

Una din lucrările publice ale orașului de care nu s'a vorbit până acum, fiindcă nu face parte dintre clădiri, e grădina sau mai bine zis grădinița publică, așezată în centru, lângă strada Fondatori și încadrată de catedrală, primărie și hală.

Deși este mică, deabia cât un teren de foot-ball, totuși este aranjată cu mult gust și îngrijită cu multă atenție, ceea ce face ca să fie punctul cel mai de atracție atât al localnicilor, cât și al musafirilor.

Un alt punct de atracție e pădurea dela marginea de N.-E. a orașului, cu o suprafață de 15 ha. Ea se întinde dela marginea râului Vedea, până în poalele dealului de răsărit, ce se prelungește dealungul râului.

Nu e mare, dar e frumoasă, formată din stejari bătrâni, stufoși, umbroși și cu mai multe poene largi, din loc în loc.

Străzile, afară de vre-o 3—4 din centru, care de bine de rău tot au un fel de pavaj, celelalte au aspect de șosele. Se observă totuși că după ploii nu se fac mari noroaie, din pricina pământului nisipos, în schimb praful se ridică în nori groși după fiecare căruță, trăsură și mai ales automobil.

O impresie frumoasă face plantația de tei de pe trotuarele bulevardului general Manu, încât cine vine din spre gară spre centru, pe acest bulevard, are părerea că intră într'un oraș mare.

E de mirare că după cele descrise până aci, despre acest oraș, care nu poate fi pus în rândul celor negli-

jabile, foarte mulți Români nu-l cunosc nici cel puțin din cartea de geografie de clasele primare.

Vorbind de curând despre Alexandria cu un funcționar de seamă dintr'o mare instituție din București, spunea că e port la Dunăre. Când i-am spus că e la 40 km. departe de Dunăre, a făcut fețe, fețe și scu-zându-se, a îngăimat că l-a confundat cu altul. Este și mai curios însă când această confuzie o face aparatul postal.

În anul 1924, mă pomenesc cu o scrisoare dela un prieten din Giurgiu, venită după două săptămâni în Alexandria. Văzând data expedierii, am rămas nedumerit de atâta întârziere. Uitându-mă însă la ștampilele poștale, m'am mirat, când am văzut vre-o trei ștampile de-ale Alexandriei din Egipt. Am râs mult pe socoteala acestei confuzii, iar cineva mi-a atras atenția în mod serios, că o scrisoare e mai sigură că vine la această Alexandrie, dacă i se pune la adresă și „*jud. Teleorman*“, fiindcă dacă de data aceasta s'a întâmplat s'o confunde cu Alexandria din Egipt, altă dată se poate confunda cu Alexandreni din jud. Bălți, Alexandreni din jud. Tighina, sau Alexandra din jud. Cahul.

O confuzie bună de remarcat au făcut-o și Nemți, după încheierea păcii mondiale. În timpul războiului, ei luaseră clopotele bisericii Sf. Alexandru (catedrala) din Alexandria și le transportaseră în Germania, ca să le topească și să le prefacă în obuze.

Pe ele se afla scris: Bis. Sf. Alexandru-Alexandria. S'a încheiat pacea și clopotelor noastre încă nu le venise rândul să fie topite. Fiind obligați însă prin tratat, a restitui materialele luate din țările cu care am avut

război, au fost nevoiți să înapoeze și clopotele, pe cari
văzând scris „Alexandria“ cu literă latină, le-a trimis
la Alexandria în Italia, mai bine cunoscută de ei.
Italienii au înțeles confuzia și le-a trimis, în România,
Astfel catedrala din Alexandria și-a recăpătat clopotele
târziu, la vre-o câțiva ani după război.

ACTIVITATEA EDILITARA

Când un oraș are un astfel de plan, cum s'a arătat la punctul precedent, e lesne de înțeles că autoritățile comunale nu vor avea de îndeplinit o muncă prea mare, pentru întreținerea sa și totuși orașul în această privință lasă mult de dorit.

Având în vedere că fondatorii s'au mărginit numai la un plan minunat de simetric și de frumos, fără să țină socoteala și de alte condițiuni igienice, era de datoria tuturor edililor, ce s'au perindat dela întemeiere și până astăzi, a se gândi serios și la această parte, atât de importantă pentru viața locuitorilor. În direcția activității edilitare și aici, ca și în mai toate orașele țării noastre, s'a avut în vedere mai întâi opera de împodobire, lăsându-se mai la urmă aceea de igienă.

Strămoșii noștri Romani făceau altfel. Ei, când întemeiau o localitate, se îngrijau mai întâi de partea igienică, așa de ex. : își pavau străzile, își instalau canale de scurgere, precum și din cele de adus apă potabilă, își construiau băi, etc. Ar fi fost potrivit ca și Alexandrenii să fi urmat pilda Romanilor și apoi ar fi avut timp să treacă și la acțiunea de înfrumusețare..

Opera aceasta, de asigurare a sănătății, privește în special, două lucrări de seamă :

1. Aducerea apei potabile printr'o rețea de țevi, redusă deocamdată la strictul necesar ;

2. O bună pavare a orașului, care să ferească aierul, de praful înăbușitor al zilei.

În prezent nu sunt pavate decât trotuarele a două

D-l Dr. C. Tylo, primarul orașului.

străzi: Carol și Bulev, General Manu cu plăci de bazalt, dar necomplet și acestea. De puțin timp, s'a început și pavarea cu granit a str. Carol I, pe porțiunea dela șc. Nr. 1, șc. Nr. 2, sub primariatul d-lui dr. C. Tylo.

Alte două străzi centrale au un pavaj rudimentar din petriș bătut. Celelalte au așternuturi de șosele.

În condițiunile acestea se poate înlocui pavajul printr'o stropitoare a primăriei, care să potolească doar praful străzii principale pe un timp scurt și pe distanță

de 1 km., adică dela școala din spre nord până la aceea din spre sud ?

Se poate înlocui lucrarea aducerii apei cu vre-o 4—5 sacagii ai primăriei, care să aducă cu abonament locuitorilor mai cu stare, apă dela 'o cișmeluță de sub dealul de peste Vedea? Nu.

În seama edililor de astăzi și de mâine ai orașului, cade sarcina de a se îngriji și a înfăptui cu toată seriozitatea, aceste două lucrări mari, pentru cari vor fi pomeniți în vecii vecilor, de fiii și urmașii Alexandriei.

* * *

Cea dintâi lucrare edilitară a acestui oraș a fost un șanț, săpat în jurul terenului, pe care avea să se întindă gospodăriile, spre a nu mai trece vitele vecinilor la păscut. A fost executată în anul 1838 și s'a plătit cu 670 lei vechi.

În ce privește localurile publice, se poate zice, cu drept cuvânt, că edilii au fost cu mai multă atenție, așa de pildă :

Catedrala din centrul orașului, cu frumoasa-i arhitectură și împodobire, atât interioară cât și exterioară, în dimensiunile atât de suprafață cât și de înălțime în care este lucrată, predomină orașul și întreg ținutul, până în depărtări. A început a se clădi în anul 1875 și s'a terminat în anul 1896, sub primariatul lui D. Angelescu.

Primăria, pe strada gării, vis-à-vis de grădina publică, proiectată de primarul Șt. Măndreanu, s'a construit în anul 1908, sub primariatul lui Iancu Eliade.

Proiectul era a fi cu etaj, dar și așa este destul de mare și frumoasă.

Cele două localuri de școală primară de pe strada Carol I: unul așezat la M. N. de piața de sus și altul la M. Z. de piața de jos, cu aceleași dimensiuni, acelaș tip și acelaș stil. Sunt construite în anul 1897, sub primariatul lui D. Angelescu și fiecare cuprinde sub acelaș acoperământ și școală de băieți și de fete. Intre

Catedrala și str. Principele Nicolae.

clădirile Alexandriei aceste apar mărețe și dau un frumos aspect orașului.

Hala de alimente e așezată pe str. A. Văcăreanu, vis-à-vis de catedrală, construită sub primariatul lui Bădescu-Roșiori. Deși are un aranjament gospodăresc, ca construcție, nu e bine așezată lângă grădina publică, ceea ce face să strice o parte din farmecul acestui loc de recreație.

Grădina publică, așezată vis-à-vis de Catedrală, e construită în anul 1913, sub primariatul d-lui G. Ionescu-Firlea.

Uzina electrică. Mai de mult era adăpostită într'o casă particulară. În prezent are local propriu, construit în anul 1928 din temelie, pe str. Carol II, sub primariatul

Primaria.

D-lui G. Ionescu-Firlea. Motorul are 220 H. P. putere.

Odinioară, lumina numai partea centrală a orașului. Dela 1930, sub primariatul D-lui A. Mincu, rețeaua s'a întins peste tot orașul.

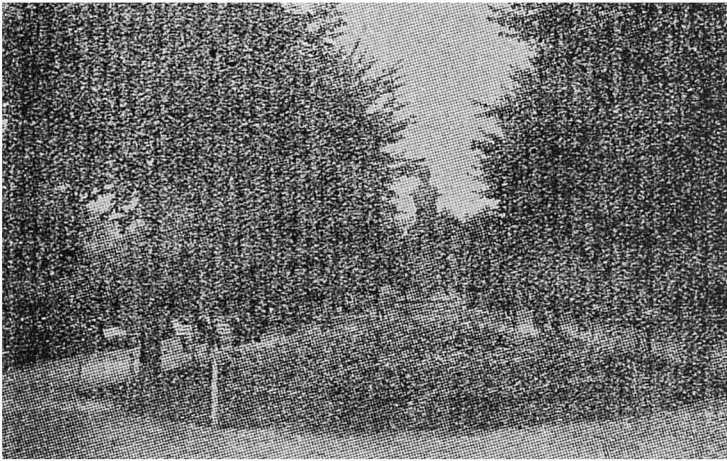
Băile populare sunt așezate pe str. Carol II, lângă uzină. S'au construit în anul 1910, sub primariatul lui A. Văcăreanu.

Liceul de băeți, pe bulevardul gării (Gen. Manu) construit în anul 1913, sub primariatul lui Anton Văcăreanu. I s'a adăugat aripa din stânga, în anul 1927,

director fiind D-l C. Banu, profesor. Aceasta s'a făcut din fondurile comitetului școlar.

Judecătoria de ocol urbană, este așezată în piața dela vale. E construită în anul 1914 sub primariatul A. Văcăreanu. Judecătoria mixtă e adăpostită într'ocasă închiriată.

Spitalul, așezat pe strada Vedea, lângă Vedea. Are

Grădina publică.

local amenajat dintr'ocasă particulară cumpărată de Primărie.

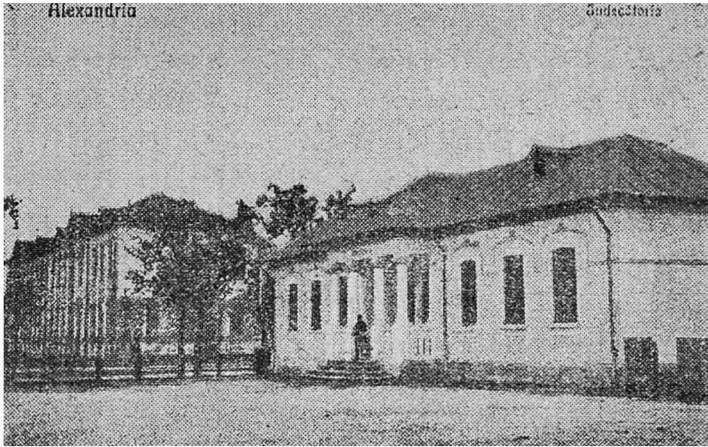
Abatorul e așezat la marginea de miază-zi și răsărit a orașului.

Orașul mai posedă 2 piețe mari de formă patrată, de câte 3/4 ha fiecare, așezate ambele pe strada principală, str. Carol I, una în partea de M.-N. a orașului și alta în partea de M.-Z. 1 km. distanță între ele. Servesc pentru târgurile ce se fac Vinerea. Primăria

a arătat cam în totdeauna puțin interes în ce privește curățenia lor.

Oborul de vite, așezat la marginea de Est a orașului, spre Vedea. Servește pentru târgul săptămânal de vite.

Tot primăria a ajutat în anul 1923 cu suma de 900.000 lei, pentru clădirea școlii normale de băieți,

Școala primară Nr. 2.

Judecătoria.

sub primariatul lui Alex. Macavei. Inaugurarea acestei școli s'a făcut în toamna anului 1923, cu mult fast, sub direcțiunea regretatului director, Dumitru Enescu-Stâlpeni, fiind de față la această inaugurare și Dl Prof. Dr. C. Anghelescu, ministrul Instrucțiunii din vremea aceea.

Poșta și *Percepția* funcționează în localuri închiriate.

Poliția e adăpostită în localul primăriei.

Celelalte clădiri publice sunt construite fără ajutorul primăriei, din colecte și fonduri obținute din alte părți.

Din acestea fac parte :

Liceul de fete, construit în anul 1923, în piața dela vale. Primăria a dat numai terenul, 1 ha. Inițiativa construcției a luat-o D-l Prof. C. Gădea și D-l Doctor I. Levy, ajutați materialicește prin împrumut, de D-l A. Brătescu industriaș, M. Capră, proprietar și alți negustori. Intreg costul s'a achitat prin donațiile elevelor. A costat suma de 1.890.000 lei. A dat mult concurs și D-na directoare Elena Curpen.

În timpul din urmă, i s'a mai adăugat o aripă din fondurile comitetului școlii. Aceasta s'a făcut prin inițiativa D-nei directoare E. Curpen și a comitetului școlar, în anul 1930 și a costat suma de 910.000 lei.

Monumentul Eroilor. Este așezat la intrarea principală a grădinii publice, în str. A. Văcăreanu. Inițiativa a fost luată de D-nii C. Gădea profesor și I. Ionescu judecător, în anul 1922, strângând primul fond prin colectă.

Distinsul sculptor Mățăuanu a executat soclul din piatră. Pe fețele laterale, patru bazoreliefuli de bronz, inchipuie scene din războiul cel mare. În timpul din urmă, s'a executat și soldatul monumentului, din bronz, de către sculptorul Spiridon Georgescu și astfel s'a complectat, în anul 1933. Nu e desvelit nici astăzi.

Cazarma regimentului de jandarmi, e așezată afară din oraș, în partea de M. N. și V.

Construirea clădirii s'a început în anul 1907. Din

cauza răscoalei, lucrarea s'a întrerupt, dar s'a terminat mai târziu, în anul 1909, având destinația a fi spital comunal, ci nu cazarmă. În anul 1909, Alexandrenii cerând cu mai multă insistență ca altădată, a se aduce și în o-

Monumentul eroilor.

rașul lor armată, comandamentul militar a detașat un batalion din regimentul 20 infanterie, sub comanda d-lui căpitan Caracaș, în prezent general în retragere.

Comuna a oferit ca local de cazarmă, clădirea ce tocmai atunci se terminase, dar fiind prea mică pentru acest scop, s'au mai construit încă 2 pavilioane.

În anul 1910, d-l maior Negru Atanasie, în prezent general în retragere, a luat comanda batalionului detașat. D-sa a fost unul dintre cei mai activi comandanți ai acestei unități, luând măsuri a se construi fântâni de apă, în curtea batalionului, bazine și instalații de țevi, pentru aducerea apei în interiorul localului, un bazin de ciment, pentru scăldatul soldaților, transformând în cele din urmă toată curtea într'un frumos parc. Tot d-sa a activat mult ca vice președinte în societatea națională „Liga Culturală”.

Astăzi, în această cazarmă e adăpostit reg. de jandarmi No. 8 sub comanda d-lui lt.-colonel Georgescu M.

O altă frumoasă inițiativă a edililor a fost și sădirea teilor, pe marginea trotuarelor bulevardului gării, cari formează o alee încântătoare. Aceasta s'a executat în anul 1897, sub primariatul lui D. Angelescu. Ar fi fost bine ca astfel de copaci să se pună pe toate străzile orașului. Ar fi constituit și o podoabă a străzilor și un mijloc de curățire a aerului.

Podul de fier peste Vedea, așezat la marginea de răsărit a orașului, s'a construit în anul 1906, pe patru picioare de piatră, sub primariatul d-lui Gh. Ionescu-Firlea.

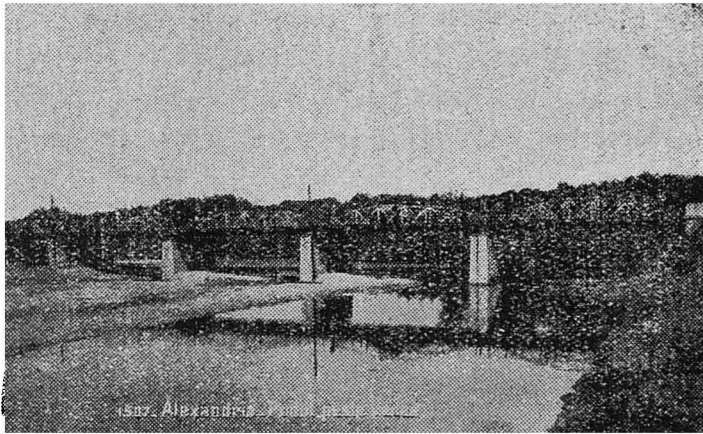
Orașul are și o secție de pompieri militari, cari au înlocuit pe pompierii civili de odinioară, plătiți de comună.

Cimitirele. Orașul mai posedă și 3 cimitire. Cel mai mare este cimitirul central „Sf. Alexandru”. E așezat pe dealul ce se întinde spre răsărit de podul de fier. Alături de acesta e și cimitirul militar.

Aproape de școala de agricultură, e cimitirul „Cuvioasa Paraschiva“, iar spre S. E., în apropiere de abator, e cimitirul „Sfânta Adormire“.

* * *

Trecând o privire generală asupra activității edilitare, dela început până la război și comparând-o cu activitatea de după război, se poate trage concluzia, că după război activitatea edilitară a Alexandriei, a fost

Podul de fier peste Vedea.

într'o completă lănezeală. Autoritățile comunale, ce s'au perindat de atunci până în prezent, au avut o activitate atât de redusă pe latura, edilitară, încât prea puține și de mică importanță înlăptuiri se pot remarca.

De vre-o trei ani încoace însă, pare că a început o oarecare învioreare, în direcția gospodărească a comunii.

Cei ce trăesc în Alexandria simt mai bine aceasta. Cei ce trăesc departe de Alexandria, citesc pe ici, colea, câte o relevare.

Iată de exemplu, ce scrie în gazeta „Speranța“ (Nr. 49—50) din Alexandria, într'un fragment, d-l D. H. C. despre cele ce vede, ce simte necesar a se înfăptui și ce prevede în viitorul orașului, pe tărâmul edilitar. Articolul e intitulat: „Centenarul orașului“.

„Dela regretatul primar care a fost „Anton Văcăreanu“, a trebuit să treacă atâția ani, pentru a mai vedea ceva înfăptuindu-se. Aproape ajunsese la convingerea, că trebuie să așteptăm împlinirea unui secol, spre a vedea ceva realizat, pentru acest oraș.

„Monumentul și-a căpătat în sfârșit „Dorobanțul“ a cărui lipsă îndelungată, dedea loc la diverse spirite, pe seama celor ce neglijașe a-l aduce și fixa soclului, ce-i fusese părăsit.

„Intrarea principală a grădinii, prin modificările suferite, capătă o înfățișare mai occidentală, iar grădina cu timpul, prin prelungirea ei pe locul actualei hale și poate chiar până în fața localului liceului de fete, va căpăta aspectul unui agreabil bulevard. Se fac în sfârșit reparații trotuarelor din bulevardul General Manu, care așa cum se afla mai ieri, de multe ori, noaptea, prezenta un pericol pentru pietoni, prin eșiturile datorite rădăcinilor pomilor, cât și gropilor existente, mai la fiecare pas. Centrul orașului, dintre cele două școli primare, prin pavajul ce se face, va fi ferit de aci înainte de norii grei de praf care-și faceau loc pe mărfurile și în plămâni negustorilor din partea locului.

„Odată opera de construcții fiind începută, ea nu se va opri aci și orașul nostru va vedea în curând, ridicându-se o monumentală clădire, pentru înlocuirea actualei hale, iar construirea câtorva guri de apă în

„diverse locuri, pentru o mai grabnică alimentare a pompelor, în caz de incendiu, găsesc că ar trebui să nu sufere întârziere.

„Activitatea „Ateneului Cultural“, îți dădea speranța unei noi înfăptuiri, dar fondurile strânse sunt prea mici, pentru ridicarea unui palat al său. Lipsa acestuia se resimte prin izolarea orașului nostru, de tot ceea ce putem numi artă și ai căror artiști dau preferință orașelor ce au locașuri primitoare pentru ei.

„În ceea ce privește pădurea din apropierea orașului, cu oarecari îmbunătățiri aduse din an în an, s’ar putea transforma cu timpul, într’un parc de cea mai mare utilitate pentru orașeni. Intrărilor în oraș, ar trebui să li se acorde o mai mare importanță, amenajându-se drumurile și terenurile înconjurătoare. Casele țigănești, din capătul străzii Carol al II-lea, prin așezarea lor neregulată, prin gunoaiile veșnice, curțile fără garduri, dau impresia unei mocirle, în mijlocul unui parc. S’ar fi putut în fiecare an expropria și așeza în partea de E. sau V. a orașului, ridicându-li-se în schimb case tip și igienice. Deasemenea șoseaua ce poartă numele M. S. Regelui, dacă nu se poate alinia până în dreptul podului, se va putea cel puțin ridica în fiecare an, prin împietruire și acoperi totdeauna și gropile existente, căci este drumul pe care va trece în curând M. S. Regele Carol al II-lea.

„Toate cele de mai sus, înfăptuindu-se mai curând sau mai târziu, poate peste două secole, se vor agita din nou edilii și vom avea realizată și canalizarea.

„Se va sărbători deci, centenarul orașului și se vor observa noi lipsuri“.

STAREA SANITARĂ

După descrierea ce s'a făcut la capitele mai dinainte, asupra planului și înfățișării acestui oraș, s'ar putea bănuși, de departe, că trebuie să aibă o situație sanitară cel puțin mulțumitoare. Bănușiala aceasta ar avea oarecare temei, dacă am face abstracție de terenul pe care s'a pus fundamentul.

Se știe de orișicine, că numai o casă când vrei să-ți faci, alegi un teren mai sus, ca nu cumva când sapi temelia să dai imediat de apă; dar când așezi un oraș cu câteva mii de case?!

Și totuși, la înființarea acestui oraș, partea aceasta, atât de importantă, nu s'a avut în vedere. S'a așezat dela început, pe un loc prea jos și dacă o mare parte din căsuțele plugarilor nu sunt igrasioase, se întâmplă pentru că acestea sunt construite ori din paiantă, ori din gard și lipite cu lut, cum se fac în multe părți și pe la țară, ori din pământ bătut între scânduri, construcții fără temelii adânci în pământ. Toate casele ce sunt clădite însă din cărămidă, cu temelii în pământ, sunt igrasioase și cu pivniți umede sau pline de apă, în timpul ploilor mai îndelungate. Sistemele perfecțio-

nate de astăzi, prin care se izolează dela început umezeala temelilor, vor veni și în ajutorul Alexandrenilor, înlăturându-se astfel acest destul de mare neajuns.

Dintr'un alt punct de vedere, această așezare a orașului e și mai nesănătoasă, întreținând o continuă primedie, prin aceea că lipsește pe locuitori de o apă bună și igienică, de băut, condiția cea mai de căpetenie chiar numai a așezării unei stăne de oi, când e hotărîtă să sălășluiască mai mult timp pe un loc.

Cine nu știe că o apă bună de băut se găsește în adâncimile pământului? Apa de băut a orașului Alexandria se găsește la 1,50 m. adâncime, cel mult 2 m., așa încât, apele ploilor, care spală fața pământului de atâtea infecții, neavând un strat gros de filtrare, se scurg după puțin parcurs prin pământ, deadreptul în stratul de apă de băut, care se scoate fie cu pompe, fie cu găleți, din fântâni. La gust e sălcie și neplăcută, iar în timp de ploi continue, e gălbuie la culoare, ba chiar încărcată de mici ființe înnotătoare, ce se văd și cu ochiul liber. Pe lângă cele arătate, e și calcaroasă. Apa aceasta e băută de mai mulți de trei sferturi din locuitorii orașului. Ceilalți au posibilitatea să bea o apă mai igienică și mai plăcută la gust, dacă plătesc să li se aducă cu sacaua, dela cișmeaua de sub dealul de dincolo de Vedea.

Un alt neajuns mare, ce dănuie dela începutul înființării acestui oraș, este praful străzilor.

Intr'adevăr, aci praful străzilor, în timp de primăvară, vară și toamnă, formează adevărați nori groși și înăbușitori, ce se înalță mai ales vara, în slăvile cerului. Cine privește spre oraș de pe dealul cimitirului, în timp-

de vară, spre seară, abia mai zărește casele și pomii din pâcla aceea groasă de praf, ce deabia se risipește spre miezul nopții, pentru ca a doua zi, să înceapă iar.

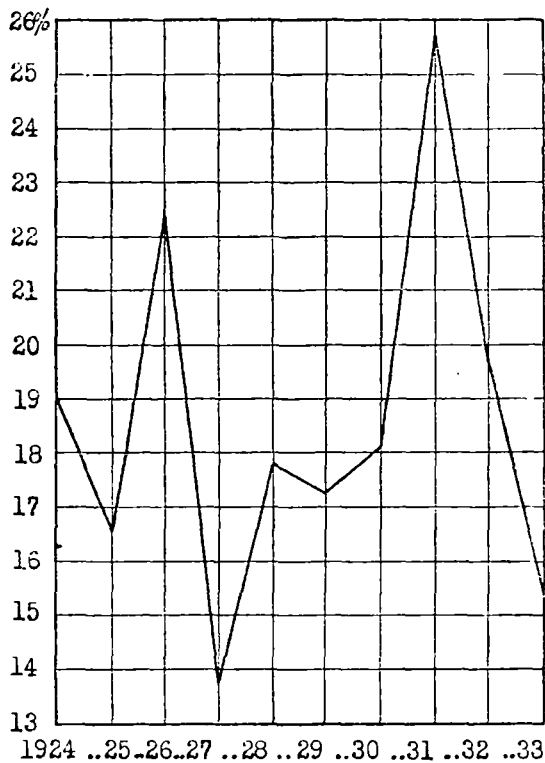
Și primejdia apei nesănătoase ca și primejdia prafului s'ar curmă în total, sau cel puțin ameliora, dacă edilii orașului s'ar gândi mai serios la stăvilirea acestor rele, ce fac atâtea ravagii în sănătatea locuitorilor, dintre care mulți sunt atinși de tuberculoză, sau au un teren foarte favorabil acestei primejdioase boale, prin debilitarea organismului de frigurile palustre.

Aproape că nu e săptămână din an să nu vezi pe străzile orașului dric alb cu brad, ducând un tânăr sau o tânără pe „Coasta de Azur“, cum zic Alexandrenii în glumă, adică la cimitirul ce e așezat pe deal. Cei mai mulți din aceștia sunt victimele tuberculozii, care seceră fără milă în mediu 50—60 tineri anual, ceea ce e prea mult în comparație cu populația.

Statistica următoare scoate în evidență aceasta :

Anul	Totalul deceselor	Cazuri de tuberculoză	Fracția ce reprezintă din N-rul deceselor	Nr. cazurilor la % decese
1924	336	64	1/5,2	19
1925	294	49	1/6	16,6
1926	264	59	1/4,5	22,3
1927	357	49	1/7,3	13,7
1928	312	56	1/5,5	17,8
1929	341	59	1/5,8	17,3
1930	336	61	1/8,4	18,1
1931	307	79	1/3,9	25,7
1932	346	69	1/6	19,9
1933	276	43	1/7,2	15,6

Diagrama următoare concretizează și mai bine.

E neexplicabil cui se datorește scăderea bruscă a deceselor de tuberculoză în anii 1932 și 1933.

Graficele ce urmează la pag. 76, arată raportul deceselor de tuberculoză, față de totalul deceselor, în perioadele cincinale 1924—1928 și 1929—1933.

Cu aceste procente, de tuberculoză, Alexandria trece în rândul al III-lea pe țară, după Vijnița și Baia Sprie și în rândul I-iu pe Muntenia.

Până aci s'a aratat această tristă situație numai prin cifre și grafice. Mai departe se arată prin starea

desnădăjduită a unui bolnav de tuberculoză, cetățean al orașului, care publică în 1924, în gazeta : „Datoria socială“ petiția făcută de el însuși, D-lui ministru Victor Antonescu, cu rugămintea următoare :

Domnule Ministru,

Orașul Alexandria actualmente în plin progres ar putea deveni într'un viitor apropiat — un centru de cultură națională — însă în situația ce dăinuiește azi e menit a înscri un punct negru — pe harta țării noastre — fiind unul din focarele cele mai mari de tuberculoză și pe care continuăm al alimenta.

Un singur gest al D-stră ar putea schimba în mod simțitor situația de azi, redând atător familii desnădăjduite existența, celor suferinzi însănătoșirea, iar țarei, energii ce astăzi lăncezesc.

Copii noștrii ce în curând ar urma să îmbrățișeze diferite cariere : Medicina, Drept, Inginerie, Comerț, Industrie sau orice ramură de activitate — spre progresul și fala Țarei Românești — sunt amenințați în dezvoltarea lor fizică și astfel să candideze la situația de suferind, al cărui diagnostic trist este Tuberculoza, boala aceea ce nu iartă, auctând în mormântul rece tot ce avem mai de valoare, tot ce avem mai scump pe acest pământ.

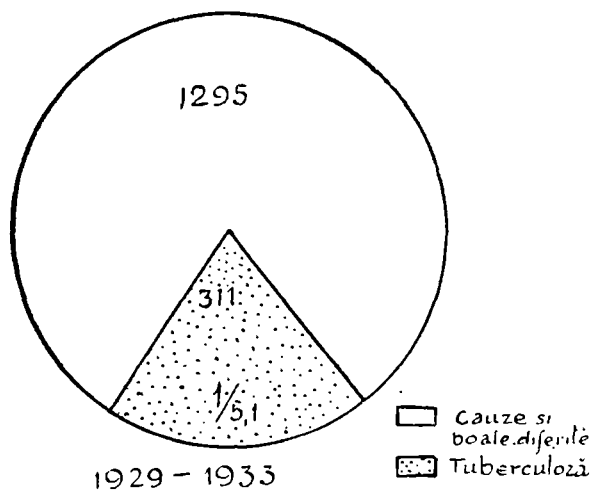
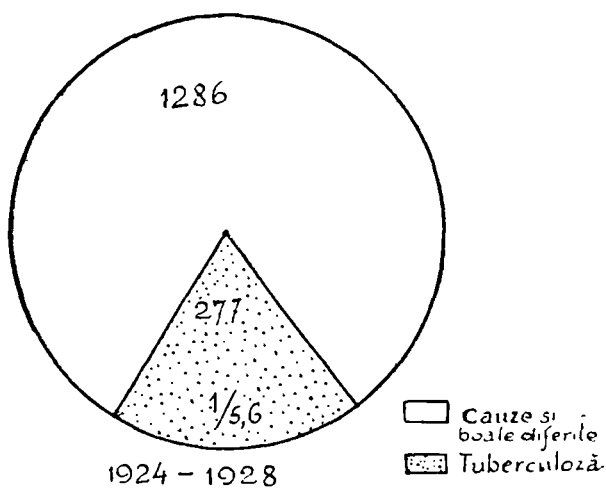
Primul pas, în combatere după avizul d-lor Medici ar fi canalizarea (aducerea unei ape potabile), iar în cazul că situația permite, se impune înființarea imediată a unui dispensariu cu îngrijiri și sfaturile de igienă la domiciliu, cum este prevăzut în programul — Societății de Profilaxia Tuberculozei — iar rezultatele nu vor întârzia să se producă.

În această situație solicităm intervenția și concursul D-stră prețios, pentru care cetățenii vă vor fi recunoscători, urându-vă viață lungă spre a conduce mai departe destinele țarei noastre.

Har. N. Rădulescu

Dar dacă apa și praful pot fi socotite ca niște mișeri ale naturii, Alexandria, din punct de vedere sanitar,

mai are de suferit și alte neajunsuri și e regretabil că provin din cauza delăsării locuitorilor.

Dintre acestea se remarcă o pâine rău fabricată în brutăriile Alexandriei,

Da. Tocmai aci, în mijlocul celor mai frumoasă-

grâne ale țării românești, mănânci o pâine făcută dintr'o făină negricioasă, necernută bine, necoaptă, acră, amintind pâinea care se dădea soldaților în timp de război.

Ca adăugire acestor neajunsuri, este ignoranța multora, cari în cazuri de boli izolate sau de epidemii, se caută cu descântece, cu babe, ceea ce agravează starea sanitară a orașului.

După câte se vede, nu sunt de neglijat primejdiile ce pândesc sănătatea locuitorilor acestei localități. Acum înțelegem de ce Alexandria, cu o populație de 17.198 locuitori, are patru farmacii și toți farmaciștii fac bune afaceri și sunt bogați.

Singurele, străzile largi, care se pot aerisi bine și numeroasele grădinițe ce însoțesc fiecare casă, putem spune că constituiesc însușiri ce vin să redreseze întrucâtva, starea sanitară a orașului.

Cu oarecare bunăvoință, care să amintească pe aceea a întemeietorilor, ce au luptat și au muncit cu atâta strădanie, aceste rele ar dispărea, spre sănătatea și fericirea Alexandrenilor.

În ceea ce privește personalul medical al acestui oraș, dela întemeiere, se poate ști că cel dintâi medic comunal a fost Miloși Andreievici, în anul 1837, fost medic de casă al regelui Miloș Obrenovici al Serbiei. Era plătit cu 980 galbeni pe an, fiind obligat să dea și consultații gratuite săracilor.

La anul 1840, comuna mai angajă ca medic ajutor un evreu, Iancu Leon, plătit cu 1.860 lei vechi pe an. Au urmat apoi alți medici între cari cei mai de seamă se pot remarca D-rii : Viciu, Mihail Lezeanu, Păuceanu, C. Marinoiu, Ciugolea, Căpitanovici, Ygrec, Ulieru, pre-

cum și cei de astăzi D-rii Tr. Beca, I. Levi, C. Tylo, V. Banu, Iliésco, etc.

Spitalul. Moștenitorii Dr. Zobogzloi au vândut localul, unde e astăzi spitalul, primăriei Aléxandriei, pe la anul 1875. A fost reparat în anul 1920—21, apoi în anul 1930 și în 1933.

Are 34 de paturi. Intâiu acest spital a fost întreținut de comună, iar din 1926 de județ. Medicamentele și personalul sunt plătiți de stat. Medicul șef al acestei instituții e D-l Dr. Traian Beca, iar medicul orașului, D-l Dr. Ioan Marinescu.

POPULAȚIA

Ziditorii acestui oraș au fost, după cum știm din istoric, refugiații orașului Șistov, Bulgari, cari întemeiaseră ceva mai înainte, târgul Mavrodinului. Aceștia dar, împreună cu nemulțumiții proprietarului Zimnicii și cari și ei erau tot Bulgari negus'ori, refugiați tot dela Șistov, au fost cei dintâi locuitori ai orașului Alexandria,

Pela anul 1836, patruzeci de clăcași Români, din satul Șovărăști, 9 km. Nord-Vest de Alexandria, sunt primiți și ei să-și cumpere locuri pentru gospodării, în vatra noului oraș.

Acum populația Alexandriei începe să se împeștriteze, mai ales că după aceasta, au urmat și alte așezări ale Românilor de prin satele înconjurătoare. Aceștia erau atrași de avantajul că erau scutiți de dăjdiile și zilele de clacă ce se pretindeau prin regulamentul organic, locuitorilor din comunele așezate pe moșiile marilor proprietari. Printre Românii veniți din alte sate, erau mai mulți din aceia lipsiți de pământuri de muncă. Strămutându-se în Alexandria, pe lângă că scăpau de angaralele impuse de regulament, găseau și teren de activitate. Ei aveau posibilitatea să-și câștige existența,

invățând o meserie, sau angajându-se ca vânzători pe la comercianți.

Trei ani după întemeierea orașului, la 1837, făcându-se prima numărătoare, s'a găsit că se așezase în Alexandria mai bine de 1.000 familii.

Colonia accasta bulgară, stabilită în Alexandria, a avut până în anul 1875, o înrăurire preponderantă în viața orașului.

Atât în viața socială cât și în cea publică, Bulgarii formau un element deosebit, în mijlocul poporului român. În școlile primare și în giunaziu prelegerile se făceau și în limba bulgară.

Immulțindu-se însă școlile române și înlăturându-se după 1875 limba bulgară, grație apoi și relațiilor de înrudire și afacerilor de comerț și interese, precum și religiei creștine ortodoxe, comună tuturor locuitorilor, procesul asimilației a urmat treptat, ceea ce se vedește din următoarele tablouri care arată populația Alexandriei, după recensământul din 1897.

Populația . 11.503 | Familii . 2.546 | Contribuabili . 2.110

N a ț i o n a l i t ă ț i :

Români	9,774	Evrei	59
Sârbi	928	Germani	8
Bulgari	685	Austro-Ungari	22
Greci	26	Alte neamuri	11

E surprinzător că în acest recensământ apar deodată 928 de Sârbi, când nu s'a vorbit nimic de ei până acum. Explicația e aceasta : Pe vremea aceea, ca și acum Sârbii și Bulgarii, pentru că vorbeau limbi asemănătoare, se confundau. Și astăzi, pe unele locuri, Bulgarii sunt

luați drept Sârbi și invers. Recenzorii de pe atunci erau încă oameni mai simpli, care nu căutau origina precis și se mulțumiau numai cu ceea ce credeau ei despre oamenii care vorbeau o limbă ce n'o puteau distinge dacă e bulgară sau sârbă. Așa dar cei 928 de Sârbi nu sunt decât tot Bulgari, fiindcă nu se cunoaște până astăzi în Alexandria, după nici un document, vre-o așezare de Sârbi în număr așa de mare.

După religiiuni :

Ortodoxi	11.413	Protestanți	2
Catolici	2	Mozaici	59

Procesul asimilației s'a continuat în anii următori, cu așa mare repeziciune, încât în anul 1900, avem după o statistică de născuți după naționalități, următoarele cifre :

Români	483	Bulgari	9
Unguri	1	Fără protecție	4

Pentru a urmări mai departe creșterea populației acestui oraș, și naționalizarea fondatorilor, expun mai jos rezultatele recensământului din 1899.

După religiiuni :

Populația stabilă 13.620 | Bărbați 6.889 | Femei 6.731

Ortodoxi	13.130	Protestanți	7
Mozaici	234	Mahomedani	100
Catolici	149		

După cetățenie :

Români	12.838	Greci	62
Austro-Ungari	166	Italieni	9
Bulgari	165	Sârbi	2
Francezi	7	Turci	4
Evrei	234	Alte neamuri	3
Germani	3	Nesupuși nici unui stat	39

Total . . . 13.620

Numărul familiilor compuse din :

1 pers.	352	5 pers.	452	9 pers.	63
2 "	604	6 "	366	10 "	27
3 "	603	7 "	236	11 "	8
4 "	534	8 "	127		
Total . . .		3.372			

Se observă o creștere foarte mare a populației dela 1897 la 1899, cu un plus de 2.207 suflete.

Se mai observă deasemeni apariția a 100 mahomedani. Aceștia nu sunt altceva decât țigani costorari, cari cu meseria lor s'au infiltrat în oraș, nu toți deodată, ci treptat, în mai multe serii.

Ca să ne dăm seama mai bine de mișcarea populațiunii acestui oraș, voiu da mai jos un tablou de natalitatea și mortalitatea constatată într'un timp mai îndelungat, 1896—1908.

Anul	Născuți			Morți			Exced. nașteri		
	B.	F.	Total	B.	F.	Total	B.	F.	Total
1896	291	271	562	224	201	425	67	70	137
1897	268	292	560	227	179	406	41	113	154
1898	267	272	539	191	184	375	76	88	164
1899	303	271	574	234	199	433	69	72	141
1900	269	228	497	202	194	396	67	34	101
1901	282	278	560	191	183	374	91	95	186
1902	263	258	521	233	233	466	30	25	55
1903	268	292	560	208	182	390	60	110	170
1904	277	319	596	221	163	384	56	156	212
1905	255	252	507	228	222	450	27	30	57
1906	297	267	564	208	179	387	89	88	177
1907	289	294	583	255	214	469	34	80	114
1908	258	235	493	276	240	516	18	5	23

Pentru a se evidenția și sentimentul de familie al acestor locuitori gospodari și pașnici, se va arăta în tabloul următor, numărul căsătoriilor pe același timp dela 1896—1908, precum și al divorțurilor.

Căsătoriți:

1896 . 114	1901 . 80	1905 . 112
1897 . 82	1902 . 140	1906 . 109
1898 . 88	1903 . 111	1907 . 150
1899 . 87	1904 . 145	1908 . 114
1900 . 68		

Divorțați:

1896 . —	1901 . 1	1905 . 7
1897 . —	1902 . 2	1906 . 3
1898 . 6	1903 . 6	1907 . 13
1899 . 4	1904 . 3	1908 . 15
1900 . —		

Din numărul relativ mare al căsătoriilor, în acest timp, când orașul avea între 11.000—14.000 locuitori și din numărul infim de mic al divorțurilor, putem constata, tocmai ce arătam mai sus, dragostea de familie ce o au locuitorii Alexandriei.

Populația orașului în anul 1909 era de 14.767 loc., iar în 1910 s'a înregistrat de 14.944 loc.

Până la anul 1912, populația acestui oraș încă e în creștere mai mare față de celelalte orașe ale județului, ceea ce face ca la recensământul anului 1912, Alexandria să se găsească a fi, după populație, cel mai mare oraș al Teleormanului.

După recensământul din 1912:

Populația stabilă . . 15.785 | B. . 8.065 | F. . 7 720

Populația flotantă . . . 47

Clădiri locuite . . 2.867 | nelocuite . . 248

Menaje . . . 3.439

În tabloul următor se arată mișcarea populației dela 1918—1933, astfel :

Anul	Căsătorii	Divorțări	Divorț la % căsătorii	Născuți	Morți	Excedent natural
1918	98	4	4,08	270	1020	-750
1919	88	3	3,4	563	662	- 99
1920	172	4	2,3	404	501	- 97
1921	158	8	5	548	462	86
1922	165	10	6,	557	401	156
1923	158	5	3,16	558	489	69
1924	162	10	6	650	408	242
1925	120	5	4,16	561	425	136
1926	124	7	5,6	583	368	215
1927	141	11	7,8	525	455	70
1928	135	8	5,9	545	420	125
1929	135	9	6,7	526	460	66
1930	111	8	7,2	551	413	138
1931	115	9	7,8	502	398	104
1932	137	5	3,64	613	432	181
1933	105	5	4,76	518	334	184

În anul 1914, populația se urcă la 16.087 loc. iar în 1915, la 16.306 loc.

O perioadă de scădere a populației, o avem în anii 1918, 1919. Aceasta din pricina războiului care a nimicit o bună parte din tineretul orașului, prin aceea că ostașii luptători ai județului Teleorman și deci și ai Alexandriei, au murit în război nu numai de glonț, ci foarte mulți și de tifos exantematic. Regimentul 20 inf. Teleorman, a înregistrat numai de tifos exantematic, aproape 1.400 oameni pierdere. Ca o urmare a acestei mortalități, natalitatea, imediat după război, a fost cu mult mai redusă. Aceasta am avut ocazia s'o observ

personal, la școala la care funcționam, unde în anul 1924, numărul copiilor înscriși în cl. I-a a scăzut la $\frac{3}{4}$ în comparație cu anul precedent, iar în toamna lui 1925 a scăzut sub jumătate, încât a fost nevoie să se unească cl. I-a dela școala Nr. 3, unde funcționam, cu cl. I-a a școlii Nr. 2 de băieți. Tot așa în toamna anului 1926, după care numărul școlărilor în anii următori a început din nou să crească, aproape la coeficientul normal.

Mișcarea populației, din ultimii 16 ani 1918—1934, nu diferă prea mult față de aceea dintre anii 1896—1908, în ce privește excedentul născuților, ceea ce dovedește că Alexandria a avut o foarte rapidă creștere în populație până la anul 1899, când număra în total 13.620 locuitori, în timp de 65 ani, pe când de atunci până astăzi, adică în 35 ani, deabia a mai crescut cu 3.176 suflete.

Populația după religii în 1930

Ortodoxi	16.407	Mozaici	47
Greco-Catolici	12	Mahomedani	242
Romano-Catolici	33	Advențiști	37
Reformați	13	Alte religii	3
Luterani	2		
Total		16.796	

Aci se observă creșterea numărului ortodoxilor, față de anul 1899, precum și al mahomedanilor care sunt reprezentați prin țiganii dela marginea orașului; în schimb se observă o mare descreștere a numărului catolicilor și mozaicilor în proporție de $\frac{4}{5}$ fiecare.

Populația după naționalități în 1930

Români	15.593	Sârbi	75
Unguri	31	Greci	27
Germani	10	Țigani	924
Bulgari	55	Armeni	12
Evrei	42	Alte neamuri	27
Total		16.796	

În acest tablou se vede o foarte mare creștere a țiganilor, dela 100 în 1899, la 924. Cauza că în tabloul precedent, pe acelaș an, se arată numai 242 mahomedani, cari am spus că sunt țigani, este că ceilalți, până la 924, sunt creștinați.

Numărul familiilor în 1930 compuse din :

1 pers. 147	4 pers. 672	7 pers. 260	10—15 p. 68 In spit. cazărmi internate . . 669
2 " 500	5 " 558	8 " 193	
3 " 664	6 " 468	9 " 59	
Total			3.491

Comparând populația înregistrată în tablourile de mai jos, cu aceea a celorlalte orașe din jud. Teleorman, tot pe 1930 :

Alexandria	16.770 loc.	T. Măgurele	10.476 loc.
Roșiori-de-Vede	11.445 "	Zimnicea	8.901 "

observăm că Alexandria ca populație, este cel mai mare oraș al județului, deși este cu mult mai nou ca celelalte. Aceiaș situație se menține și în 1933 :

Alexandria	17.198 loc.	T. Măgurele	10.499 loc.
Roșiori-de-Vede	11.589 "	Zimnicea	9.398 "

Raportată la km², această suprafață, revine câte 3.000 locuitori.

Din punctul de vedere al compoziției naționalităților, și religiunilor din care e formată populația acestui oraș, putem trage concluzia că în ambele priviri se constată că populația, Alexandriei este o masă omogenă, aproape compactă, de Români și creștini.

97,7% creștini — 92,8% Români

O mică notă discordantă o fac țiganii, prin numărul lor cel mai mare, dintre, naționalitățile streine. Ei locuiesc la periferia de M.-N. și A., a orașului, precum și la aceea din R. în case mai mici, ruinate și murdare.

O descreștere nejustificată este aceea a evreilor, cari dela 234 în 1899, scad la 42 în 1930.

O altă observare, demnă de remarcat, este faptul că în recensământul anului 1930, găsim 37 locuitori adventiști, cari nu existau acum 30 ani. Ei și-au făcut o mică biserică, din contribuțiile lor și au perspectiva a mai face și alți adepți.

În ce privește elementul întemeietor — Bulgarii — aproape că nici nu se mai cunosc decât unii, după nume, pe care le mai păstrează și astăzi, dar numai după nume. Sufletește sunt cu totul asimilați națiunii române, ceea ce se dovedește prin însuflețirea și curatele sentimente ce le arată în toate manifestațiile naționale românești. Ei consideră și pe bună dreptate, ca o insultă când li se spune că sunt Bulgari. Mulți din ei au eșit cărturari de vază ai orașului și s'au distins prin acțiunile lor atât naționale cât și științifice și de alt gen. Puțini yăi Bulgari, cari sunt menționați în recensământ, sunt veniți de curând din Bulgaria, pentru grădăria, zidăria, etc.

Ocupația. Deși ocupația fondatorilor orașului a fost singur comerțul, totuși mai târziu, așezându-se aci și plugari de prin satele vecine, care au cumpărat totdeodată și pământ de muncă, s'a format și o pătură a plugarilor, care în scurt timp, a întrecut-o ca număr pe aceea a comercianților și a meseriașilor. În prezent numărul agricultorilor reprezintă 47%, din numărul total al locuitorilor, împreună cu suburbanele Adămești și Nanov.

Populația Alexandriei cu suburbanele, după ocupație :

Exploatarea solului	9.072
„ subsolului	11
Industria metalurgică	1.131
Construcții	576
Industria textilă și manufacturieră	1.461
„ alimentară și tutun	556
„ chimică, hârtie, tipar	59
Alte întreprinderi ind. nedeclarate	7
Credit, reprezentanțe agenturi	74
Comerț	1.849
Transport	583
Instituții publice	1.308
Diverse	2.294
Nedeclarate	97

Caracterul. Alexandrenii, în general, sunt oameni pașnici, muncitori, serioși și buni gospodari. În plus, pătura suprapusă își manifestă în toate împrejurările ambiția ca orașul acesta să imiteze și să fie pe cât se poate la înălțimea orașelor de frunte. În legătură cu aceasta se observă dela un timp că Alexandria e într'o continuă întrecere cu T.-Măgurele, fără să bage în seamă orașul Roșiori pe care îl crede mai înapoiat. În

toate ocaziile, cei din clasele de mai jos, apreciază și și respectă mult pe intelectuali, afară de un număr restrâns de bogătași neintelektuali, care având mare încredere în averile lor, sfidează pe intelectualii săraci.

Fudulia e o însușire care intră în firea multora din locuitorii acestui oraș. Prin partea locului e chiar o zicală, care învederează aceasta și care spune deodată despre mai multe orașe, așa: „Să te ferească Dumnezeu de noroiul din Zimnicea, de bivolarii din Giurgiu, de bătaușii din Roșiori și de *fudulia din Alexandria*“.

Sunt și doritori și buni de petreceri, atât în casă cât și în societate, fără ca să se întreacă însă cu măsura. Cu băuturile spirtoase sunt buni prieteni și această se poate dovedi și din răspunsul ce a dat consilierul acela, Regelui Carol I, când M. Sa a admirat frumusețea și mulțimea viilor: „Nu, Măria Ta, nu exportăm vinuri, ci din contră nu ne ajunge și de aceia mai importăm“.

Alexandrenii sunt cunoscuți și ca buni ospitalieri în orice fel de împrejurări.

Femeile, atât cele bogate cât și cele sărace, sunt bune gospodine și foarte pricepute în preparații alimentare de tot felul.

Portul

Locuitorii Alexandriei au cam acelaș port ca și al locuitorilor orașelor dunărene, adică: bărbații din mahalale, cu pantaloni lărguți de ștofă groasă, de culoare neagră, cu flanel sau vestă, iar în timp de iarnă cu o

scurtă vătuită gros, ori imblănită, de culoare tot neagră. Pe cap poartă pălării sau căciuli, iar în picioare ghete, sau cisme. Femeile lor se îmbracă în pânzeturi colorate, cumpărate din târg. Se poartă în rochii simple, făcute de croitorese de mâna a treia. Pe cap poartă broboade ori ciumbere, după anotimp, afară de fete, care în timp de vară se poartă cu capul descoperit, cu coadele pe spate, ori încolăcite în jurul capului. În timp de iarnă, toate poartă scurteici. Ca podoabă și fetele și femeile se gătesc și astăzi cu galbeni icușari, la urechi și rar mai au unele din ele salbe, pe cari le poartă la gât, în timp de sărbătoare.

Partea negustorească și intelectualii se poartă ca în orice oraș. Cucoanele în special, excelează în îmbrăcămînți luxoase.

Dela un timp au început și fetele mai sărăcuțe să se măsoare cu cele bogate, în lux, de aceia pe bună dreptate a eșit zicala cu „fudulia“.

VIAȚA SOCIALĂ

Cunoscând felul cum s'a întemeiat acest oraș, ne putem da numai decât seama, că viața socială a locuitorilor a fost activă din primele momente. Ei s'au asociat dela prima dată, pentru cumpărarea moșiei pe care au așezat orașul. Imprejurările i-au încordat, i-au solidarizat în necazurile și luptele ce le-au avut contra dușmanilor, ce nu vedeau cu ochi buni inițiativa lor, i-au oțelit și i-au format ca cetățeni activi.

În acest timp, viața comercială, pe temeiul căreia a luat naștere localitatea, începând a se infiripa, activitatea socială a început și ea a se accentua din ce în ce mai mult, atât prin raporturile ce în mod natural începuse a se ivi, în interior, între locuitorii de afaceri, cât și în legăturile acestora cu lumea din afară.

Dar dacă, în primul rând frământările dela injghebare, precum și comerțul, în cea mai mare parte, au dat naștere raporturilor sociale, dacă acestea au întreținut și întezit, aceste raporturi, au venit în al doilea rând alți factori: școala, biserica, politica, interesele edilitare, care au înviorat și mai mult societatea prin solidaritatea în jurul problemelor locale, de interes-

obștească. Așa de ex.: sunt bine cunoscute tatonările și frământările aprinse dintre locuitorii dela deal și cei dela vale, pe chestia așezării localurilor publice.

Sunt cunoscute de asemeni manifestările având la bază interesul cultural, când cetățenii se adunau să ia inițiative fie pentru înființări de școli, fie pentru menținerea lor sau pentru clădirile lor, ori pentru construcții de biserici, etc.

Din trecutul istoric, se știe că până la 1860, școlile primare erau înființate și întreținute prin inițiativa obștească. Mai apoi această inițiativă a trecut privirile asupra școlii secundare. Cetățenii deci erau în continuă legătură cu episcopii orașului, cu care puneau la cale progresul culturii. La toate aceste inițiative cu toții erau la unison. După războiul cel mare, au mers până acolo cu solidaritatea, că au clădit liceul de fete numai cu banul lor. Așa cum i-a strâns la un loc interesele culturale, i-a mai strâns și cele comerciale prin raporturile ce s'au ivit totdeauna între comerț și primărie, stat, etc.

Viața socială în acest oraș a fost alimentată și de cea politică. Anumite idei politice, ori oameni politici, anumite interese obștești locale, rezolvabile prin politică, i-a grupat în tabere de luptă, ce au făcut să se cunoască, să se aprecieze personal și colectiv. Cu modul acesta, s'au legat raporturi între ei. S'a ațâțat și dezvoltat spiritul colectivității, în ce privește atât asistența publică în ajutorul activității și îndeplinirilor edilitare, cât și în ce privește interesele profesionale, sentimentele naționale, în manifestări la zile ocazionale.

În prezent, viața socială a Alexandriei nu e deo-

sebită mult de a celorlalte orașe de provincie. Contactul dintre cetățeni se face fie pe interese politice, fie pe interese de breaslă, ori prin legături personale de rudenie și prietenie. Manifestările sociale se arată în diferite împrejurări și în chipuri diferite : la nunți, înmormântări, botezuri, obiceiuri strămoșești, baluri, serate, etc.

Cum se face o nuntă în pătura plugărească

Se începe Sâmbătă seara, cu „odoarele“. Nașa și alți nuntași, însoțiți de lăutari, pleacă dela ginere cu beteala și o oglindă, la mireasă. Aci, pe un rășchitor, nașa și 3 fete încep depănarea betelii. Stârșindu-se aceasta, mireasa se așează pe un scaun, ținând pe genunchi oglinda. Nașa îi aranjează beteala pe cap, iar lăutarii cântă „cântecul miresii“. Când termina, mireasa dăruiește nașii o pernă și o maramă, după care apoi se face o horă, ca să joace mireasa, beteala. După ce nașa pleacă, pe la ora 10 seara, vine ginerile însoțit de lăutari și fratele de mână (un cavalier de onoare, cum s'ar zice la nunțile boerești). Se face schimbarea inelelor, după care urmează masa, până pe la miezul nopții. Duminică dimineața, ginerile trimite nașului ploconul de vestirea cununiei, iar la prânz se face la mireasă, masă, unde iau parte toți invitații. Pe la ora 3, pornesc la biserică, pentru cununie. La unele nunți, transportarea până la biserică se face în căruțe, înșiruite și împodobite și ele și caii, la altele se face pe jos. După ce se cunună, se întorc acasă, la ginere.

Aci, când ajung în fața ușii, casii, un lăutar întreabă pe soacra mare :

„Soacra mare, ce dăruiești norii tale ?” Soacra răspunde :

„Cerul cu stelele și un voinic frumos așa cum și l-a ales”. Socrul dă miresei două pâini cu care aceasta intră în casă. Se face apoi hora miresei, când se cântă „nuneasca”. După două, trei învârtituri, mireasa împarte daruri : maramă, cămăși, ștergare și alte cusături lucrate de ea. Se dănuiește până seara, când are loc masa mare.

Luni dimineața, fratele de mână și alți nuntași, însoțiți de lăutari, merg cu o sticlă cu rachiu roșu la părinții miresei, să ducă vestea că mireasa și-a ținut demnitatea de fată, până la măritiș. La ora 12, nașii vin la masă, la tinerii căsătoriți. După masă se cântă și se joacă iar nuneasca, în timp ce nașul leagă pe mireasă la cap cu un bariș, în semn că tânăra a trecut în rândul femeilor. După amiază, nunta i-a stârșit.

Cum se înmormântează un tânăr

După ce moare un flăcău sau o fată mare, a doua zi, se fac pregătirile de înmormântare. Printre altele, se cumpără hârtie colorată și un brad. Flăcăi și fete, prieteni de-ai mortului, împodobesc bradul cu hârtiile colorate, în timp ce lăutarii cântă imnuri funebre. În vârf, îi pun trei mere poleite și beteală. Se fac apoi două cununii din mlădițe de lămâiță. În timpul acesta, mortul e scaldat, apoi îmbrăcat în haine noi și așezat pe o masă lungă. Într'un buzunar al hainelor,

i se pune o monedă de argint ; e credința, ca să aibă cu ce să plătească vămile până în lumea cealaltă. În tot timpul e păzit mortul și mai ales se păzește să nu treacă pe sub masă vreun câine sau pisică, fiind credința că trecând aceste animale, mortul se face strigoii. După amiază, cortegiul pornește spre biserică, întâi cel ce duce crucea, pe care a scris numele mortului, apoi cel ce duce cununile de lămâiță pe o tavă, apoi coliva, cel cu bradul, după aceasta capacul coșciugului dus de doi oameni. Pe capac se așează pălăria mortului. Urmează preotul, iar după acesta dricul alb, în care se află coșciugul cu mortul. Dela coșciug pornesc în laturi 4 panglici, două roz și două bleu pe care le țin două fete și doi băieți.

În urma dricului, merg părinții, rudele mortului și muzica ce cântă pe tot parcursul imnuri funebre. După ce i se face la biserică slujba religioasă, cortegiul se pornește spre cimitir. Aci, după o scurtă rugăciune a preotului, rudele și cunoscuții pun gologani în coșciug, tot pentru ca mortul să aibă cu ce trece „vămile“. Se coboară apoi în groapă, în timp ce fiecare aruncă peste coșciug câte o mână de țărână, zicând : „Fie-i țărâna ușoară“. După ce s'a acoperit cu pământ, la cap, i se pune crucea, iar alături de cruce, se infixe bradul. Se împarte apoi colivă la săraci. Când vin acasă, cei ce au dus mortul, se spală pe mâini și apoi se așează la masa pomenii. Se mai fac slujbe religioase și pomeni pentru mort la 3 zile, la 9 zile, la 6 săpt. la 6 luni, la 1 an, la 3 ani și la 7 ani.

Baluri

Și aici ca și în orice oraș de provincie nu lipsesc balurile, organizate atât de pătura selectă cât și de cea mijlocie, rămânând ca pătura plugărească să se distreze la soarele. Balurile încep în vacanța Crăciunului, organizate unele de primărie, altele de studenți, altele de cercul ofițeresc, precum și de anumite bresle mai de seamă. Cele mai multe baluri sunt organizate de bresla negustorilor. Ei le țin în șir, aproape în fiecare Sâmbătă seara, în tot carnavalul și e de mirare că le numesc „picnicuri“ acest cuvânt având alt înțeles. La picnicurile lor nu poate veni însă oricine vrea, până nu are o invitație într'o formă scrisă. Uneori studenții aranjază câte un bal mascat, așa cum au văzut ei pe la București.

Soarële

Flăcăii și fetele din mahalalele agricultorilor, fac și ei un fel de baluri, sâmbătă seara spre Duminică, în bătătura casei vre-unui gospodar mai de seamă. Acesta improvizează un cort mare, pe vre-o câți-va stâlpi îmbrăcați în hârtii colorate. Il împodobesc apoi cu lanțuri de hârtie colorată și cu verdeață. Seara la 8, începe danțul, cu jocuri naționale. Intre acestea se intercalează și „sclivisiții“ care dansează scâlâmbăiat dansuri „boerești“. Deseori la soarële se întâmplă și câte o bătaie pentru vre-o fată. Alteori se aud chiuituri dese și prelungi. Când te interesezi ce este, afli că s'a furat o fată. Pe aici nu impresionează prea mult acest fel de „hoție“.

De obicei se face însă cu o învoială mai dinainte, între fată și băiat și mai mult, în cazul când părinții nu consimt la căsătoria fiicei lor, cu alesul inimii.

Noaptea de Sf. Gheorghe este cu adevărat ocazia cea mai frumoasă de petrecere în Alexandria. E cum s'ar zice „serbarea primăverii“. Ia parte însă numai pătura mai distinsă a orașului.

Cu mai multe zile înainte, se fac pregătiri mari la pădurea din marginea orașului, la poalele dealului. Fiecare familie, sau mai multe familii laolaltă, își aleg locul pe care și-l aranjază și îl împodobesc după gust. Se fixează și mese și scaune pentru oșpețe. Seara, fiecare cemitie își aduce coșul cu merinde și băuturi. Dacă se organizează mai bine, se aduce și muzica militară. Pe la ora 8, pădurea e plină de oaspeți. În întunericul nopții, felinarele diferite, între care și unele japoneze, cum și gălăgia cucoanelor mai ales, te fac să ghicești unde s'a așezat fiecare.

Lăutarii își dau drumul strunelor. Ofurile prelungi răsună până în depărtări. Vinul lunecă, vorba se întestește. După 2—3 ore toată pădurea vorbește, chihotește, cântă. Tinerii au părăsit mesele. Se întiripă jocuri naționale. Pe ici, colea, unde se poate, câteva perechi pisează o rumbă, sau calcă tacticos un tango. Mai încolo, unde se țipoaie vre-o câteva mai zglobii, s'a încins o „friptă“. Codanele învârtesc și ele niște hori, ca la școală. Copii se sbenguesc prin picioarele celor mari, jucându-se de-a v'ați ascunsele. Bătrânele beau cafele și-și povestesc domol, una alteia, de un alt Sf. Gheorghe mai de demult. Fiecare petrece pe gustul său. Dacă te sui pe deal, să privești toată forfoteala

și tabloul acesta, ți se pare că ești într'o noapte din povești. De pe la ora 3, gălăgia scade. Lumea se rărește. Pe la ora 4 dim. nu se mai aude țipenie. Pădurea se liniștește și ea puțin, obosită de atâta chiloman, pentru ca după o oră, să răsune de cântecul vesel al păsărelelor.

Masa mustului

O altă petrecere frumoasă mai fac Alexăndrenii toamna, prin Septembrie, la culesul viilor. În ziua când începe culesul primilor struguri, cari au să fie prefăcuți a 2-a sau a 3-a zi în must, se aranjază pentru seara, „masa mustului“. Ca să fie petrecerea mai plăcută, se asociază mai multe familii la un loc. De obicei se servesc fripturi, struguri și se beau vinuri vechi, alături de mustul cel nou. La unele din aceste mese nu lipsesc nici vestiții lăutari.

Promenada în grădina publică

În timp de primăvară și vară, Duminica dimineața, dela ora 10 jum., până la 12 jum., lumea din societatea aleasă a orașului, se vede în grădina publică. Cucoanele în special, își arată noile toalete aduse dela București și croite după ultimele jurnale. Muzica militară cântă și în toată grădina e o voieșie generală. La fel se întâmplă Duminică seara, până la ora 12 noaptea, Marți seara și Joi seara. Duminică după amiazi, e rândul mahalagiilor. Aceștia înțesează grădina de nu-ți poți trage sufletul. Flăcăi și fete, gătiți de sărbătoare și împodobiți cu flori la urechi, se îmbulzesc se chihotesc

și se tratează cu semințe de dovleac, cu alune americane ori cu floricele. În acest timp, partea negustorească face promenada pe trotuarul din dreapta, cum vii dela nord la sud, pe str. Carol I.

Revista teatrală

Între manifestațiile distractive ale orașului, cari s'au ivit numai într'o scurtă perioadă de vre-o 4 ani, după război, 1919—1923, a fost și revista teatrală, înjghebată de vre-o câți-va tineri studenți cu talent. Aceasta se reprezenta numai în timpul serilor de vară, în grădina publică, având de scop să biciuiască, într'o formă comică bine măsurată, moravuri deosebite ale unor cetățeni mai de frunte. De felul cum primea fiecare din acești biciuiți lecția ce i se da, se poate deduce intrucâtva, mentalitatea acestor fruntași. Așa bunăoară, unii, cei mai puțini, pregătiți mai bine sufletește și înțelegători ai hazurilor frumoase ce se făceau pe socoteala lor, râdeau și ei la rând cu toată lumea. Alții, cari considerau spiritul făcut pe seama lor, ca o aspră dojană rușinoasă, se sculau binișor de pe scaunul unde stau și deodată dispăreau. Alții, mai violenți făceau scandal în fața lumii contra autorului și în sfârșit alții răbdau în ei, pe tăcute, dar la prima întâlnire cu autorul, îl rugau plini de mâhnire, să nu-și mai facă răs de ei, în teatru.

Sărbători naționale

La serbări naționale, orașul e în mare strălucire. Locuitorii iau parte cu mic cu mare. Școlile, autoritățile, armata alcătuesc parada în jurul bisericii cate-

drale. Se fac defilări și se țin cuvântări ocazionale. E de remarcat că înainte de război, sărbătorile naționale se desfășurau cu mai mult fast ca astăzi.

Promenada la pădure

Aci, în frumoasele poene ale pădurii, burghezimea petrece minunat, în unele *Duminici* și sărbători din timpul primăverii și verii. Pe la orele 4 ori 5, după o masă copioasă, se sorb tacticos cafelele, în timp ce alții se răcoresc în apa râului Vedea. Cu adevărat că partea aceasta, adică marginea pădurii din spre Vedea, se poate numi „strandul orașului“.

Petreceri în casă

În unele seri, mai ales de iarnă, se organizează mici sindrofii, în familiile mai de frunte, unde se dansează, se cântă la piano, etc. Cei mai în vârstă discută chestiuni de brânșă, sau pun țara la cale. În unele locuri iau ființă și mesele cu jocuri de poker, maus, etc.

Cum petrec alții

Bătrânii, pensionari, sau scoși din activitatea serioasă a vieții, stau în fumul cafenelelor cu câte o cafea dinainte, jucând conțină, sau povestindu-și din vremuri, de contemporanii tineretelor și cari astăzi nu mai sunt în viață. Alții, la alte mese, joacă câte o partidă de table. Alții, cam de vârste mijlocii, stau necurmați ceasuri, la câte o masă de poker sau chemin de fer, înconjurați de chibiții nelipsiți. Cei ce învârtesc politica orașului se întâlnesc prin câte o farmacie, unde încing discuții politice, sau glumesc pe socoteala oamenilor politici.

Obiceiuri și datini. Paparudele

Obiceiul acesta e cam generalizat în țara românească. Nu lipsește deci nici din Alexandria. Fetișcanele de țițani se fac paparude în timp de secetă. Despuiate și incinse cu frunze de bozii, sar și cântă pe la casele gospodarilor, rostind cuvinte de invocare a cerului, pentru ploaie. Lumea le udă cu gălețile cu apă, dar ele cântă și joacă mai cu foc.

Călușul

Acest dans de datină strămoșească, moștenit dela Romani, se joacă și aici, în fiecare an, la Rusalii. Iau parte 6 sau 8 jucători, îmbrăcați în costume naționale

Călușul melodie din Alexandria

The image displays a musical score for a piece titled "Călușul melodie din Alexandria". The score is written on four staves, all using a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The first staff begins with a 2/4 time signature. The melody is characterized by a series of eighth and sixteenth notes, often beamed together, and includes several slurs and accents. The second staff continues the melody with similar rhythmic patterns. The third staff is marked "repede" (faster) and shows a more rapid sequence of notes. The fourth staff is marked "mai repede" (even faster) and features a highly rhythmic, dance-like melody with frequent slurs and accents. The notation includes various musical symbols such as slurs, accents, and dynamic markings.

de câmp și împodobiiți cu bete brodate cu fluturi, tricoloruri, batiste înflorate, clopoței mici și pinteni sunători la picioare. Batistele le sunt date de fete, să le joace în căluș, având credința că sunt bune apoi de dragoste. Jocul are 8 figuri cari se joacă după o melodie cam uniformă, în tact $2/4$ și în mișcări moderate la unele figuri și foarte repezi la altele. Conducătorul se numește vâtaf. Unul, în afară de număr, „mutul“, îmbrăcat într'un costum caraghios, face tot felul de giumbușlucuri și eschibiții, ca un fel de clown. Un altul poartă un steag alb, în vârful căruia e legat un mănunchi de pelin. Femeile își dau copilașii de sân, să fie jucați de călușari, având credința că vor fi sănătoși tot anul. Ele mai cer și pelin dela steag, spunând că e bun de afumat copiii cari se sperie.

La Sf. Andrei, mai ales în pătura plugărească fiecare din casă își seamănă orz sau grâu în cate o farfurie și-l udă până la Sf. Vasile, când a crescut ca de o palmă. Atunci se compară înălțimea la care a ajuns fiecare și se zice că cel care are orzul sau grâul mai mare, va avea noroc mai mult în anul ce vine.

La Crăciun și Anul nou obiceiurile sunt cam aceleași ce sunt în toată regiunea de apus a Munteniei. colindele copiilor în noaptea de ajun, colindul cu nașterea în ajunul Crăciunului, stezua, irozii, capra, apoi plugușorul, sorcova la anul nou și vasilca.

Se remarcă o melodie, la colindul copiilor cu steaua, ce e proprie acestui oraș.

Trei crai de la ră să rit Trei crai de la
 Și au mers pre cum ci tim Și au mers pre
 ră să rit, spre stea au că lă to rit
 cum cit tim Pă nă la Je ru sa tim
 spre stea au că lă to rit.
 Pă nă la Je ru sa tim.

La lăsata secului mare. Se bate alvița. Se pun copiii să caute cu gura o monedă mai scumpă, într'un vas cu tărățe. Cine o găsește și o apucă în dinți, a lui rămâne. Finii se duc cu portocale la nași „la împăcăciune”. Noaptea, flăcăii se sue pe dealurile din marginea orașului și strigă în gura mare, numele fetelor care au rămas nemăritate. Alții spun și unele cusururi supărătoare. A doua zi flăcăii sunt bătuți de anumiți colindători, cu burduful, pentru că au rămas neînsurați.

La Florii, e obiceiul ca preotul să împartă în biserică rămurele de salcie, sfințită, în amintirea ramurilor de finic, cu care Mântuitorul a fost primit în Ierusalim. Creștinii se incing cu aceste ramuri, zicând că tot anul să le fie mijlocul tare și sănătos. În sâmbăta Floriilor,

paracliserul bisericii, inconjurat de o ceată de 5–6 copii, pleacă cu sălcii să colinde cântând „Savalia“.

La Paști obiceiurile și credințele sunt aceleași ce le întâlnim în toate părțile țării.

Cinematograful, teatrul

Cinematografele sunt când unul, când două. Nu prea contează însă pentru distracția Alexandrenilor deoarece n’au aparate sistematice. Când vin trupe de teatru din București, sala de festivități a liceului de băieți e arhiplină.

E o mare întrecere între persoanele cu pretenție de „elită“ a-și lua bilete din vreme, ca să apuce locul I-ii. Păcat că nu e o sală specială de teatru.

Șezători

Ca și la teatru, la șezători cetățenii nu vin numai să se distreze, sau să asculte o conferință, dar și pentru a se mai întâlni, a schimba o vorbă, a afla câte o noutate ori a se critica, cum se obișnuiește prin toate orașele de provincie.

VIAȚA POLITICĂ

Capitolul al II-lea din Regulamentul Organic, privea constituirea unei adunări generale pe țară, compusă din 43 membri, cari erau convocați la 1 decembrie a fiecărui an, pentru aranjarea cheltuielilor statului și discutarea proiectelor de legi ce treceau de limita simplor măsuri administrative.

Alegerile acestor membri erau din 5 în 5 ani.

Dreptul de a fi ales, ca și cel de alegător, era foarte restrâns, ceea ce făcea ca marea mulțime să fie străină de aceste alegeri, ca și de frământările politice. Opoziția ce se ducea pe atunci contra domnitorului Alexandru Ghica, interesa clasele conducătoare nu și poporul. În dezinteresarea aceasta dar, se aflau și cetățenii Alexandriei, față de mișcările politice, din primii ani dela înjghebarea localității. Ei, mai ales, nu doreau altceva atunci decât tihnă și muncă, pentru prosperarea operii începute și aceasta cu atât mai mult cu cât erau și streini de aspirațiile neamului românesc.

Mai târziu însă, prin naționalizarea crescândă a lor, interesele și acțiunile politice încep să se ivească și aici. Ba încă unii din ei, mai bogătași, măguliți de politicienii dela București, care le cereau sprijinul, se făcură reprezentanți de partide, în localitate. De acum încolo, viața politică prinde a se înfiripa și în mult tihnitul și liniștitul acesta oraș. Se impun în politică câteva familii, împărțite între cele două partide mari: liberalii și conservatorii. Proprietarii mari erau divizați și într'un partid și în cellalt.

Negustorii și ei erau împărțiți, nu de dragul programelor, ci în speranța unor avantajii. Se gândeau oamenii, că aveau copii pe care să-i aranjeze în slujbele statului. Mai veneau după aceștia unii, ce nu făceau parte din nici o ramură de activitate. Se acoliseră și ei celor două partide. Din aceștia se recrutau funcționarii poliției, primăriei, regiilor R. M. S., C. F. R., și cari erau concediați, imediat ce urma cellalt partid la guvern. Tot aceștia formau pe agenții electorali, cari aveau grije să invite pe cetățeni, la

diferite întruniri politice. Agenții opoziției recrutau elemente noi și-și mențineau vechile simpatii, bând prin cârciumile mahalalelor pe socoteala „șefului“. Publicul cel mare nu făcea politică. Vota totdeauna cu guvernul. E adevărat că cele mai multe simpatii în oraș le aveau liberalii, prin faptul că ei întemeiaseră 2 bănci: una pentru marii proprietari și alta pentru negustori. Când veneau conservatorii la conducere, negustorii, fără deosebire, toți îi votau — era rândul lor.

Tot înainte războiului cel mare, s'a creiat și în Alexandria, ca și în celelalte părți ale țării, un partid democrat, care și-a găsit destui adepți printre orășeni.

După război, demobilizații vin cu alte idealuri sociale și politice. Se vorbește de un partid al muncii, întemeiat la Iași, de un partid al țăranilor, care să le susție interesele. Cea mai mare parte dintre țărani salutară cu entusiasm noul partid, mai ales că se votase și actuala lege electorală, cu drept de vot universal. Orășenii se speriaseră de această masă mare „țăranimea“ și se uitau cu ochi răi la noul partid. Iși închipuiau ei că țăranii se vor instala la conducerea țării și vor ține într'un fel de servilism politica orașelor. Chiar dintre oamenii mai luminați ai orașului aveau credința, că țăranii acum își vor crea și un privilegiu economic al producției satelor, asupra aceleia a orașelor.

Acum începe dușmănia orășenilor contra sătenilor. Orășenii caută să se organizeze și să combată prin tot felul de mijloace, permise și nepermise, politica sătenilor. În cele din urmă, se recurge și la forța brută, organizându-se echipe de bătăuși. În această privință Alexandria ține recordul. Fiecare partid își are echipa

sa de bătauși. Aceștia sunt la lucru cât le este partidul la guvern. Trece partidul în opoziție, iau și ei vacanță. ca apoi să apară în ajunul altor alegeri, când au mare rol la izbânda listelor „șefilor“ lor.

În Alexandria, bătaușii nu sunt numai simple instrumente în mâna șefilor. Ei izbutesc să se impună la rânduiala politică a organizației, în gospodăria orașului, ba chiar să împartă demnități, când ajung la putere.

În ce privește nivelul propagandei electorale, aci este sub cel al satelor. Sătenii, în majoritatea lor, pun în discuție chestiuni de interes general: islaz, locuri de casă pentru însurăței, o obște, o cooperativă, etc. În Alexandria nici până acum nu se pun în discuție astfel de chestiuni. Aci e lăudat șeful cel mare, conducătorul partidului și șefii cei mici ai județului și comunii la care asistența aplaudă, conduși tot de cei ce au aranjat întrunirea.

Se mai obișnuiesc banchete politice, unde iau parte toți, cei ce speră la un avantaj dela partid.

În prezent orașul numără 4147 de alegători la cameră și senat, iar la comună și județ 5232 alegători.

* * *

Observând viața socială de astăzi a orașului și comparând-o cu aceea din timpurile trecute, putem trage concluzia că în prezent orașul, din punct de vedere social, are un puls mai slab, mai ales în ceea ce privește activitatea serioasă. Manifestările de orice fel, numai au desfășurările și entuziasmul de odinioară.

E o monotonie și o lăncezeală aproape în totul.

Se speră însă că și aici, într'un viitor apropiat, să

se găsească elementele care să pornească la o nouă campanie de înfăptuiri.

AUTORITĂȚI ADMINISTRATIVE

Primăria

Cea dintâi organizație administrativă a orașului a fost o epitropie formată din 4 epitropi și 2 supraveghetori. Aceștia au fost aleși de adunarea obștească la 1 Iulie 1834 (st. v.) și consemnați în actul de înjghebare a orașului: „Extruția condițiilor de așezare a locuitorilor Alexandriei“ după cum se arată în fragmentul următor: „Am ales dar dintre noi 4 epitropi, pe domnia lor Chir Hristache Ilie (Babușca), Chir Ghencu Pena, Chir Macavei Dumitriu și Chir Ioan Lazăru. Și li s'a dat această estručție cu condițiunile să urmeze după dânsa cu imputernicirea din parte-ne să dea și să ia prin cunoștința însă și a doi privighetori, a dumnealui Chir Hristea Nedelcu (Staroste) și Chir Teodor Hagi Ion (Pitar) ce sunt însărcinați a da băgare de seamă, a cerceta și a opri cele de vătămăre“. Ei erau aleși pe 3 ani după care apoi puteau fi realeși. În anul 1843, se cunosc din documente alți 4 epitropi și anume: Petre Dumitru Colicravă, Nedelco Zaharia, Ghencu Pena și Ioan Tănțăreanu. Tocmai în anul 1864 comuna a căpătat o nouă organizație administrativă, primar și consiliu comunal. Cel dintâi primar ales al Alexandriei a fost Hristache Rădoi, în 1864. În anul 1869, se găsește ca primar, din documente, Matache Nedelcovici. Tot în acest an, se găsește ca următor lui Nedelcovici un altul Pandele Zaharescu. După răzhoiul

dela 1877, de când viața politică s'a accentuat mai mult, schimbările de primari au fost mai dese. Intre cei mai de seamă primari de atunci incoace au fost. Gh. Eliad C-tin Vlădescu, D. Bădescu Roșiori, D. Angelescu, Ștefan Măndreanu, Andrei Noica, Iancu Eliad, Anton Văcăreanu, Al. Macavei, apoi D-nii: G. Ionescu Firlea, Dr. Tr. Beca, Andrei Mincu, D. Teodorescu și in prezent dr. C-tin Tylo care e președinte al comisiei interimare secondat de următorii membri, D nii: Ioan Teodorescu ajutor, St. Ghenea, Tr. Tincov, A. Popescu, Gh. Florescu și Pr. G. Stăiculescu. Secretar general este D-l Al. M. Ionescu.

P o ș t a

In 1839, după mari stăruințe, Alexandrenii au izbutit să abată drumul poștii pe aci.

In vremea aceea, poșta și transportul călătorilor se făceau cu diligența. Drumul poștii era dela București la Giurgiu, apoi la Alexandria-Roșiori. Pentru a veni in ajutorul noii instituții, comuna a construit la marginea de răsărit a orașului, aproape de Vedea, un local al poștii, pentru odihna cailor de schimb și pentru adăpostirea călătorilor in vremuri rele. A costat 2.143 lei vechi și 73 parale. Așa a funcționat poșta până in 1895, când s'a abătut drumul trenului și pe aci și s'a înființat gara. De atunci incoace, poșta s'a organizat ca și in alte orașe, transportând scrisorile și coletele cu trenul. Așa dar și Alexandria are un oficiu poștal al cărui diriginte este D-nul Emilian Ștefănescu, oficiant cl. I. Ajutorul său este D-nul Marin Mocanu, oficiant cl. I. In afară de aceștia serviciul mai are 5 impiegați

cl. II, 2 conductori principali cl. III, 5 factori urbani și 4 factori rurali.

P o l i ț i a

Prin art. IX al hrisovului domnesc dela 1840, orașul a capătat o formă de poliție incredințată epitropilor comunii și aceasta era motivată astfel: Pentrucă e oraș înființat de curând, pentrucă e departe de Zimnicea, reședința plășii, pentrucă se găsește într'o continuă activitate de construcții care necesită depozitări de materiale și fiindcă se face târg pe toată săptămâna, acest oraș trebuie să aibă o autoritate care să supravegheze buna ordine și să pedepsiască pe cei ce se abat dela cele orânduite de statutul intemeerii. La pricinile polițienești corecționale și criminale, nu avea drept să se amestece, ci numai să prindă pe săvârșitorii abaterilor și să-i înainteze împreună cu corpurile delictu la sub-o cărmuirea județului, iar aceasta, după o scurtă cercetare, să-i înainteze cărmuirii, spre pedeapsă. Această formă de poliție a durat până la 1843. La începutul acestui an, conducerea orașului a cerut stăpânirii să-i dea o organizație polițienească. Cererea a fost satisfăcută sub d-torul G. Bibescu și astfel în acest an Alexandria a căpătat primul taft de poliție. Prin vechea lege, dinaintea anului 1931, poliția orașului era organizată având un polițai, un director, un comisar, doi subcomisari, 3—4 agenți și peste 25 gardieni. Prin noua lege polițienească, această autoritate ia numele de comisariat de poliție, condusă de șeful comisariatului care are în sub-ordine 3 comisari ajutori, 1 agent, 1 registrator și circa 30 gardieni. Șeful comisariatului este d-l Remus Teodorescu.

Judecătoria

Tot prin art. IX din hrisov, odată cu dreptul de poliție ce s'a dat epitropilor, s'a dat și dreptul de judecată, pe motivul că prigonitorii pentru pricini neînsemnate să nu se mai trambaleze până la judecătoria județului.

Epitropia avea caracter numai de comisie împăciuitoare. Pe câte pricini nu le putea împăciui, le îndrepta la judecătoria județului, iar când pricinuitoarele părți, pentru orice fel de pricini, nu voiau să se ducă la judecătoria județului, se îndreptau către epitropie și de-deau înscris că se mulțumesc cu dreptatea ce le va face epitropia, fără a mai avea vreun drept a se mai porni apoi la judecătorie. În cazul că nu respectau înscrisul făcut, epitropia trimitea judecătoriei originalul înscrisului, cu iscăliturile impricinaților și cu copie după hotărîrea epitropiei, drept care judecătoria respingea apelul impricinaților.

Mai târziu, când epitropia s'a desființat, judecătoria s'a organizat cu elemente pregătite, în mod special.

În prezent judecătoria mixtă, din piața dela vale, are ca judecător pe dl. Lucian Rizescu cu grad de președinte de tribunal, grefieri pe d-nii Alex. Condilescu și Niță Parașchiv, un arhivar, d-l A. Niculescu și trei imp.

Judecătoria rurală are ca judecător pe dl. N. Balaban, iar ca ajutor pe dl. Al. Popescu. Personalul ajutător e format din 2 grefieri, un arhivar și 2 impiegați.

În legătură cu ambele judecătorii, Alexandria mai are și un select corp de avocați dintre care se enumără d-nii: G. Gancevici, Fl. Georgescu, Ilie Brătescu, D. Pralea, Al. Colfescu, C-tin Bleescu, G. Ionescu-Firlea.

STAREA CULTURALĂ

Vizitatorul ce se oprește aci, chiar numai pentru câteva zile și vede mulțimea școalelor și măreția locurilor lor, raportate la mărimea sub mediocră a acestui oraș și încă mai văzând și alte manifestații culturale, ce nu se prea obișnuiesc în provincii de potriva Alexandriei, își poate da seama imediat, că locuitorii aceștia au dat dela început și o deosebită importanță culturii, pentru ridicarea fiilor lor, și a orașului pe care l-au dorit cu toată ambiția a-l vedea strălucind, cel puțin între orașele Teleormanului. Și într'adevăr, gândindu-ne la timpul atât de scurt, de când e înființat și comparându-l pe latura culturală cu celelalte orașe mai vechi, fără să aibă avantajul să fie capitală de județ, ne convingem pe deplin, că Alexandrenii și conducătorii lor, atât din trecut cât și din prezent, merită pentru aceasta, toată lauda.

Ș c o a l a

N'au trecut decât 2 ani dela punerea temeliei și fără să întârzieze, în anul 1836, izbutiră să înființeze cea dintâi școală, într'un bordei al preotului Tudorache, tocmai pe locul unde se află astăzi liceul de băieți.

Cei dintâi învățători la această școală au fost popa Tudorache, ajutat de logofătul Paraschiva. Peste 1 an, s'a mai deschis o școală, pe strada căreia-i zicea odată Progresul, astăzi Bulev. G. Manu, în casele lui Tone Croitorul. Aci se învăța grecește de către un dascăl grec.

În 1839, Chiriță Marinescu, învățător din Ploești, deschise o altă școală, în casele lui Stanciu Țântăreanu, care înlocui pe aceea din bordeiul lui popa Tudorache. Acesta preda după metoda lancasteriană. După C. Marinescu, școala aceasta a funcționat cu 2 învățători: D. Popescu și Andrei Petrescu Colicravă. Cel dintâi era plătit de epitropie cu 4000 lei vechi anual, cel de al doilea, de părinții mai bogați ai școlărilor. Aceștia învățau, pe lângă limba română și alte 2 limbi în plus: germana și greaca. Între 1843—1844 a urmat unul Banciu, iar după acesta Mihai Hrisidis până la 1845, când epitropia angajează pe 3 ani pe Ghiță Chirilof. Acesta s'a obligat, în contractul făcut cu epitropia, să predea după metoda lancasteriană (monitorială), cu copiii împărțiți pe 3 clase, iar în cl. III-a să predea materia cl. III-a de la colegiul Sf. Sava.

Într'un cont de cheltuieli ale epitropiei, se vede că el mai era obligat să înființeze și două clase superioare: a V-a și a VI-a, clase umanoare, pe care nu le-a înființat.

Chirilof și un altul, Stavru Arghir, au fost învățătorii Alexandriei până la 1855.

După plecarea lui Chirilof de la conducerea școlii obștii, s'a început o epocă culturală mai accentuată, sub îndrumarea dascălului Hristu Zlatiev sau Zlatovici, care a condus școala primară până la 1865, apoi de la

1865—1873 conduce școala reală și în cele din urmă, între 1873—1877 îl vedem profesor la gimnaziu.

Bătrânii Alexandriei îl țin minte și astăzi și vorbesc de el cu multă admirație. Acest dascăl distins a ridicat nivelul școlii primare, introducând în programă, obiecte ce nu se învățau până la el. Era de origină Bulgar. Și-a făcut studiile în Atena. După ce a fost un timp profesor în Bulgaria, a trecut în România la 1853. În 1855 a venit în Alexandria. Aci i s'a încredințat conducerea școlii primare, unde a înființat și un curs superior de 3 ani, clase umanoare.

În cele dintâi 3 clase se predă românește și bulgărește. În clasele superioare se predă ca limbi străine, franceza, elena și bulgara.

În primele clase primare, se predă prin metoda lancasteriană. De la 1859, la cursurile celor 3 clase superioare, încep să vie cât mai mulți elevi, părinții lor fiind foarte mulțumiți de cele ce se realizau de către Zlatovici.

În anul 1860, Septembrie, Eforia școlilor dă ordin să se înființeze în Alexandria școli de stat — o școală de băieți și una de fete. După ce mai întâi epitropia orașului s'a opus, pretinzând că statul să întrețină școlile existente, în cele din urmă, în Noembrie 1860, s'au înființat școlile ordonate, având fiecare deocamdată numai cl. I-a și a II-a. Astfel au luat ființă în Alexandria școala No, 1 băieți și școala No. 1 fete.

În toamna anului 1864, în localul școlii comunale a trecut școala de băieți a statului, școala No. 1, iar la 1865, cursul superior al școlii primare se transformă în școală reală, sub conducerea prof. M. Florentie. După

ce apoi o conduce un timp prof. I. Bran, trece sub direcțiunea prof. Hristu Zlatovici la anul 1870. Ca profesori ai școalei, în acest timp erau : H. Zlatovici, G. Stoicef, I. Bran și I. Popescu.

Această școală era întreținută din fondurile episcopiei și avea un program bogat ce cuprindea : româna, istoria, șt. naturale, matematica, șt. comerciale, franceza, bulgara și greaca.

Tot în 1865, școala primară particulară dispare, s'a contopit cu cea de stat. La 1869 se înființează a II-a școală primară de băieți, zisă sucursala școalei No. 1, din inițiativa primarului din vremea aceea, Anghel Repanovici. La anul 1870, se desparte cu totul de școala No. 1, sub numele de școala No. 2 băieți.

În 1876 s'a înființat și a II-a școală primară de fete, ca sucursală a școalei No. 1. Deci în anul 1876, Alexandria are 4 școale primare : una de băieți și una de fete pentru partea dela deal a orașului, una de băieți și una de fete pentru jumătatea cealaltă dela vale. Tocmai în anul 1891, luna februarie, s'a înființat și școala No. 3 de băieți sub direcția suplinitorului G. Lebejoară.

În anul 1897, Alexandria are 3 școale de băieți cu 364 elevi și 2 școale de fete cu 137 eleve. Tot în anul 1897, s'a înființat și școala mixtă No. 1, pentru extremitatea jumătății dela deal a orașului, iar în anul 1922, școala mixtă No. 2, pentru extremitatea jumătății dela vale.

Făcând o scurtă dare de seamă asupra tuturor școalelor primare existente în Alexandria, cu directorii

și institutorii mai de seamă ce s'au perindat dela înființare și până astăzi, avem :

1) Școala No. 1 de băieți, e înființată în anul 1860, sub direcțiunea inst. Iuliu Moiescu. În 1864, trece în focalul școalei comunale, sub direcțiunea inst. Zamfir Verone, care fusese numit director din 1863. Acesta a condus școala până în 1893, 1 Aprilie. Lui se datorește complectarea școalei cu 4 clase și înființarea cl. I și a II-a divizionară, din care a luat naștere școala primară No. 2 băieți.

În acest timp, la școala No. 1 băieți au funcționat următorii institutori mai de seamă : Vasile Nanu, Ilie Andreescu, George Angelescu, Alexandru Popescu, Elena Moroiu, Anghel Bogdănescu. Acesta a luat direcția școalei, după Zamfir Verone, până la 1899, când e numit revizor școlar al jud. Teleorman; apoi institutorii Nicolae Dinculescu, Germinia Mihăileanu, George Stănescu, Zoe Enescu, Stelian Caracudovici, Anghel Ivanovici care a fost director al școalei dela 1899, până la 1911. Acesta a fost

† Anghel Bogdănescu

unul din cei mai valoroși institutori ai Alexandriei, având la activul său o muncă rodnică și bine apreciată, atât

Anghel Ivanovici

în școală cât și în afară de școală. În prezent este inspector școlar în București.

Dela 1911, școala trece sub conducerea inst. I. Antonescu, deasemeni un eminent și harnic dascăl, care a fost și ajutor de primar al orașului. După moartea acestuia, la anul 1921, școala trece sub direcția lui C. Gregorian. În timpul acesta,

alți institutori ai școlii au mai fost D-nii Radu Lefescu actualmente director de școală în București, Fil. Grigorescu, director după Gregorian și D-na Ana Antonescu.

În prezent școala funcționează cu 7 posturi, având următorul personal didactic: D-l Soare Duca director, inv. gr. I, apoi D-nii: Nicolae Frumosu inv. gr. I, Vasile Diaconu inst., Nicolae Medințu inv. gr. II, Eleftere Nedelescu inv. gr. I, C. Popescu inv. def. și D-na Gherghina Frumosu inv. def.

Populația acestei școale, după recensământul din 1933 este:

Inscriși în recens. (5-16 ani) 388 | Inscriși în catalog 320.

Școala No. 1 fete. S'a înființat din ordinul eforiei, tot în anul 1860, sub direcțiunea inst. Veturia Florentie. La început a avut 2 clase. La clasa a II-a funcționat M. I. Florentie. În 1864 s'a înființat și cl. III-a condusă de Atina Roșianu. În 1870, se găsește ca directoare a

acestei școale, care se complectase cu 4 clase, Maria Chrisoscholeu, după care a urmat Maria Bădescu Roșiori, ce a funcționat până la 1899. După aceasta, i s'a încredințat direcțiunea d-nei Ecat. Boezio până la 1925, când a eșit la pensie. Dela această dată D-na inst. Ana Antonescu a fost directoarea școalei, până la 1 Sept. 1934, când și D-sa a eșit la pensie.

În prezent, școala funcționează cu 6 posturi, având următorul personal didactic: D-ra Eugenia Anghelescu directoare, inv. gr. II, D-rele Emilia Chiar inv. gr. II, Alexandrina Blegeanu, inv. gr. II, Sofia Curelescu inv. def. d-na Maria Capanu și un post liber.

Populația școlară după recensământul an. 1933 este: Inscrise în recens. (5-16 ani) 402 | Inscrise în cat. 258.

Scoala No. 2 băieți. Cel dintâi director al acestei școale în 1870, când s'a despărțit de școala No. 1, a fost Anghel Bogdănescu. La 1873 a trecut sub direcțiunea inst. Emil Sărățeanu, care funcționase un timp și la școala No. 1 băieți.

Acesta a condus școala până la pensie, în anul 1893. Pentru modul cum și-a împlinit datoria a primit laude din partea Minist. Instrucțiunii, precum și decorația „Bene Merenti“. Aici au mai fost institutori și Vasile Nanu, N. Dinculescu, D-na Alexandrina Grigorescu, Anghel Grigorescu care a luat direcția școalei după Em. Sărățeanu până la 1910, când a decedat. Acesta a fost și revizor școlar, pe la anul 1890. Au urmat apoi D-na E. S. Zamfirescu, astăzi pensionară. La 1910 a luat conducerea școalei D-l Sava Zamfirescu, în prezent inspector școlar în București. D-sa a funcționat ca

director și mai târziu ca revizor școlar al jud. Teleorman, până în 1919, când s'a transferat în București.

† Emil Sarățeanu

În acest timp, ajutat de ceilalți colegi, D-sa a înființat o secție a ligii culturale. A activat în societatea ortodoxă a „Femeilor Române”, de aceea Minis.

Sava Zamfirescu

Instrucțiunii i-a conferit „răsplata muncii” pentru biserică. Prin stăruința sa ca revizor școlar al județului și sprijinul prefectului județului, în timpul acela D-l N. Racotă, s'a înființat școala nór

mală de învățători, care a funcționat dela 1919 chiar în localul școlii No. 2 băeți, până la anul 1923, când s'a mutat în localul propriu. Școala primară în acest timp, a devenit școală de aplicație. În Septembrie 1923, școala aceasta a devenit iar școala primară No. 2, sub direcțiunea D-lui Marin Oprescu, care e director și astăzi și care o gospodărește cu o dragoste deosebită.

Școala are 4 posturi și următorul personal didactic: D-l Marin Oprescu, director inst., D-nele Ecaterina Ionescu. inv. gr. II, Ecat. Constantinescu, inv. gr. II și D-l Constantin Andreescu, inv. def.

Populația școlară după recens. anului 1933 este: Inscriși în recens. (5-16 ani) 325 | Inscriși în catalog 180

Școala No. 2 fete. Aceasta a luat ființă în anul 1876, fiind mai întâi sucursală a școlii No. 1 fete. Dela început a fost pusă sub conducerea inst. Maria Georgescu, care a fost directoare neclintită până în anul 1911. când a eșit la pensie. Dela această dată, a trecut sub direcțiunea D-nei Alexandrina Grigorescu, în prezent pensionară, care a condus-o până în anul 1919. Din acest an și până astăzi, această școală e condusă cu mult tact de către D-na inst. Ersilia Mihăileanu și se poate zice că e una dintre cele mai bune școale ale Alexandriei. La această școală au mai fost institutoare în trecut Eliza Mihăescu, D-na Eliza Enescu-Stâlpeni.

În prezent școala funcționează cu șase posturi având următorul personal didactic: D-nele Ersilia Mihăileanu inst., directoare, Maria Popescu inst., Zoe Hristea inv. def., Maria Tabacu inv. def., Hariclia Mihail, inv. gr. II și D-ra Lucia Grigorescu, inv. def.

Populația școlară după recens. anului 1933 este: Inscrise în recens. (5—16 ani) 550 | Inscrise în cat. 250.

Școala No. 3 bacși. A luat ființă în anul 1891, luna Februarie.

Primul director a fost suplinitorul G. Lebejoară, după care a urmat Spirea Teodorescu tot suplinitor. Primul institutor titular a fost Ion Lazaridi numit și director în anul 1892/93. După acesta, până în anul 1900, au fost ca directori ai școlii Al. Dumitrescu, N. Dinculescu, George Antoniu și D-I Hariton Constantinescu, fost inspector general școlar, în prezent pensionar. Între anii 1900—1913, au fost directori I. Antonescu, care în 1911 a trecut director la No. 1 și Costache Petrescu. După aceștia au urmat D-I Romulus Paraschivescu, în prezent directorul șc. No. 10 din București și apoi în 1919 a trecut sub direcția D-lui Mihail Trofin, care cu experiența sa îndelungată, a condus-o și o conduce și astăzi cu multă pricepere didactică.

Ilie I. Catalina

Între institutorii și institutoarele cari au mai trecut pe la această școală se pot enumăra D-nii: I. Marinescu-Fălfani, Marin Oprescu, Stelina Simionescu, Ilie Catalina în prezent director la școala No. 13. C. Poenărescu, din București, Aurel Mareș, Maria Mareș.

Școala funcționează cu 4 posturi, având următorul personal didactic: D-nii Mihai Trofin director, instit.

Apostol Abăluță institutor, fost inspector școlar, Voicu Popescu, învățător gr. I și D-na Cleopatra Andreescu, învățătoare gr. II.

Populația școlară după recens. anului 1933 este :
Inscriși în recens. (5-16 ani) 289. Inscriși în catalog 174

Școala mixtă Nr. 1. Mărindu-se peste măsură populația școlărilor Nr. 1 băieți și Nr. 1 fete, s'a înființat în anul 1897 și această școală, mai întâi numai cu

Un grup din corpul didactic primar
al orașului, în anul 1924

un post, apoi cu două. Primii dascăli ai acestei școale au fost Marin Dumitrescu și Smaranda Comșa. Are o

populație școlară formată din copiii din marginea de N. V. a orașului. În prezent funcționează tot cu 2 posturi: în postul I-*iu* D-l Ilie Marinescu *inv. def.* și director al școlii, iar în postul al II-lea D-l Mircea Popescu *inv. def.*

Populația școlară după recensământul anului 1933 este: Inscriși în recens. (5—16) 532 | Inscriși în catalog 122.

Școala mixtă Nr. 2, a luat ființă în anul 1922, prin înmulțirea populației școlare a școlii Nr. 3 băieți și 2 fete, sub primariatul lui Traian Enescu. Dela început s'a înființat cu 2 posturi. În prezent are 3 posturi: în postul I d-l Ion Zalana, învățător gr. II și director. În postul II d-l Anghel Stoenescu, învățător gr. II, iar în postul III d-na Eug. Gârneață, *inv. definitivă*.

Populația înscrisă în recensământul anului 1933, este: Inscriși în recens. (5—16 ani) 402. Inscriși în catalog 107.

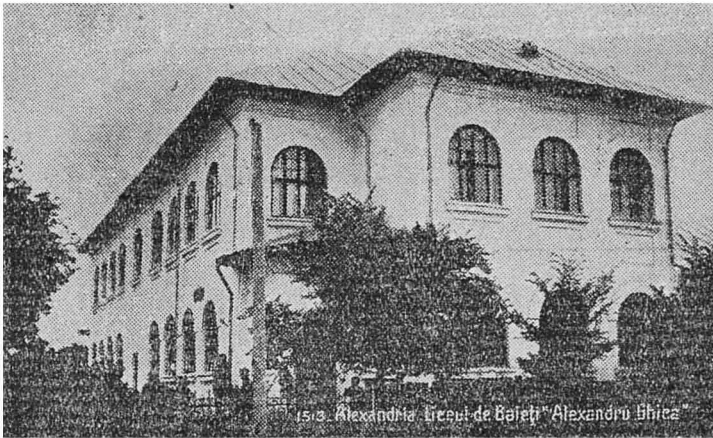
Liceul de băieți a luat ființă în anul 1873, sub primariatul lui Anghel Repanovici, prin transformarea școlii reale a lui Zlatovici în gimnaziu, cu numele de „Alex. Ghica“, sub direcția Prof. I. Bran. Acest gimnaziu se întreține de primărie, din venitul moșiei, după urma vânzării locurilor, potrivit art. XXX din hrisov, care zice:

„După ce se va răfui toată datoria orașului, cu dobânda ei, banii ce se vor mai aduna, atât din vânzarea locurilor din oraș și afară, precum și din veniturile moșiei, se vor cheltui cu obștească chibzuire și hotărîre a orășenilor în înfrumusețări și clădiri publice ale orașului, cum biserici, școli, poduri, cișmele și alte asemenea“.

La început a avut 3 clase, 45 elevi și 3 profesori pe: I. Bran, Hr. Zlatovici și D. Moiescu.

În 1876, a trecut sub direcțiunea Prof. D. Moiescu.

După războiul pentru independență, gimnaziul a avut o altă serie de profesori și directori și s'a transformat în gimnaziu clasic, subvenționat de Minist. Instrucțiunii. Directorii cari au condus această școală din 1889 până în prezent, sunt:

Liceul de băieți „Alexandru Ghica“

Dela 1889 — 1891 C. Hogaș. Dela 1892 — 1898 A. Aricescu. Dela 1898 — 1901 Dem. Bunescu. Dela 1902 — 1904 Velichi. Dela 1904 — 1905 S. Zottu. Dela 1906 — 1912 D. Mihăescu. Dela 1912 — 1914 G. Munteanu, apoi d-l G. Zugrăvescu, d-l D. Mihăescu, Pr. Ilie Bădulescu, d-l Cornel Banu și în prezent iar d-l D. Mihăescu, care se poate considera că a fost unul din stâlpii susținători ai acestei instituții.

În anul 1903, din cauza impuținării elevilor, gimnaziul s'a desființat, începând cu clasa I-a astfel: în 1903 — 1904 clasa I-a, în 1904 — 1905 clasa II-a, în 1906 — 1907 clasa III-a.

În anul 1909 — 1910, s'a reînființat prin stăruința orașenilor și a directorului D-l D. Mihăescu, începând să funcționeze iar cu toate clasele.

Din anul 1922 i s'a înființat și cursul superior, prin stăruința părinților elevilor și a profesorilor școlii. În anul 1929, a avut cursul liceal complet, dând prima serie de bacalaureați. Până în prezent, liceul „Alex. Ghica“ a dat 116 bacalaureați, iar dela înființare și până astăzi, școala aceasta a dat o mulțime de elemente de frunte care fac fală neamului nostru, dintre care unii sunt ingineri, alții medici civili și militari, profesori, arhitecți, farmaciști, avocați, magistrați, institutori, învățători, ofițeri, preoți, comercianți, etc.

D-l D. Mihăescu
Directorul Liceului de Băci

În prezent, cursul superior al liceului (numai cl. V), este extrabugetar deoarece, din cauza crizei financiare, elevii imputându-se, Ministerul Instrucțiunii a hotărât să întrețină pe socoteala sa numai cursul inferior.

Corpul profesoral al școlii este următorul: D-nul Dumitru Mihăescu, director și profesor de franceză, la

cl. II, III, și a IV; Matilda Bleescu franceza I și V; D-nii: R. Mihăescu, matematica; R. Mustață geografia și istoria; D-ra Euf. Caprițescu, chimie șt. naturale; Cornel Banu, l. română; Pr. N. Georgescu religia; Virg. Popescu, latina; Mathias germana; V. Niculescu, gimnastica; S. Botez, muzica; desen, caligrafie, liber.

Liceul de Fete. În timpul războiului, 1916–1918, au luat ființă 2 pensioane de fete, unul sub conducerea prof. El. Grigorescu și altul sub conducerea D-nei Cecilia Zugrăvescu. Mai târziu, ivindu-se o rivalitate între cele două pensioane, părinții elevelor s'au agitat pentru înființarea unui liceu de fete de stat. Parte din profesorii și profesoarele dela ambele pensioane, în frunte cu D. Enescu Stâlpeni, d-l C. Gădea, d-na El. Curpen și d-l Dr. I. Levy, au încurajat și sprijinit dorința cetățenilor. În cele din urmă au format un comitet sub președinția prof. D. Enescu Stâlpeni și au intervenit pentru înființarea liceului, în anul

D-l Prof. C. Gădea

1920. În toamna anului 1920 s'a obținut dela Minister aprobarea, iar pe la sfârșitul lunii Octombrie a și luat ființă, sub direcțiunea d-nei prof. El. Curpen. În primăvara anului 1923, comitetul școlar sub președinția d-lui

prof. de matematici C. Gâdea, a luat inițiativa clădirii unui local propriu.

E de remarcat că d-l prof. C. Gâdea, a pus multă stăruință pentru înființarea acestui liceu și ca instituție și ca local, iar ca profesor la liceele de băieți, de fete și școala normală, a fost un dascăl cum puțini au trecut prin Alexandria. Intre anii 1929—1933, d-sa a fost inspector șef al regiunii de inv. București, iar în prezent e prof. la liceul Șincai din Capitală.

Primarul de atunci, Al. Macavei, a cedat școalei 1 Ha. din piața dela vale pe care s'a și construit localul, chiar în vara aceluia an. În toamna lui 1923, liceul

Liceul de fete

a intrat în localul propriu și s'a intitulat liceul „Lumina“.

Încă din anul 1921, liceul a început a funcționa și cu curs superior. În anul 1932, i s'a desființat cursul superior de către Minister.

Astăzi liceul e tot sub direcțiunea d-nei prof. El. Curpen și are aproape toate profesoarele titulare. Dela înființare și până acum, liceul a dat următorul număr de absolvente:

1920/21 . . .	cl. IV	20	1928/29 . . .	cl. VII	14
1921/22 . . .	" V	20	1929/30 . . .	" VII	19
1922/23 . . .	" V	19	1930/31 . . .	" VII	20
1923/24 . . .	" V	15	1931/32 . . .	" VII	13
1924/25 . . .	" VI	22	1932/33 . . .	" IV	16
1925/26 . . .	" VI	21	1933/34 . . .	" IV	13
1926/27 . . .	" VIII	19			
1927/28 . . .	" VIII	11			
				Total	242.

Parte din aceste absolvente, care au urmat mai departe, au îmbrățișat cariere frumoase ca: profesoare, farmaciste, învățătoare, etc.

Corpul profesoral actual al școlii este următorul: D-nele: Elena Curpen directoare și prof. de l. româna; Smaranda Arhip matematică; El. Teodoru franceză; Fevronia Iftimovici șt.-naturale; Nicolaef geografia și istoria; D-rele: Florica Colfescu muzica; Marinescu desen și caligrafia; Venera Rădulescu gospodărie și lucru; Pr. Șt. Popescu religia și latina; d-l C. V. Nicolescu gimnastica.

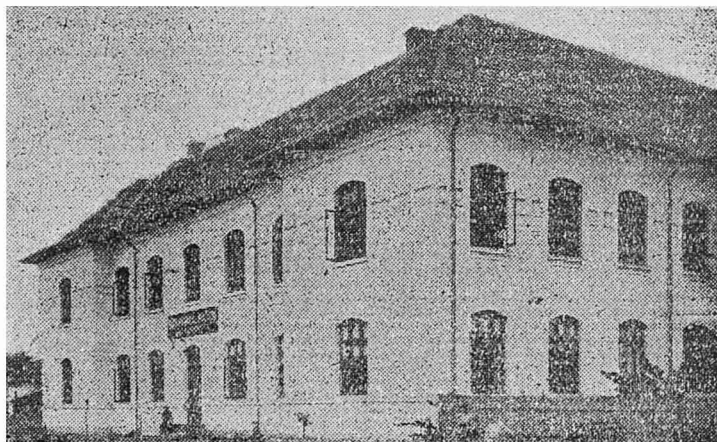
In prezent, cursul super. este desființat. Școala funcționează numai cu 4 clase.

D-na ELENA CURPEN
directoarea liceului de fete

Școala profesională de fete s'a înființat în anul 1905 și a durat până în anul 1916. Conducerea a avut-o în tot timpul d-na prof. Elena Curpen. Această școală a fost subvenționată de comună și județ.

Școala normală de băieți s'a înființat în anul 1915 din inițiativa d-lui N. Racotă, prefect pe atunci, A. Văcăreanu, primar, S. Zamfirescu, revizor școlar, Dr. I. Levy, R. Lefescu, G. Popescu, învățători și a altor intelectuali ai orașului. Cel dintâi director a fost prof. de pedagogie Mih. Rădulescu, doctor în filosofie.

Școala Normală

În timpul războiului n'a funcționat. După război, în 1918, a reintrat în funcțiune sub direcțiunea mult regretatului profesor de pedagogie, D. Enescu Stâlpeni. Sub conducerea acestuia, școala normală a avut o reputație demnă de remarcat, atât ca activitate școlară, cât și ca activitate extra-școlară, ajungând până acolo

că, în afară de frumoasele șezători pe care normaliiștii împreună cu directorul lor le organizau în oraș, mergeau și în centrele mai de seamă ale județului, făcându-se astfel legătura sufletească între săteni și viitorii învățători.

În anul 1921, școala a trecut sub direcțiunea d-lui G. Atanasiu, iar în 1923, D. Enescu Stâlpeni a reluat din nou direcțiunea școalei, când s'a făcut și inaugurarea localului care se vede și astăzi. În anul 1928, murind D. Enescu, școala a trecut în mod provizoriu, sub direcții diferite după care e numit în 1929 ca director d-l prof. V. Nicolaescu. Intreținerea normaliiștilor se face prin burse dela Stat, precum și din produsul a 40 pogoane pământ, proprietatea școalei.

În prezent directorul școalei normale e d-l prof. Aurel Dinulescu. Situația numerică a absolvenților acestei școale, dela înființare până astăzi e următoarea :

† DIM. ENESCU-STÂLPENI —
fost director al Școalei Normale

Anul 1920	45.	Anul 1928	68.
" 1921	51.	" 1929	15.
" 1922	31.	" 1930	44.
" 1923	31.	" 1931	64.
" 1924	56.	" 1932	37.
" 1925	64.	" 1933	92.
" 1926	88.	" 1934	46.
" 1927	55.	Total absolvenți	787.

Majoritatea acestora sunt învățători în județele Teleorman și Vlașca.

Personalul didactic al școlii, în prezent, este următorul: D-l Aurel Dinulescu, director și profesor de l. română d-nii R. Mustăță istorie, R. Mihăescu matematică, curs superior; Virg. Popescu limba română; Fl. Crețeanu pedagogie; D. Iancovici fizico-chimice și matematica curs inferior; I. Parfenie geografie; d-na Matilda Bleescu franceză; d-ra Maria Botez șt.-naturale; d-nii V. Nicolescu gimnastică; Șt. Popa caligrafie și desen; G. Rusnac lucrul manual și S. Botez muzica și vioara.

Școala de agricultură. A fost înființată la 1 Septembrie 1903, prin cedarea terenului în suprafață de 102,88 ha. de către primăria Alexandria, din moșia sa.

Până în anul 1912 a avut titulatura de „Școala de agricultură și comerț“, deoarece avea și o secție comercială. Dela 1912 însă până în prezent este numai școală de agricultură.

În anul 1924, i s'a mai afectat de către Ministerul Agriculturii încă 50 ha. teren, din moșia Nanov, așa că școala posedă astăzi 152,88 ha. teren în două trupuri: Alexandria și Nanov.

Dela înființare școala a avut regim de internat, făcând excepție numai cu elevii originari din Alexandria.

Până în anul 1925, a funcționat cu 4¹/₂ ani. Elevii făceau 3 ani curs și 1¹/₂ ani practică, pe la fermele statului sau particulari.

Dela 1925 până la 1929, când s'a modificat programa și regulamentul școlilor de agricultură, elevii

fac 4 ani curs teoretic și practic. Dela 1929 incoace, elevii fac numai 3 ani curs și practică și apoi se prezintă la examenul de absolvire.

Școala are până în prezent, 431 absolvenți, în mediu cam câte 14 anual.

E regretabil că și aceștia, puțini cați sunt, majoritatea după ce absolvesc, iau calea funcțiilor. Foarte puțini pun în practică cele învățate.

Personalul didactic al școlii, în prezent, e următorul: D-nii Tihon Cojocaru prof. de viticultură, pomicultură și director; N. Gârneață, zootehnie; Iulian Peteanu agricultură; N. Popescu, cultura generală; G. Bivol și M. Enache, șefi de cultură; G. Colfescu, secretar.

Atenee

În Alexandria se cunosc activități periodice de atenee populare, încă din 1868. S'a găsit o publicație din 28 Decembrie 1868, semnată de președintele Ateneului Român din Alexandria, în care se făcea cunoscut că „d-l Anghel Repanovici va ține curs la școala de adulți dela No. 1“. Secretar era V. Nanu institutor. În decursul timpului s'a desființat, dar în anul 1900 iar s'a înființat având sediul la gimnaziu. Tot înainte de război, corpul didactic primar avea o activitate culturală bine cunoscută și apreciată de orășeni. Aceasta consta atât din conferințe didactice în ședințele intime ale institutorilor, cât și mai ales din șezători populare la școala No. 1 de băieți. După război, directorul școlii normale Dum. Enescu-Stâlpeni, reînființează activitatea șezătorilor populare, între anii 1918-1927 având sediul întâi la gimnaziu, apoi la școala normală.

Aceasta a fost perioada cea mai bogată și mai apreciată de șezători populare din Alexandria. Era ajutat în partea artistică de corul și orchestra școlii normale și de elevii cu talente artistice atât dela școala normală, cât și dela liceele de fete și de băieți. Prin 1929, după moartea lui Enescu-Stâlpeni, activitatea s'a slăbit reluându-se iar sub directorul actual al școlii normale Aurel Dinulescu, la 19 Ianuarie 1933, în sala de festivități a liceului de băieți. De data aceasta încep să ia parte la activitatea ateneului și personalități de cultură înaltă din București.

Coruri.

Alexandria în decursul timpului a avut și coruri și orchestre periodice bine organizate, înființate de obicei de maeștrii de muzică dela liceul de băieți sau dela școala normală. N'au activat sub formă de societăți și aveau elemente atât dintre școlarii talentați cât și dintre amatorii de muzică ai orașului. Cele mai recente înjghebări muzicale se cunosc începând din anul 1921, o orchestră a corpului didactic și elevii școlii normale sub conducerea d-lui S. Botez, apoi corul religios al bisericii catedrale „Sf. Alexandru“, sub conducerea d-lui S. Botez și a d-lui Ilie Brătescu, avocat.

În prezent există corul asociației muzicale, de sub conducerea tot a d-lui S. Botez, maestru de muzică și vioară la școala normală și liceul de băieți.

Publicații.

După ce Alexandria și-a format instituțiile de cultură necesare, după ce parte din cei ce au trecut prin școlile orașului, au studiat și au căpătat cultură mai

superioară în școli mai înalte și după ce prin elementele astfel pregătite, viața socială și culturală a început a pulsa mai cu putere, frunțașii orașului, în majoritate intelectualii, au simțit nevoia a se manifesta și în scris, prin gazete și reviste, pe toate țărmurile: literar, politic, social, didactic, sanitar, etc.

Toate gazetele sau revistele apărute au durat însă perioade mici, fie că n'au avut cu ce să se susțină materialicește, fie că entuziasmul care le-a creat s'a stins degrabă. Mai jos se arată numele lor, după cum urmează :

In 1890 a apărut „Steagul liberal“ scris și susținut de politicianii liberali.

In 1894 a apărut „Alegătorul liber“ ziar liberal.

In 1903 a apărut „Alexandria“ ziar conservator.

In 1903 a apărut „Timpul“ ziar conservator.

In 1906 a apărut „Școlarul“ revistă didactică, de A. Ivanovici.

In 1906 a apărut „Șoapte vesele“ ziar literar, de Dr. Fl. Sărățeanu.

In 1907 a apărut „Urzica“ ziar literar social, de Dr. Fl. Sărățeanu.

In 1907 a apărut „Conștiința țăranilor“ ziar social, de I. M. Iliescu.

In 1907 a apărut „Vremea nouă“ ziar social de Anton Văcăreanu.

In 1908 a apărut „Liberalul“ ziar politic liberal.

In 1910 a apărut „Vocea Democrației“ ziar politic conservator.

In 1914 a apărut „Viața Teleormanului“ ziar politic conservator.

In 1923 a apărut „Gazeta Alexandriei“ ziar social independent.

In 1924 a apărut „Datoria socială“ ziar social, de Har. Rădulescu.

In 1927 a apărut „Rândunica“ ziar social, de Dr. G. Ulieru.

In 1932 a apărut „Speranța“ ziar literar social, de N. Ionescu, librar.

In 1933 a apărut „Citește-mă“ ziar literar social de V. Vasilescu, librar.

In 1934 a apărut „Vitrina“ ziar social.

In prezent nu mai apare din toate acestea decât ziarul „Speranța“ și câte odată „Vitrina“.

Prin publicațiile arătate, Alexandrenii își susțineau, unii din ei, credințele politice, alții își dedeau la iveală talentele literare, alții dezbăteau cu seriozitate și competență chestiuni și necesități de ordin edilitar și social.

Unele din ele au fost manifestări de sentimente pornite din suflete curate și idealiste, altele au servit ca mijloace de organizație politică și totuși n'au lipsit nici acelea care s'au scris mai mult dintr'un sentiment de *a fi la modă*.

* * *

Făcând o schiță asupra activității culturale a acestui oraș, dela întemeiere până în prezent, vom putea-o împărți în 3 etape. Intâia etapă se marchează dela înfiriparea primei școale până la 1873, când s'a înființat gimnaziul, care a înălțat nivelul cultural al frunțașilor.

A doua etapă incepe dela 1873, până la războiul

cel mare, când școalele primare s'au înmulțit și au căutat să cuprindă majoritatea copiilor în vârstă de școală.

Cea din urmă etapă e dela război și până astăzi, când s'au înmulțit școalele secundare cu cicluri de învățături mai superioare. În timpul acesta, Alexandria și-a mărit repede numărul licențiaților și întru câțva și al doctorilor.

În general, activitatea culturală s'a manifestat atât în școală cât și în afară de școală.

E de remarcat că activitatea extra-școlară, a început-o corpul didactic primar. Deaceia până la războiul cel mare, Alexandrenii cunoșteau mai bine pe înștitu-tori, pe care îi apreciau foarte mult și de care erau mai strâns legați sufletește, în comparație cu profesorii de care nu se apropiau.

Nu e mai puțin adevărat, că profesorii secundari erau mai mult trecători pe la gimnaziul orașului și din pricina aceasta poate orășenii nu-i prea cunoșteau.

Privind rezultatele muncii dăscalimii alexandrene, constatăm cu admirație, realizări frumoase, încununate de succes și ce e mai îmbucurător este că desfășurarea aceasta a activității culturale e în plin progres, ceea ce se constată și din graficele de mai jos!

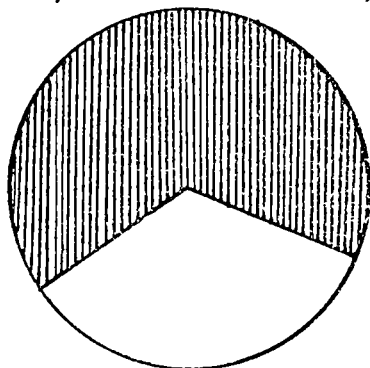
Sperăm că peste ați 50 de ani, sectorul negru al analfabeților să dispară cu desăvârșire.

La toate aceste realizări frumoase, a contribuit cu munca sa de profesor de religie, timp de 40 de ani la liceul de băeți, neobositul preot Ilie Bădulescu, căruia mulți ai săi, foști elevi, lui datoresc situațiile de seamă ce le ocupă.

Astăzi, venerabilul preot este pensionar și se ține cură de rezultatele strădaniei sale, privind fericit peste

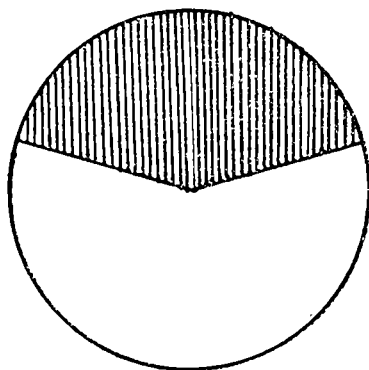
Starea culturală în 1899

 analfabeți	 știutori de carte
7165 66%	3633 34%

Starea culturală în 1930

 analfabeți	 știutori de carte
6444 42%	9059 58%

ogorul, pe care a semănat și a dat roade însuțit.

În legătură cu viața culturală a acestui oraș, nu se

poate uita nici mult regretatul librar Anghel Vasilescu, om cu însușiri alese, care totdeauna cu cuvântul, cu

† ANGHEL VASILESCU

fapta și cu toată inima, a ajutat mult și desinteresat toate mișcările culturale, atât din oraș cât și din județ.

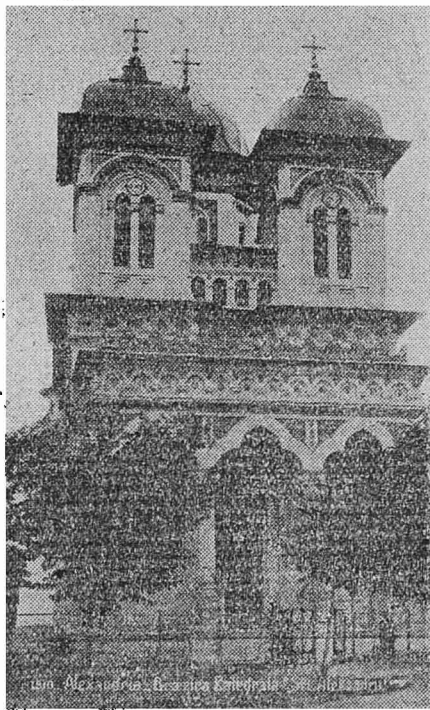
B I S E R I C A

Până la 1836, creștinii orașului se serveau de biserică din Băcăeni. Fiind însă prea departe de nouile așezări, ei au stăruit cu toții, oferindu-se a contribui cu bani, materiale și brațe de muncă, spre a se clădi o nouă biserică, chiar în mijlocul orașului. Inițiativa aceasta avu urmări atât de neîntârziate, încât în primăvara aceluiaș an, construirea din lemn, un locaș, pe terenul unde se află astăzi marea catedrală.

S'a sfințit în ziua de Florii, cu hramul „Sf. Alexandru“. Primul preot a fost preotul Teodosie Economul, care a păstorit aci până la sfârșitul vieții sale și care a fost unul dintre cei mai venerați preoți ai Ale-

xandriei. Tot la această biserică, contemporan cu pr. Teodosie și alții după el, au fost preoții: Tudorache din Atârnați care a slujit și ca protopop al județului, pr. Barbu din Șovărăști, Enache din Țigănești.

1. *Catedrala Sf. Alexandru.* Mai târziu, în anul 1875, s'a început zidirea falnicii biserici de astăzi, ce se înalță lângă grădina publică. S'a terminat de abia

Biserica Catedrala „Sf. Alexandru“

în anul 1896, din fondurile comunale, paroh fiind Pr N. Teodorescu. A fost pictată de pictorii Lukian și Artachino.

Preoții care se cunosc că au slujit de pe la anul 1868, sunt: Pr. Ion Eftasias, Pr. Neagu Miceanu, Pr. Radu Iliescu, Pr. Ion Căprescu, Pr. D. Miceanu, Pr. A. Popescu, Pr. Nic. Teodorescu și Pr. Ilie Bădulescu, care a fost mult timp paroh al bisericii.

2. *Biserica Sf. Apostoli*. E zidită la 1842 de enoriași prin stăruința Pr. Ghiță Georgescu. E așezată pe strada Carol I. Are o pictură minunată, lucrată de

Biserica „Sfinții Apostoli“

pictorul Gh. Ioanid, elevul pictorului Gh. Tătărăscu. Preoții cari au slujit în această biserică, dela început sunt:

Pr. Barbu duhovnicul, Pr. Costea, Pr. Stoica, Protopopul Ion Văleanu, Pr. Dumitru Stăncescu, Pr. C-tin Marinescu, Pr. Al. Popescu, Pr. Ghiță Georgescu, Pr. Ion Ionescu, Pr. Nicolae Teodorescu și Pr. Ștefan D. Popescu econom siavro for, fostprotopop al jud. Teleorman, circ. Alexandria și în prezent paroh al bisericii.

3. *Biserica Sf. Nicolae* zidită dela început de enoriași în anii 1848 — 1850 și restaurată în 1932, tot de enoriași sub îndemnul Pr. Nedelea Georgescu. E așezată pe strada Carol I, colț cu Elena Doamna.

Preoții deservenți dela început, sunt: Pr. Rizea, Protopopul Anghel, Pr. Dobre Rizea, Pr. Badea Demetrian, Pr. Petrache Rizescu și Pr. Nedelea Georgescu actualul paroh al bisericii.

4. *Biserica Sf. Împărați*, datează din 1854, zidită de enoriași. E așezată pe str. Carol I, în fața străzii frații Buzești.

Preoții care au slujit dela început, sunt: Pr. Albu, Pr. Mănăilă, Pr. Ion Voivozeanu, Pr. Radu, Pr. Marin Albulescu, Pr. Hristache Sfeatcu, Pr. Ilie Ciobănete și Pr. Gh. Tuinea actualul paroh al bisericii.

5. *Biserica Sf. Adormire*. Actuala biserică datează dela anul 1858, fiind zidită de ctitorii Rașcu Ivan Galina cu ajutorul enoriașilor, reparată în 1923—1924 de enoriași, prin stăruința Pr. Ștefan D. Popescu. E așezată pe str. Carol I spre extremitatea dela S. E. Preoții, cari au slujit dela început în această biserică, sunt: Pr. Dumitru, Pr. Gheorghe, Pr. Vlase, Pr. Tudorache, Pr. Badea Demetrian, Pr. Ghiță, Pr. Ion Moisescu, Pr. Ștefan D. Popescu și Pr. Gh. Stăiculescu parohul bisericii și protopop al circ. Alexandria în prezent.

6. *Biserica Cuvioasa Paraschiva (Sf. Vineri)* zidită din temelie în 1859, de ctitorul Bojan Lalu, cu ajutorul enoriașilor. S'a zugrăvit abia în 1871. A fost reparată radical în 1886 în timpul Pr. paroh, Alex. Ghelican. E așezată pe str. Negru Vodă.

Preoții deservenți: Pr. Ivan dohovnicul, Pr. Vasile duhovnicul, Pr. Bogdan Bobe, Pr. Alexandru Ghelican, Pr. Ion Ionescu și Pr. Pantelimon Ionescu, actualul paroh al bisericii.

Pentru populația orașului, numărul acesta de biserici e destul de mare, ceea ce dovedește că locuitorii Alexandriei au avut multă atenție și față de Dumnezeu. Căruia I-au înălțat atâtea lăcașuri, numai cu puterile lor materiale.

De aci se mai poate deduce că populația acestui oraș, 97,7 la sută creștini ortodoksi, este evlavioasă. Într'adevăr faptul nu e numai o simplă deducție, ci este constatat prin numărul relativ mare al credincioșilor, ce frecventează mai toate bisericile, în afară de catedrală care e mai puțin frecventată, precum și din strictețea cu care credincioșii practică rânduelile creștinești, în toate ocaziunile.

STAREA ECONOMICA

Deoarece orașul este așezat, după cum s'a arătat la început, pe una din câmpiile cele mai mari și mai rodnice, ale țării, bogăția cea mai de frunte pe care se sprijină viața sa, este în primul rând *agricultura*; deci și ocupația celor mai mulți dintre locuitori, e *agricultura*.

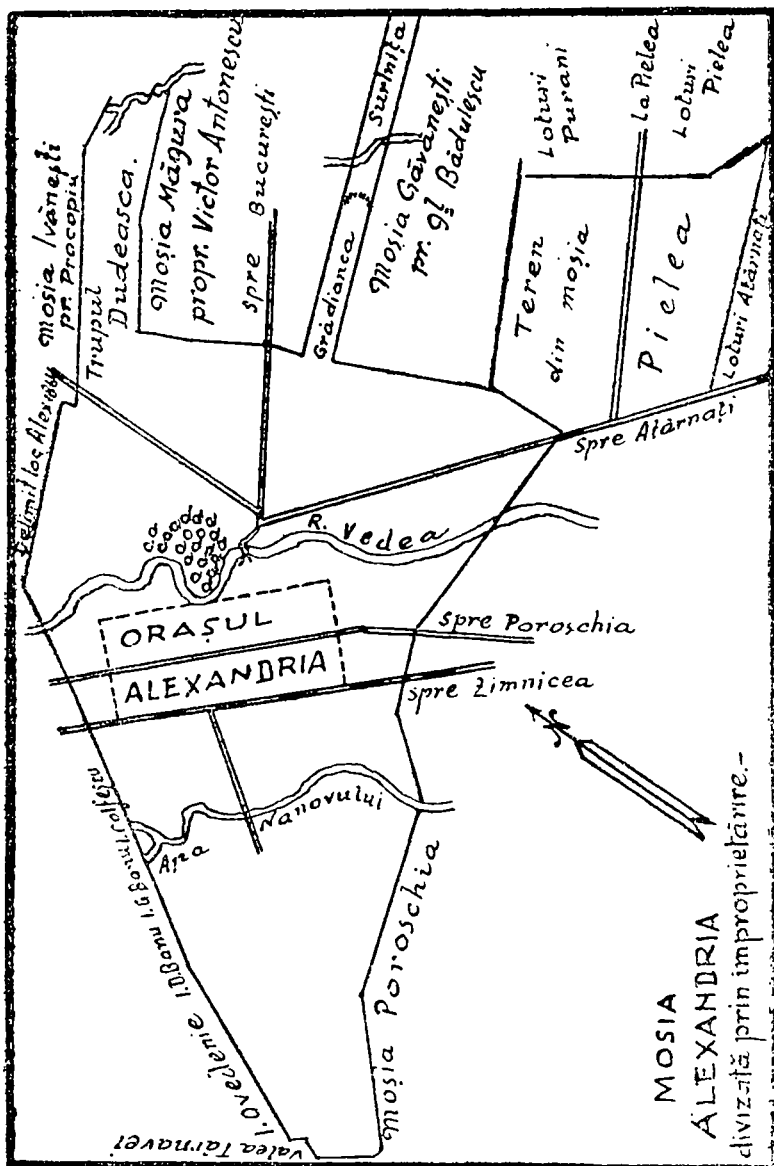

O familie de plugar

De jur împrejur, moșia acestei comuni, era în suprafață de circa 5000 pogoane, pământ arabil și islaz. Viile aveau o suprafață de 753 ha., iar pădurea 50 ha., după o statistică din 1897.

Astăzi, suprafața ocupată de vii este de 450 ha., de pădure de 15 ha., islazul 400 ha., iar terenul arabil

de 4936,25 ha., din care 2176,11 ha., vechea moșie a Alexandriei, iar 2760,14 ha., afectat din trupul moșiilor Nanov, Adămești și Pielea.

Cu terenul arabil au fost improproprietați agricultorii ce n'aveau pământ.

Înainte de improproprietărire, moșia fiind a statului, plugarii alexandreni obțineau pământ în arendă.

Prin improproprietărire care s'a făcut în anii 1922—23, cei îndreptățiți au obținut pământ, în proporția următoare: 78 locuitori dela 0,50 ari — 4,50 ha., 675 locuitori cu loturi tip de 5 ha., în total 753 improproprietați.

Restul pământului s'a împărțit instituțiilor: școlai normale, ministerului de război, câmp de instrucție, cantoanelor tehnice, etc.

Pământul, în compoziția sa, este în mare parte humos calitatea I-a, făcând parte din regiunea I-a. Pe alocuri prezintă și petece argilo-nisipoase, cum sunt și colinele din spre apus de oraș, unde se întind viile.

Pe pământul arabil, Alexandrenii seamănă: grâu, porumb, orz, ovăz, mei, floarea soarelui, mohor, mai puțin în, cânepă, fasole, mazăre, cartofi, petece de încercare cu bumbac, etc. În grădinile de zarzavat de pe marginea râului Vedea, se cultivă: varză, ceapă, usturoi, cartofi, pătlăgele roșii, vinete, bamii, conopide, ardei, pătrunjel, mărar, pepeni verzi și galbeni, castraveți, dovleci, dovlecei, varză, morcovi, sfeclă, fasole țucăr și grasă, mazăre, lăptuci, ridichi de lună, gulii și praz.

Producțiunea cea mai de seamă dintre toate acestea o are grâul și porumbul, apoi ovăzul și orzul.

Însămânțări făcute în anul 1933:

Grâu	Porumb	Ovăz	Orz	Mohor și porumb furajer	Pepeni, grădini de zarzavat, etc.
2336 ha	1900 ha	236 ha	180 ha	220 ha	64,25 ha

În 1934, culturile s'au făcut pe aceleași suprafețe. Cantitatea de grâu recoltată la ha. în mediu, e de 18 — 20 hl., de porumb la fel, de orz și ovăz câte 22 — 25 hl.

Prețurile variază în raport cu cantitatea anuală de producție a țării, cu valoarea monedei și alte cauze.

Se produc atâtea cereale încât îndeestulează consumul orașului și încă rămân pentru export.

Exportul se face în cea mai mare măsură cu trenul.

Pentru îndrumarea și supravegherea culturilor acestei moșii și a altora din împrejurimi, există aci un serviciu agronomic regional.

A doua bogăție agricolă o formează viile, așezate pe colina din apusul orașului, expusă cu fața spre răsărit.

Locuitorii cari au vii îngrijesc cu multă pricepere și dragoste, căutând să pună varietățile cele mai de seamă de vițe. Se obține un vin excelent dar care nu se poate conserva ca vinurile de deal. Producțiunea anuală e de peste 16000 hl. Parte din acest vin se consumă în oraș. Parte se cumpără de cârciumarii din satele vecine. Pentru complectarea consumului local, se mai importă și alte cantități de la dealuri. Se numără în acest oraș ca la 598 proprietari de vii.

Grădinile de zarzavaturi de pe malul Vedii, înainte de campania din 1913, erau muncite de grădinari bulgari, veniți anume în acest scop din Bulgaria. Pe la sfârșitul lunii noembrie, plecau în țara lor, ducând tot deodată, sume importante de bani, agonisite de pe urma zarzavaturilor. În schimb piața Alexandriei era totdeauna îmbelșugată de tot felul de zarzavaturi și populația era

foarte mulțumită, atât de calitatea zarzavaturilor, cât și de prețurile lor cari erau destul de ieftine.

După război, Bulgarii specialiști grădinari n'au mai fost primiți în țara noastră și s'a cunoscut. Grădinile au început să fie muncite de Români, cari nu cunoșteau meseria grădinării. Din cauza aceasta, grădinile erau puține, iar producțiunea mică și de calitate inferioară. Micșorându-se cantitatea zarzavaturilor și prețurile se măriseră, încât populația suferea, fiind nemulțumită și de calitatea și de prețul zarzavaturilor.

Uneori, ducea lipsă totală de anumite feluri de zarzavaturi cari cereau o îngrijire mai specială.

Trecând însă timp, au început și locuitorii alexandreni și de prin împrejurimi, să se ocupe cu această meserie, mai ales că vedeau că e și bănoasă. În prezent, în jurul orașului, sunt multe grădini de legume și zarzavaturi, cari indestulează piața Alexandriei aproape tot ca înainte de război.

O altă bogăție o formează vitele.

În anul 1934, Alexandria posedă: 934 cai, 387 boi, 392 vaci, 2991 oi, 12 bivolițe, 75 capre și 930 porci.

Comerțul.

Acest oraș s'a născut din pricina unui conflict, în urma căruia comercianții nemulțumiți de proprietarii locurilor pe care și făceau negoțul, s'au răzvrătit, căutând alt loc pentru comerțul lor.

Punctul cel mai propice pentru acest scop, a fost ales aci, unde e Alexandria. Așa dar, acest oraș, din primele momente, a fost hotărît a fi și un centru comercial,

fiind croit chiar de comercianți și fiind așezat în locul potrivit comerțului.

Necesitatea așezării în acest punct, a venit de acolo că celelalte târguri și orașe ca: Giurgiul, Turnu Măgurele, Roșiorii și Zimnicea erau prea departe de această regiune plină de sate de plugari harnici și bogați, cari pe deoparte aveau nevoie de un debușeu de desfacere a produselor lor, iar pe de alta, aveau nevoie de un târg de unde să se aprovizioneze cu unelte de muncă, materiale de case, îmbrăcăminte, încălțăminte, etc. Iată dar ce a determinat cu atâta hotărîre pe răzvrățiții negustori ai Mavrodinului și Zimniciei să se așeze pe acest teren, socotit atât de favorabil scopului urmărit.

Cel dintâi comerț ce s'a cunoscut dela clădirea primei colibe, a fost cel de băuturi și aceasta din pricină că prin comunele vecine băuturile erau monopolizate de proprietarii moșiilor, potrivit dispozițiilor regulamentului organic. Imediat după acest comerț, a urmat acela de obiecte casnice și alimente coloniale, după cum se constată și din plângerea primilor comercianți către domnitorul Alexandru Ghica, când au arătat că li s'au stricat mărfurile în prăvăliile închise. Puțin după aceasta, s'a înfiripat comerțul de vite și cereale.

În cursul anului 1837, prăvăliile se înșesau pe strada din mijloc, strada Fondatori, astăzi str. A. Văcăreanu, rânduite una lângă alta și tixite de mărfuri pentru toate trebuințele. Elementul negustoresc, din primele momente ale înființării orașului, a jucat rolul cel mai important, orice îmbunătățire pentru oraș fiind făcută prin negustori și uneori, lucrări aproape numai pentru

interesul lor cum de ex: podul de lemn peste Vedea, mai târziu înlocuirea acestuia cu cel de fier de astăzi, poșta dela marginea orașului, pentru cursele zilnice spre București, piețele, gara construită în 1895, cursele de autobuze din zilele noastre, etc.

Cel mai de seamă comerț al orașului, adică cel de cereale, a luat avânt cu adevărat, în anul 1882.

În vederea aceasta, s'au construit magazine numeroase dintre care, unele din ele se văd și astăzi.

Tot în vederea acestui comerț, au fost destinate și cele două piețe mari, cea dela deal și cea dela vale, unde Vinerea se face totdeauna târg.

Viața orașului a fost și este și astăzi în strânsă legătură cu aceste piețe de cereale.

Pe la sfârșitul secolului al XIX-lea, această strânsă legătură între negoțul de cereale și viața orașului este concretizată prin exprimarea: „Merge dubla, merge și

târgul". De când s'a înființat camera de comerț, piața de cereale a rămas numai cea dela deal, piața Mihai Bravul.

Vinerea dimineața, depe la ora 4, se îmbulzesc în această piață mulțime de care, venite din diferite părți ale județului, cu tot felul de cereale, spre vânzare.

Străzile din împrejurime sunt de asemeni tixite și ele. Pe la ora 7 dimineața, samsarii și negustorii de cereale forfotesc printre țărani vânzători, probând în tot chipul calitatea mărfii. Incep tocmelile. Se rup prețurile. Negustorii de manufactură și coloniale dau și ei târcoale prin târgul de cereale ca să vadă „cum stăm cu dubla“. „Azi saltă negoțul, merge dubla“.

Tocmelile sfârșesc cu numărarea zimiților și adămașul obișnuit, la una din cârciumile din jurul pieții. După ce vânzătorii și-au depus marfa la una din magazinele indicate, se animează cellalt comerț.

Țărani veniți la oraș pentru a-și vinde cerealele și pentru a-și cumpăra lucruri de trebuințe casnice sau agricole, forfotesc ei acum pe uiiți și prin magazine, cumpărându-și pluguri, sape, seceri, vânturători, mașini de bătut porumb, butoaie, căruțe, tablă de fier, cheres-tea, cojoace, căciuli, cizme, opinci, pânzeturi, vase de pământ, lumânări, flanele, arniciuri, bumbacuri, var, lopeți, site, etc.

În ziua aceasta de târg, toți negustorii fac treabă, atât cei ce vând mărfurile arătate mai sus, cât și cârciumile și birturile țărănești, cari ospătează în cântecele lăutarilor pe cei întârziați peste ora 12. Pe la ora 1, animația descrește, iar pe la ora 2¹/₂, orașul se descongesticorează cu totul de țărănimea care pleacă în șiruri

unghi de căruțe pe toate drumurile Alexandriei și în toate direcțiile județului.

Grânele înmagazinate rămân parte din ele pentru morile orașului. Partea cea mai mare se exportă cu calea ferată în alte părți ale țării.

Șiruri de vagoane ce pleacă din gara Alexandria spre munte, gem încărcate de cereale.

Altele iau direcția spre portul Zimnicea.

E de remarcat că comerțul, în general, al orașului Alexandria, a avut o perioadă de ascesiune până în anul 1900. Până la data aceasta, cerealele întregii regiuni, n'aveau alt debușeu de desfacere decât Alexandria. De când însă au început să se înființeze cooperative, prin satele din împrejurimi și de când trenurile au început să încarce cereale și de prin celelalte gări din apropiere, comerțul de cereale a mai scăzut. Deasemeni a scăzut și comerțul de articole lucrate în ateliere: cojocărie, abagerie, căldărărie, etc., adică de când țărani se servesc de îmbrăcăminti și vase fabricate.

Această stagnare s'a observat până la război.

După această dată, comerțul a intrat iar într'o perioadă activă, atât comerțul de cereale, cât și comerțul celorlalte articole

Bâlciul e vechiul și istoricul balci al Mavrodinului, care la 1879, din cauza neînțelegerilor ce se iveau între comercianții și locuitorii Mavrodinului, a fost strămutat la Alexandria, în condițiuni avantajoase și satisfăcătoare atât pentru comună cât și pentru comercianții ce luau locuri cu chirie, în vederea așezării prăvăliilor.

Se face de două ori pe an: la Rusalii și la Sf. Maria mică. Acesta din urmă, un șir de ani s'a făcut la 30 August, la Sf. Alexandru.

Locul unde se instalează în fiecare an, e câmpul dela nordul cimitirului mare.

Are un plan foarte simetric, cu străzile în formă de raze ce pornesc dintr'un centru. Fiecare stradă e destinată unor anumite feluri de mărfuri, spre centru fiind așezate magazinele cu mărfuri mai orășenești: haine, ștofe, blănurl, mătăsuri, dantele, ciorapi, pălării, etc., precum și distractivele „comedii“, iar spre periferie mărfuri pentru gospodăriile țărănești: doniți, găleți, lopeți, furci, căruțe, albi, coșuri, vase de pământ, etc. Negustorii vin parte din T.-Măgurele, parte din Giurgiu, dar cei mai mulți din București. Activitatea începe cu o săptămână înainte de Rusalii, cu târgul de vite, unde se aduc spre vânzare, de către țăranii din județul Teleorman ori din județele vecine, cai, boi, vaci, viței, porci, etc.

Cu o zi înainte de Rusalii, când târgul de mărfuri casnice se începe, cel de vite se termină.

În ziua de Rusalii, de dimineață, coloane de căruțe se îndreaptă de prin satele județului, spre bălci, aducând în ele flăcăi și fete gătite ca de sărbătoare, gospodari cu nevestele, bătrani, bătrâne și copii, cu toți umplu târgul.

Flăcăii, fetele și copiii dau busna pe la comedii, în timp ce părinții lor își târguesc cele de trebuință pentru casă. La periferie, birturile naționale ospătează pe gospodarii cheflii cu obișnuți mititei ardeiați și cu renumita bere „Bragadiru“ ori „Azuga“, alături de țuica de „Valea Călugărească“ și de vinurile locale sau de „Dealul Mare“. Vestitele tarafe de lăutari ale Alexandriei,

în ofuri prelungi, animează veselia ce se manifestă într'o vorbărie amestecată și gălăgioasă de-ți ia auzul.

După amiazi, mai spre seară, sosește și lumea mai selectă a orașului. Cucoanele în deosebi, sclipesc în îmbrăcămințile cele mai moderne. După o scurtă vizitare, domniile cu familiile iau loc la bufetul din centru, unde cântă orchestrele cele bune ale orașului. La fel se repetă și în ziua II-a.

Toamna, la Sf. Maria mică, bălciul e mai mic și mai puțin distractiv. Se mărginește mai mult la partea comercială, fiind asortat cu tot felul de articole, în vederea aprovizionării și pregătirii de iarnă, ca: cojoace, flanele, căciuli, cizme, putini, butoaie, etc.

Comuna trage mari foloase de pe urma bălciurilor prin taxele ce încasează.

Comerțul în oraș. Orașul n'are decât 5 străzi comerciale și anume: Str. Carol I, str. A. Văcăreanu, str. Pr. Nicolae, str. Brâncoveanu și str. Bolintineanu, cari cuprind centrul. În afară de acestea, cele două piețe.

În celelalte zile, afară de Vineri, când e zi de târg, și de unele perioade din an, comerțul orașului se mărginește aproape numai la cumpărăturile ce se fac din partea orășenilor. E o activitate care n'are viața zilelor de târg.

La sezoane însă, iese din starea aceasta. Atunci este aglomerat în toată partea comercială de cumpărători mai mult dela țară, care-și târguiesc cele necesare pentru sezonul care începe. Negustorii, de obicei, sunt bine aprovizionați cu tot felul de mărfuri de sezon, aduse sau cu calea ferată dela centre mari de producție și desfacere, sau cu autobuzele dela București. E de

notat că dela 1919, de când s'a deschis linia de transport cu autobuzele, negustorii sunt mai înlesniți în comerțul lor, pentru motivul că aduc mărfurile mai repede, în mai bună stare și cu transporturi mai ieftine ca acelea ale căilor ferate. Din această cauză calea ferată pierde într-o câtva, rămânând să transporte numai mărfuri ce nu convin a fi aduse cu autobuzul de ex. : cereale, cherestea, lemne, var, ciment, benzină, petrol, mașini și unelte agricole, etc.

Nu e mai puțin adevărat însă că, de când cu linia de autobuze care transportă și pasagerii, în timp de 3 ore maximum până la București, comerțul de articole de lux a scăzut simțitor. Cauza este că populația de frunte, care de obicei se îmbracă și își gătește casa după ultima modă, în loc să-și mai procure cele trebuincioase din Alexandria, unde n'ar avea de unde alege, pleacă dimineața la București, își alege ce vrea, după gust, din atâta sumedenie de magazine și cu prețuri mai convenabile, iar seara se întoarce mulțumită înapoi. Deaceea magazine de lux în Alexandria sunt puține și acestea mai mult pentru populația din pătura mijlocie și uneori pentru incolțiții, cari de obicei târguesc dela București.

Prin urmare, privind în general comerțul Alexandriei, trebuie să ținem seama că, clienții cei mai mulți ai orașului, sunt țărani cari vin din zeci de sate ale Teleormanului și Vlăsicii și se aprovizionează cu tot ce le trebuie în gospodăria casei și a țarinei.

Din această pricină se și observă că majoritatea magazinelor sunt asortate cu mărfuri țărănești, de unde și aspectul orașului e aspect de „oraș țărănesc“.

În timpul verii, în căldura mare a lunilor Iulie și

August, în afară de Vineri, târgul Alexandriei intră într-o stare aproape generală de acalmie. În după amiaza zilelor, comercianții se apără de muște prin prăvălii. Ca să n'adoarmă, ies pe trotuare la umbră, lângă ușile prăvăliilor, unde mai toți au câte o bancă instalată, pe care să stea în așteptarea clienților.

Și străzile sunt liniștite. Ici, colo, câte un cetățean grăbit mai întrerupe această liniște cu câte un „bună ziua nene cutare“!

Cei mai de seamă comercianți din trecutul Alexandriei au fost:

- Andrei Macavei, manufactură.
- Marin Dumba, „
- Voicu Albu, cojocărie.
- Dumitru Ulmeanu, cojocărie.
- Anghel Mincu, coloniale.
- Niță Mincu, băcănie.
- Gheorghe Popescu, băcănie.
- Tudor Bratu, băcănie.
- Petre Rădulescu, băcănie, fierărie.
- Alexandru Macavei, manufactură.
- Frații Caracaș, fierărie și manufactură.
- Eleft. Ștefănescu, băuturi spirtoase.
- Ion Florescu, băuturi spirtoase.
- Gheorghe Velicu, cismar pielar.
- Ivan Cristea, pielar.
- Chircea Popescu, pielar cismar.
- Lazăr Iaciu, cismărie.
- Gheorghe Probă, cherestea.
- Vasile Nicolescu, „

Matei Rădulescu, cherestea.
 D. Angelescu, fierărie.
 Zlate Tincof, galanterie.
 Gheorghe Tincof, bogaserie.
 Anghel Vasilescu, librărie.
 S. Crișan, farmacie.

Cei mai de seamă comercianți în prezent:

N. Teodorescu, farmacie.
 N. Crișan, farmacie.
 T. Șerbănescu, drogherie.
 Dumitru Tiu, manufactură.
 Nicolae Constantinescu, manufactură.
 Ioan Țurescu, manufactură.
 Traian Tincov, manufactură.
 Ghincioiu, cherestea.
 Crineanu, „
 Marin Angelescu, cherestea.
 Mihai Grozev, hăinărie.
 V. Vasilescu, librărie.
 N. Ionescu, „

Industria.

Improprietărea țăranilor dela 1864 creiază o țără-nime independentă care năzuiește către o viață mai ci-vilizată. Satele din jurul Alexandriei încep să-și stabi-lească perimetrele.

Țăranii își fac case deasupra pământului, din gard, lipite cu pământ și acoperite cu tablă. In oraș se for-mează meseriași dulgheri cari construiesc casele țăranilor.

Agricultura ia o desvoltare mai mare și cerealele-

incep a fi mai căutate. Țărănimea se instărește din ce în ce și își schimbă portul.

În locul opincilor sparte pe care le purtau până aci, încep să poarte un fel de pantofi cu talpă, apoi ghete și cisme. În Alexandria ia dezvoltare industria încălțăminteii — cismăriile.

În epoca aceasta se deplasează inima târgului de pe strada Fondatori, care era mică, pe o stradă paralelă, dar lungă, strada Carol I, de azi.

Țăranii încep să poarte cojoace croite după modă, pieptare înflorite și nădragi cu găitane, ceea ce face să se desvolte și meșteșugul cojocăriei, precum și al abalării. Mai târziu, țărănimea instărită începe a-și procura și lucruri de menaj: tingiri, tigăi, căldări, vedre de aramă, precum și străchini, farfurii, furculițe, chiar câte un cuțit două, ceea ce încurajază și industria vaselor de aramă. O mulțime de meseriași căldărari se formează în oraș. Sătenii dela 50—60 km. depărtare, veneau să-și târguiască vase de aramă pentru daruri de nuntă. În prezent din pricina vaselor de fier, zmălțuite, meșteșugarii căldărari s'au împuținat. Și darurile s'au schimbat. Nu se mai dau vase de aramă, ci șifoniere, paturi de fier, oglinzi, scaune cu spate și alte lucruri orășenești.

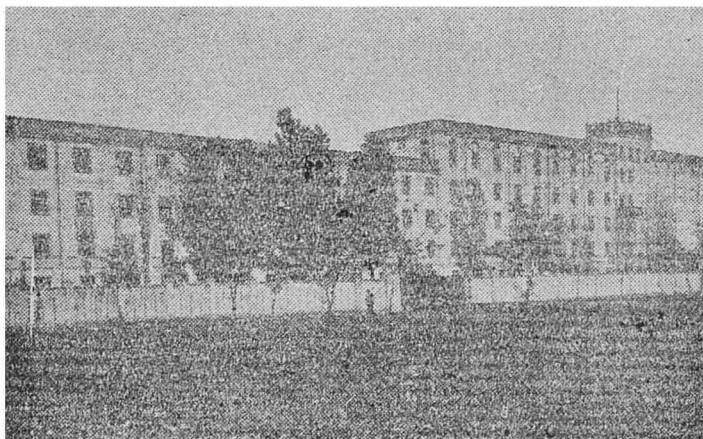
Se schimbă și uneltele de muncă. În locul plugurilor de lemn și al sistemelor rudimentare de muncă, apar pluguri de fier, semănători, secerători, mașini de tree-rat, de bătut porumb, etc. Pentru montarea și repararea lor încep a se ivi și câteva ateliere mecanice. Cea mai de seamă industrie a orașului, în prezent este industria morăritului. Este și natural ca într'un oraș din mijlocul

grânarului țării, această industrie să fie cea mai importantă.

În acest scop, orașul posedă două mori mari, cu sisteme de măcinare din cele mai perfecționate și mai moderne. Aceste mori sunt proprietățile a doi frați: una a d-lui Teodor Brătescu și alta a d-lui Andrei Brătescu.

Moara d-lui T. Brătescu e așezată pe str. Carol al II-lea, în spre râul Vedea. E clădită în 1883. La început n'avea mașini perfecționate. Când s'a renovat în 1932, s'a înzestrat cu mașini perfecționate, sistem „Diezel“ 3 cilindri 225 H. P. Macină 4 vagoane în 24 ore, fabricând făină de calitate I-a.

Moara d-lui Andrei Brătescu este și mai superioară

Mora d-lui Andrei Bratescu

A clădit-o în anul 1914. E prevăzută dela început cu instalații mai perfecționate ca ale d-lui T. Brătescu. Are mașinării sistem „Keorting“ 300 H. P. 2 cilindri. Ca clădire e foarte impunătoare, iar pe dinăuntru e chiar

luxoasă. Posedă și silozuri pentru păstrat și curățat cerealele. Macină în 24 ore 5 vagoane cereale, iar într-o săptămână circa 28 vagoane. Dă o făină foarte superioară, deaceia e cerută în multe părți ale țării. Moara aceasta are și avantajul că este așezată lângă linia ferată, ceea ce face ca să-și ușureze transportul.

O altă moară tot sistematică dar mai mică decât cele arătate mai sus, este moara „Vedea“ a d-lor C-tin Călinescu și A. Marinescu, așezată lângă Vedea, dela pod la dreapta când vii spre oraș. În prezent, aceasta e cea mai activă. E prevăzută cu mașini sistem „Keorting“ 140 H. P. Macină circa 4 vagoane în 24 ore.

D-l Andrei Brătescu mai are, alături de moara sistematică și una țărănească, cu motoare sistem „Winterhür“ 120 H. P. Macină 3 vag. cereale în 24 ore

Cea mai mică moară este a D-lui Ilie Gheorghiu. E moară țărănească motor sistem „Diezel“ 80 H. P. Macină 1 vagon jumătate în 24 ore. Acestea țărăneștile macină locuitorilor făină integrală pentru pâine de casă, în schimbul unei plăți în natură.

Orașul mai are și fabrici mai mici pentru articolele consumului local, așa după cum se arată mai departe: 5 fabrici de ape gazoase, 4 fabrici de cărămidă, 3 fabrici de țâmplărie și binale, 2 tipografii, o fabrică de gheață

Paralel cu industria mare, Alexandria mai posedă tot felul de ateliere bune: 46 de croitorie, 51 cismărie, 10 rotărie, 30 fierărie, 15 frizerii, 8 cojocărie, 3 tinichigerie, 3 cofetării, 5 mecanice, 4 ceasornicărie, 8 brutărie, 20 dogărie, 18 țâmplărie, 5 curelărie, 7 boiangerie, 6 covrigărie, 4 abagerie, 7 tăbăcărie, 2 de lumânări, 2 pălărieri, 3 tricotaie, 6 cu mașini de lână, 2 fotografi,

6 cursari, 3 căldărari, 2 modiste, 2 tipografi, 4 tapițeri, 1 caroserie.

Meseriașii Alexandriei sunt asociați într'un sindicat al lor: „Uniunea generală a meseriașilor din Alexandria“, persoană morală.

Cooperative și bănci

În 1875, s'a înființat în Alexandria o societate economică, „Teleormanul“ care avea un capital până la anul 1897, de 600.000 lei și aducea bune servicii agriculturii, comerțului și locuitorilor din localitate.

În 1904, s'a înființat banca populară „Alexandru Ghica“ cu un capital inițial de 1.550.000 lei care funcționează și astăzi, fiind de mare sprijin mai ales agriculturii,

În 1910, s'a înființat banca populară „Reazimul Meseriașilor“ cu un capital inițial de 275.254 lei, aceasta pentru ajutorarea meseriașilor.

În trecut a fost aci și o cooperativă „Cooperativa sătească Alexandria“. Făcea afaceri de mărfuri diferite, ștofe, bumbacuri, încălțăminte, coloniale, ect., venind mult în ajutorul populației orașului și înfrânând în bună măsură specula, care în anii 1925 — 1928, devenise fantastică.

Din pricina crizei care a desființat pe mulți negustori, s'a desechilibrat și aceasta. Acum e închisă și așteaptă să i se facă formele de lichidare.

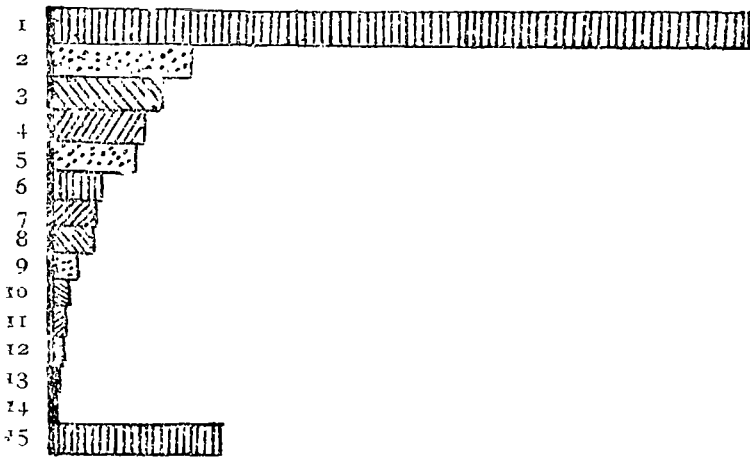
Înainte de război a avut un frumos renume și banca „Măgurele Giurgiu“, sucursala centralei din T.-Măgurele, precum și „Banca Alexandriei“. Aceasta din urmă a funcționat puțin timp, iar după război, în anul 1919, i-a preluat portofoliul, banca „Franco-Română“ cu un ca-

pital de 50.000.000 lei, sucursală a aceleia din București. A fost pusă sub direcțiunea lui Constantinescu-Alimăneșteanu și lucra mai mult cu țărănimea. Isbutise să asocieze la interese și pe agricultori dintre care mulți erau acționari.

În anul 1929, centrala și deci și toate sucursalele au dat faliment, rămânând o mulțime de deponenți cu capitalurile pierdute.

„Banca Comercială“ datează dela 11 Noemvrie anul 1910, luând ființă cu un capital inițial de 5.000.000 lei. Aceasta a lucrat și lucrează mai mult cu comercianții.

În rezumat, schema grafică de mai jos, reprezintă proporțiile în care se găsesc diferitele activități ale orașului Alexandria, în prezent.

- 1) Agricultură.
- 2) Comerț.
- 3) Manufactură, industria textilă.

- 4) Instituții publice.
 - 5) Industria metalurgică.
 - 6) Transport.
 - 7) Industria lemnului.
 - 8) Industria alimentară și tutun.
 - 9) Construcții.
 - 10) Nedecarate.
 - 11) Credit, reprezentanțe, agenții.
 - 12) Industria chimică, hârtie, tipar.
 - 13) Exploatarea subsolului.
 - 14) Alte întreprinderi.
 - 15) Diverse.
-

PREVEDERI ÎN VIITORUL ALEXANDRIEI

Ținând seama că dezvoltarea din trecut, a orașului Alexandria, a fost înrăuită de starea spirituală, culturală și în special de starea materială a regiunii, din mijlocul căreia este așezată, putem să prevedem viitorul mai îndepărtat al Alexandriei, în legătură tot cu dezvoltarea viitoare a regiunii împrejmuitoare, adică cu starea economică.

Improprietărirea țăranilor și criza economică prin care trecem, condiționată în parte de mijloacele tehnice insuficiente de exploatare, de care dispune țăranimea și pe de altă parte de scăderea valorii cerealelor, a adus o stagnare în avântul dezvoltării orașului. Astăzi putem întrevedea însă, că agricultura noastră ia o altă formă, devine pe zi ce trece mai integrală. Pe lângă cerealele care se cultivau până aici, au început a se cultiva și alte plante, precum: floarea soarelui, bumbacul, inul, cânepa și s'a început a se intensifica cultura pomilor fructiferi și viței de vie care cu câțva timp înainte de război, începuse să dispară din cauza filoxerii.

Cultivarea plantelor oleaginoase a început să determine o industrie a uleiurilor. Aproape prin toate satele învecinate, se găsesc prese de stors uleiul, care se în-

trebuiețază ca aliment, iar cojile cari rămân se fac turte și se exportă în Germania, pentru îngrășăminte.

Presele țărănești sunt imperfecte și nu pot să rafineze uleiul. De puțin timp, a apărut în Alexandria o presă mai perfecționată care dă un ulei rafinat, fără miros, cu un gust foarte plăcut. Acesta e doar un început.

Prevedem că în curând, industria uleiului de floarea soarelui va lua o dezvoltare mare și Alexandria va fi un centru exportator, dacă nu în străinătate, cel puțin în celelalte regiuni ale țării. Acelaș lucru se va întâmpla și cu uleiul de sămânță de bumbac, ținând seama că bumbacul în ultimii trei ani, a început să se cultive în suprafețe mai mari.

Paralel cu bumbacul, țărani din jurul Alexandriei cultivă inul și cânepa.

Atât inul cât și cânepa s'au cultivat și în trecutul mai îndepărtat, în cantități mai mari. Și acum se cultivă, dar în cantități mai mici.

Până la 1834, țărănimea noastră aproape nici nu cunoștea bumbacul, nici pânzeturile de bumbac, iar stămburile foarte puține intrau în țara noastră. În fiecare casă era o adevărată industrie a țesăturilor de in, cânepă și lână. Imbrăcămintea de pe dedesubt era de in sau cânepă, iar cea de pe deasupra de lână. Odată cu libertatea comerțului cerealelor românești, au intrat în țară și o mulțime de mărfuri streine în special bumbacul, pânzeturile și stămburile.

După improprietărea dela 1864, țărani din jurul Alexandriei nu-și mai fac cămăși din tort de cânepă sau de in, ci de bumbac.

Cultura cânepii și a inului scad. Ele nu se mai întrebuințează decât pentru saci, cergi și tort de năvădeală la așternuturile de lână.

Astăzi iar a luat o dezvoltare mare cultura acestor două plante.

Tot în legătură cu țesătoria, putem nădăjdui și într'o intensificare a creșterii gândacilor de mătase, având în vedere că regiunea Alexandriei e foarte propice pentru această cultură.

Dudul crește cu foarte mare ușurință, în special pe văile râurilor Teleorman, Vedea, Urluiul și Călmățuiul. În ultimul timp, chiar s'a intensificat creșterea gândacilor de mătase.

Țărăncile, din partea locului, își fac cămăși de sărbătoare, ștergare și perdele de borangic. Deci o industrie a mătăsii naturale, în Alexandria s'ar putea localiza.

Criza economică a mai pus în imposibilitate pe țăranul nostru să cumpere produse streine manufacturate în deosebi: pânzeturi, stămburi și fire de ață pentru țesut. Deaceia au încercat cultura bumbacului care a dat rezultate foarte frumoase, mai mult decât se așteptau economiștii și agronomii noștri. Astăzi, mai toți țăranii din părțile acestea, cultivă dela 10—50 ari cu bumbac. În 1933, când timpul a fost foarte rece, bumbacul nu s'a copt, dar țăranii noștri de prin Teleorman nu s'au descurajat. L-au cules așa crud și l-au copt în cuptor.

Din bumbac au început a toarce fire groase de bătut, cu care țes pânză groasă de cămăși, fețe de mese, cuverturi și chiar haine subțiri de primăvară și vară. Lucrul bumbacului cere muncă multă și pricepută, pentru

scoaterea sâmburilor și pentru tors. Deaceea s'a început pe ici, colea, să se aducă câte o mașină rudimentară, de făcut scame și pentru tors. Așa dar, cum bumbacului îi priește atât de bine în această regiune, cum nu priește în alte părți ale țării, se poate nădăjdi ca într'un viitor apropiat, să se formeze în Alexandria o industrie a bumbacului, o industrie mare, de filaturi și țesătorie pentru aprovizionarea întregii țări.

Pentru cultura plantelor noi, a bumbacului în special, se cer cunoștințe speciale. Chiar de acum se simte nevoia pregătirii tineretului nostru sătesc.

Ar fi dar necesar înființarea unei școli moderne de agricultură, pe lângă cea care funcționează în prezent și care se ocupă numai cu cultivarea cerealelor.

Noua școală de agricultură va trebui să dea cunoștințe pentru o agricultură completă și o agricultură intensivă, care să utilizeze mașinismul și îngrășămintele chimice, îngrășămintele naturale fiind insuficiente.

Pe lângă această școală modernă de agricultură, va fi necesar a se înființa și o școală de meserii cu ateliere speciale de mecanică, pentru a se pregăti personalul de conducere și reparare a mașinilor ce se vor întrebuința în agricultură, în micile industrii ce se înfiripează, precum și în marea industrie ce-i va urma.

În Alexandria avem, chiar azi, trei mari fabrici, după cum s'a arătat în capitolul precedent. Acestea dau 6—12 vagoane de făină de prima calitate, pe zi, în afară de morile țărănești cari dau făină integrală.

Cum în această regiune se cultivă grâu în cantități mari și de calitate superioară și mai având în vedere că pe lângă făina trebuincioasă pâinii de toate zilele,

Țara noastră nu are o fabrică de paste făinoase, așezată în mijlocul grânelor, așa încât să scutească transporturile și să eftimească prețurile, se poate spera ca aci la Alexandria să-și găsească locul o mare fabrică de paste făinoase de toate felurile: macaroane, fidea, stelute, iofca, spaghetti, etc., care să indetuleze nu numai pătura orașenească a țării, ci și pe aceea a satelor, care în prezent aproape că nu le cunoaște.

Pentru prepararea derivatelor grâului se impune pregătirea unui personal special. O școală de morărit și panificație își va găsi cel mai potrivit loc tot în Alexandria.

Pe lângă acestea, în Alexandria va fi nevoie în viitor și de alte școli de meserii, pentru fete, ateliere de filatură și țesut. Pomii fructiferi, în special vișinii, cireșii și caisii cresc și rodesc de minune în Alexandria și în satele din împrejurimi, unde s'ar putea face și culturi speciale de caiși. Primăvara, când infloresc pomii, regiunea aceasta capătă un aspect de sărbătoare. Până în prezent, fructele acestea se consumă pe loc, dar cu timpul pot fi consumate, mai ales caisele, fie uscate, fie transformate în marmeladă. Va veni timpul când se vor găsi destui agricultori industriași, cari să-și dea seama ce rentabilă ar fi o industrie de marmeladă de caise sau o uscătorie de caise cari sunt atât de căutate în toată Europa. Bucureștenii noștri importă caise uscate din alte țări și cu prețuri fantastice, 120—160 lei kilogramul.

Conservarea fructelor ar fi necesară și pentru hrana țărănimii noastre, hrană care astăzi, prin satele județelor din spre Dunăre, se reduce la zarzavaturile sezoniere, ori murături, varză acră, pește sărat.

Tot în legătură cu industria alimentară, putem în-
trevede și o industrie a magiunului din sfeclă de zahăr
cu dovleac. Prin sate țărani au și început să fabrice în
cazane rudimentare, magiun din sfeclă de zahăr.

O cultură sistematică a albinelor și o recoltare bo-
gată a mierii ar putea lua o mare dezvoltare.

În prezent, D-l Marin Oprescu, directorul școlii
No. 2 băeți din Alexandria, posedă vre-o 40 de stupi
sistematici de care îngrijește cu multă atenție și pricepere
și de pe urma cărora are frumoase avantajii. Ar putea
să aibă astfel de stupi mare parte din populația plugă-
rească a Alexandriei și a satelor învecinate, ținându-se
seamă că regiunea aceasta e bogată în multă vegetație
și deci și în flori multe și diferite.

* * *

Criza actuală ne-a deschis ochii. Până aci exportam
produsele noastre brute în țările industriale, ca să le
primim înapoi fabricate. De la un timp s'au înmulțit
fabricile de tot felul și în țara noastră. Va veni timpul
când nu vom mai exporta decât produsele preparate
și nu vom importa decât produsele ale căror materii
prime nu se găsesc la noi în țară.

La câmpie, în special, vom industrializa cerealele, vom
face o industrie alimentară: conserve, paste făinoase
și diferite preparate. Atunci Alexandria va fi un loc
foarte potrivit acestor industrii.

TABLA DE MATERII

1. Prefața	3
2. Așezarea orașului	5
3. Cum s'a întemeiat orașul	9
4. Evenimente din viața orașului	37
5. Intinderea și fizionomia orașului	47
6. Activitatea edilitară	57
7. Starea sanitară	71
8. Populația	80
9. Viața socială	91
10. Viața politică	104
11. Autorități administrative	108
12. Starea culturală	113
13. Starea economică	145
14. Prevederi în viitorul Alexandriei	165

BIBLIOGRAFIE

Pentru alcătuirea acestei monografii, s'au consultat :

Istoricul Alexandriei, de Antonian Nour.

Dicționarul statistic al României.

Istoria școalelor, de Urechiă.

Monografia școalei No. 1 băieți din Alexandria, de
Anghel Ivanovici.

Statistica generală a populației țării românești în 1930.

Buletinele demografice 1929 — 1933 ale institutului
de demografie al țării românești.

Documente școlare între anii 1860 — 1875 din Ar-
hivele Statului.

ERATĂ

Pag. 7, rândul 1, Călmățui în loc de Călmățiu.

„ 11, „ 5, Dambovița în loc de Dâmbovița.

„ 14, „ 26, în locul gol din urmă, cal.

„ 15, „ 6, împrejurimi în loc de -mprejurimi.

„ 39, „ 22, s'ar fi exprimat în loc de ar fi
exlamat.

„ 54, „ din urmă, au în loc de am.

„ 55, „ 2, le-au în loc de le-a.

„ 55, „ 3, Alessandria, în loc de Alexandria.

„ 55, „ 4, le-au în loc de le-a.

„ 87, „ 28, Puținii în loc de Puțin vii.

~~~~~  
**PREȚUL 60 LEI**  
~~~~~

~~~~~  
DEPOZITUL GENERAL: **ILIE I. CATALINA**  
BUCUREȘTI. — STRADA JUSTIȚIEI No. 65

~~~~~  
www.dacoromanica.ro